

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN PROBLEMLERE DAİR ÖĞRETMEN
GÖRÜŞLERİ:ANKARA ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADEM GÜL

ÇANAKKALE
AĞUSTOS, 2019

T.C.
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Bilim Dalı

**Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan
Problemlere Dair Öğretmen Görüşleri : Ankara Örneği**

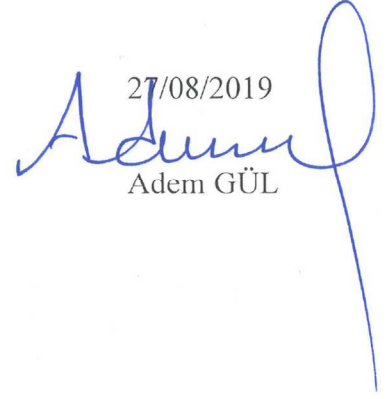
Adem GÜL
(Yüksek Lisans Tezi)

Danışman
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN

Çanakkale
Ağustos, 2019

Taahhütname

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum ‘Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Problemlere Dair Öğretmen Görüşleri: Ankara Örneği’ adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel kurallara ve değerlere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27/08/2019

Adem GÜL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Onay

Adem GÜL tarafından hazırlanan çalışma, 27/ 08/ 2019 tarihinde yapılan tez savunma sonucunda başarılı bulunmuş ve Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Referans No : 10235327

	Akademik Unvan	Adı SOYADI	İmza
Danışman	Doç. Dr.	Abdullah ŞAHİN	
Üye	Doç. Dr.	Ömer YILAR	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Funda ÖRGE YAŞAR	

Tarih:

İmza:

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ

Enstitü Müdürü

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan

Problemlere Dair Öğretmen Görüşleri: Ankara Örneği

Özet

Çalışmanın amacı, Ankara ilinin altı merkez ilçesindeki dokuz halk eğitimi merkezinde uygulanan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemleri, öğretmen görüşlerine dayalı olarak tespit etmek, çözüme yönelik önerilerde bulunarak alana katkı sağlamak, Ankara ili merkez ilçeleri ölçeği üzerinden MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne ışık tutabilmektir.

Çalışma nitel olarak tasarlanmıştır. Betimsel tarama yöntemi kullanılarak sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Veriler alan uzmanlarının denetiminden geçmiş, uygulaması yapılmış, geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış, anket üzerinden elde edilmiştir. Elde edilen veriler nitel değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Ayrıca nitel verileri desteklemek amacıyla anketteki alt başlık sorularına *Evet*, *Kısmen*, *Hayır* seçenekleri ile de cevap aranmıştır. Alt başlıkların frekansı ve yüzdesi çıkarılmıştır.

Araştırmada, halk eğitimi merkezinde uygulanan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemlere dair öğretmen görüşleri anket aracılığıyla alınıp değerlendirilmiştir. Araştırma evrenindeki 70 öğretmenin 65'ine ulaşılmıştır.

MEB HBÖG görev alanında Ankara ili sınırları içerisindeki altı merkez ilçede bulunan halk eğitimi merkezlerinde, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan kaynaklarda kaynak birliği olmadığı, öğrenci ve öğretmenlerde yeterince kaynak bulunmadığı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin devamsızlık sorunu olduğu, öğrencilerde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye karşı motivasyon eksikliği olduğu, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık olduğu, materyaller hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özelliklerinin dikkate alınmadığı, kitaplarda öğrenci seviyesinin gözlemlenmediği, materyallerde güncel konulara yeterince yer verilmediği, bina ve sınıfların

yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip olmadığı, sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alınmadığı, sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olduğu, öğretmenlerin lisans eğitimi ve sonrasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik eğitim almadığı, yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin kendilerini bu alanda geliştirme ihtiyacı duyduğu, tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuç bölümünde ise tespit edilen problemlerin çözümüne yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, halk eğitim merkezleri, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin sorunları, yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyalleri, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde değerlendirme.

Teacher's Views on the Problems Encountered in Teaching Turkish as a Foreign Language In
Public Education Centers: Ankara Example

Abstract

The aim of this study is to determine the problems encountered in the teaching of Turkish as a foreign language applied to six central districts and nine public education centers in Ankara based on the views of the teachers to contribute to the field by making suggestions for solution, to the general directorate of lifelong learning through the scale of Ankara, central districts to shed light.

The study is designed qualitatively. The problems were tried to be identified by using descriptive method. The data were obtained through the questionnaire, which were audited by field experts, applied, validated and secured and the data obtained were subjected to qualitative evaluation.

In addition, in order to support qualitative data, sub_questions in the interview form were answered with yes, partially no options. The frequency and percentage of subtitles were taken.

In this research, the views of the teachers about the the problems encountered in teaching Turkish as a foreign language applied in public education centers were taken by using questionnaire .In this research from all seventy teachers , sixty five teachers were reached.

Ministry of national education lifelong learning general directorate (M.N.E.L.L.G.D.), in the field of public education centers located in six central districts within the boundaries of Ankara province, there is no resource unity in resources used in the field of teaching Turkish as a foreign language, and there is not enough resources for students and teachers, there is a problem of absenteeism of Turkish students as a foreign language ,there is a lack of motivation towards learning Turkish as a foreign language among the students, there is a difference in the readiness of the students, the (sub) culture of the students and the common characteristics of

Turkish culture are not taken into consideration, the student level is not taken into consideration in the books, the materials are not given enough attention to the current guests ,the level of age is not taken into consideration when creating classes, the number of students in the classroom is high, teachers didn't receive education for Turkish as a foreign language after their undergraduate education, and the teachers who taught Turkish as a foreign language needed to develop themselves in this field was determined.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, public education centers, problems of teaching Turkish as a foreign language, teaching materials as a foreign language, evaluation in teaching Turkish as a foreign language.

Ön Söz

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi güncel ve önemli bir alandır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar yurt içinde üniversitelerin bünyesinde kurulan Türkçe öğretim merkezlerince yürütülmüştür. Yurt dışında MEB, Türkiye Maarif Vakfı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından ilkokul ortaokul, lise seviyesinde Türkçe eğitimi ve öğretimi yapılmaktadır. MEB, Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Maarif Vakfı ve üniversiteler yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kurumlardaki hedef kitle üniversite öğrencileri ve ekonomik bağımsızlığı ve belli bir yaşam standardı olan, kültürel düzeyi yüksek yetişkinlerdir.

Suriye’de meydana gelen iç savaşa ve onun etki alanına bağlı olarak Suriyeli, Iraklı ve Türkmen milyonlarca insan ülkemize sığınmak zorunda kalmıştır. Yoğunluk Hatay, Gaziantep Şanlıurfa, Kilis, Batman il sınırları içerisinde oluşturulan kamplarda ve yerleşim merkezlerindedir. Bu bölgelerdeki yoğunluğun fazla olmasından dolayı diğer illerimize yönlendirmeler yapılmıştır. Ankara’nın başkent ve büyükşehir statüsünde olması, sanayi (Ostim, İvedik, Siteler, Şaşmaz) merkezi olması, sunduğu iş imkânları, coğrafi merkez ve ulaşım ağının gelişmiş olması gibi sebeplere bağlı olarak öncelikli olarak tercih edilen şehirler arasında Ankara da yerini almıştır.

Türkiye’ye sığınan ve farklı illere yerleşen Suriyeliler, Iraklılar ve Türkmenler günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve eğitim hayatlarını devam ettirebilmek için Türkçe öğrenmek zorunda kalmışlardır. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla MEB HBGM Yabancı Diller Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programını, Yabancı Diller Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programını, Yabancı Diller Türkçe (17 yaş ve üstü) A1, A2, B1 Seviye Kurs Programını hazırlayarak yabancı dil olarak Türkçe öğretimini halk eğitim merkezleri üzerinden faaliyete geçirmiştir. Hedef yelpaze eğitim çağındaki çocuklar ve yetişkinlerdir. Bu çalışma üç yıl önce başlayan yeni doğmuş bir çalışmadır. Alandaki çalışmaların yeni başlamış olması, hedef yelpazenin çok geniş olması, kendi vatanlarını savaş

sebebi ile terk etme ve komşu ülkede yeniden bir hayat kurma zorunluluğu, ülkemize ve eğitim sistemimize uyum sağlama süreci gibi sebepler hedef kitleye Türkçe öğretimini zorlaştırmıştır. Hedef kitlenin görsel, işitsel ve kültürel anlamda Türkçe öğrenme ortamında bulunması yabancı dil olarak Türkçe öğretimini kolaylaştıran ve öğrenmeyi pekiştiren bir faktördür.

Bu çalışmanın amacı, MEB HBÖGM görev alanında halk eğitimi merkezlerinde uygulanan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemleri öğretmen görüşlerine dayalı olarak tespit edip, Ankara ili ölçeği üzerinden Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne ışık tutacak önerilerde bulunarak alana katkı sağlamaktır.

Yüksek lisans sürecinin her aşamasında emeğini esirgemeyerek yardımcı olan, aramızdaki kilometrelerce mesafeyi telefonla, mesajla, maille yok eden, tez yolunu aydınlatan Hocam ve tez danışmanım olan Doç. Dr. Sayın Abdullah ŞAHİN' e teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

Gelecekte söz sahibi yapacak bilgilerle donatarak hayata hazırlayan üniversitedeki hocalarıma ve onların şahsında bütün öğretmenlerime ayrı ayrı teşekkür ederim.

Beni saygı ikliminde disiplin sınırları içerisinde yetiştiren rahmetli Babama, sevgi deryasında büyüten fedakârlık ve hoşgörü timsali rahmetli Anneme, ailem olması şerefine nail olmaktan gurur duyduğum, aile fertlerime sonsuz teşekkürler.

Çanakkale, 2019

Adem GÜL

İçindekiler

Özet.....	i
Abstract.....	iii
Önsöz.....	v
İçindekiler.....	vii
Kısaltmalar ve Tanımlar Listesi.....	xi
Tablolar Listesi	xii
Şekiller Listesi.....	xviii
Bölüm I: Giriş.....	1
Araştırmanın Konusu	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi.....	3
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
Problem Durumu.....	5
Problem Cümlesi.....	5
Alt Problemler	5
Bölüm II: Kavramsal Çerçeve.....	7
Dil.....	7
Kültür.....	8
Dil Kültür İlişkisi	9
İkinci Dil Nedir?	11
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi	12
Yunus Emre Enstitüsünün Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Faaliyetleri.....	14
Türkiye Maarif Vakfının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Çalışmaları.....	17
Türkiye Maarif Vakfı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı.....	17

Programın Genel Amaçları.....	17
Programın Yapısı.....	18
Programın Kademelere Göre Yapılandırılması.....	18
Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığının Türkçe Öğretimi Faaliyetleri.....	18
Millî Eğitim Bakanlığının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Çalışmaları.....	19
PIKTES Projesi Nedir?.....	20
Projenin Hedefleri.....	20
Projenin Beklenen Sonuçları/Çıktıları.....	20
PIKTES Proje Faaliyetleri.....	21
Türkçe Dil Eğitimi.....	21
Türkçe Dil Sınav Sistemi.....	22
Haberler.....	22
Millî Eğitim Bakanlığının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Çalışmaları.....	22
MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Kurs Programları.....	25
MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yabancı diller Türkçe 1.2.3. seviye (6-12 yaş) kurs programı.....	26
MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yabancı diller Türkçe (13-17 yaş) kurs programı.....	29
MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yabancı diller Türkçe A1, A2, B1. kurs programı.....	32
MEB Hayat Boyu Öğrenme genel Müdürlüğünün 6-12 Yaş Grubuna Yönelik Olarak Hazırlamış Olduğu Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Materyalleri.....	35
Hayat boyu Türkçe 1 (6-12 yaş) öğrenci kitabı ve çalışma kitabı.....	35

Hayat boyu Türkçe 2 (6-12 yaş) öğrenci kitabı ve çalışma kitabı.....	39
Hayat boyu Türkçe 3 (6-12 yaş) öğrenci kitabı ve çalışma kitabı.....	42
Salih hikâye serisi.....	45
Hayat boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 yaş) öğretmen kılavuz kitabı.....	47
Hayat boyu Türkçe 1 (6-12 yaş) dinleme metinleri – CD.....	50
Hayat boyu Türkçe 2 (6-12 yaş) dinleme metinleri – CD.....	53
Hayat boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) dinleme metinleri – CD.....	54
Bölüm III. Yöntem	59
Araştırma Deseni	60
Araştırma Evreni.....	60
Araştırma Örneklemi.....	61
Veri Toplama Araçları	62
Verilerin Toplanması ve Analizi	63
Bölüm IV: Bulgular ve Yorumlar.....	66
Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Kaynaklar, Program, Dil Seviyeleri ve Öğrencilere Dair Bilgiler ve Yaşanan problemler Nelerdir?.....	67
Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğretirken Karşılaşılan Problemler.....	93
Öğrenciden kaynaklı problemler.....	93
Öğretim materyallerinden kaynaklı problemler.....	106
Halk eğitimi merkezlerinde öğrenme ortamı ve idari anlayıştan kaynaklı problemler Halk eğitimi merkezlerindeki öğrenme (bina, sınıf, sosyal alanlar) ortamı ve idari anlayıştan kaynaklı problemler.....	128
Öğretmenden kaynaklı problemler.....	141

Halk eğitimi merkezlerindeki materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının amaca hizmet yetersizliğinden kaynaklı problemler.....	162
Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlere dair çözüm önerileri nelerdir?.....	170
Bölüm V: Tartışma Sonuç ve Öneriler.....	176
Tartışma	176
Sonuç.....	183
Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Kaynaklar, Program, Dil Seviyeleri ve Öğrencilere Dair Bilgiler ve Yaşanan Problemler Nelerdir?.....	183
Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemler..	184
Öğrenciden kaynaklı problemler.....	184
Öğretim materyallerinden kaynaklı problemler.....	185
Halk eğitimi merkezlerindeki öğrenme (bina, sınıf, sosyal alanlar) ortamı ve idari anlayıştan kaynaklı problemler.....	186
Öğretmenden kaynaklı problemler.....	188
Halk eğitimi merkezlerindeki materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının (etkinliklerinin) amaca hizmet yetersizliğinden kaynaklı problemler.....	189
Öneriler.....	189
Kaynakça.....	194
Ekler.....	200
Özgeçmiş.....	212

Kısaltmalar ve Tanımlar Listesi:

AÜ: Ankara Üniversitesi

E: Evet

F: Frekans

FRIT: Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı Anlaşması

GKAS: Geçici Koruma Altındaki Suriyeli (Öğrenci)

HÖGM: Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

H: Hayır

K: Katılımcı

K: Kategori

K: Kısmen

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

O: Oran

PIKTES/PICTES: Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun

Desteklenmesi Projesi /Promoting Integration of Syrian Childrento Turkish
Education System

TÖMER: Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi

TYS: Türkçe Yeterlilik Sınavı

V: Var

Y: Yok

YEE: Yunus Emre Enstitüsü

Y: Yüzde

Tablolar Listesi

Tablo Numarası	Başlık	Sayfa
1	Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Kurs Programı Seviyelere Göre Giriş Koşulları.....	26
2	Türkçe 1. Seviye Ünite ve Süreleri	27
3	Türkçe 2. Seviye Ünite ve Süreleri.....	27
4	Türkçe 3. Seviye Ünite ve Süreleri.....	28
5	Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3 Kurs Programı Seviyelere Göre Giriş Koşulları.....	29
6	Türkçe 1. Seviye Ünite ve Süreleri.....	30
7	Türkçe 2. Seviye Ünite ve Süreleri	30
8	Türkçe 3. Seviye Ünite ve Süreleri.....	31
9	Yabancı Diller Türkçe A1,A2,B1. Kurs Programı Seviyelere Göre Giriş Koşulları.....	32
10	Türkçe A1. Seviye Ünite ve Süreleri	33
11	Türkçe A2. Seviye Ünite ve Süreleri.....	34
12	Türkçe B1. Seviye Ünite ve Süreleri.....	34
13	Hayat Boyu Türkçe 1 (1. Seviye Dinleme Anlama-CD)	50
14	Hayat Boyu Türkçe 2 (2. Seviye Dinleme Anlama-CD)	53

15	Hayat Boyu Türkçe 3 (3. Seviye Dinleme Anlama-CD)	54
16	Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Uygulanan Günlük, Haftalık, Aylık, Kurs veya Program Ders Saati Sayısı Nedir?.....	67
17	Öğrencilerinizin Uyuğu Nedir?.....	69
18	Öğrencilerinizin Yaş Grubu Nedir?.....	70
19	Öğrencilerinizin Eğitim Seviyesi Nedir?.....	70
20	Halk Eğitimi Merkezlerinde Öğrencilerinize Uygulamakta Olduğunuz Türkçe Dil Seviye Programı Nedir?.....	72
21	Öğrencilerin Kursa Devam Durumu Nedir?.....	73
22	Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kullandığınız Kaynakların ve Yayın Evinin İsmi Nedir? (Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı...).....	73
23	Sınıfınızda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kullandığınız Kaynaklar (Ders Kitabı Alıştırma Kitabı) Öğrencilerinizde Var mıdır?.....	83
24	Sınıfınızda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kullandığınız Kaynaklar (Ders Kitabı Alıştırma Kitabı) Öğrencilerinizde Yok ise Öğrencileriniz Hangi Kaynakları Kullanmaktadır?	85
25	MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 6-12 Yaş Grubuna Yönelik Birinci, İkinci ve Üçüncü Seviyede Hazırlamış Olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programını İncelediniz mi?.....	89

26	MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 13 -17 Yaş Grubuna Yönelik Türkçe Öğretim Programını İncelediniz mi?.....	91
27	Halk Eğitimi Merkezlerinde kullandığınız Kaynaklar MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programına Göre mi Hazırlanmıştır?.....	92
28	Öğrencileriniz Devamsızlık Yapıyor mu?.....	93
29	Öğrencilerinizde Öğrenmeye Karşı Motivasyon Eksikliği Var mı?.....	95
30	Öğrencileriniz Ailevi Problemler Yaşıyor mu?.....	97
31	Öğrencilerinizin Ekonomik Yetersizlikleri Var mıdır?.....	100
32	Öğrencilerinizin Hazır Bulunuşluk Düzeylerinde Farklılık Var mıdır?.....	103
33	Kaynaklarda Dinleme Anlama Etkinlikleri Yetersiz midir?.....	106
34	Kitaplarda Okuma Anlama Etkinlikleri Yetersiz midir?.....	108
35	Kitaplarda Yazılı Anlatım Etkinlikleri Yetersiz midir?.....	110
36	Kaynaklarda Karşılıklı Konuşma Etkinlikleri Yetersiz midir?.....	111
37	Öğretim Materyalleri Dil Bilgisi Ağırlıklı mıdır?.....	113
38	Materyaller Hazırlanırken Öğrenenlerin Temel (Alt) Kültürü ve Türk Kültürünün Ortak Özellikleri <u>Dikkate Alınmamış mıdır?</u>	114
39	Kaynaklarda Alıştırma Sayısı Yetersiz midir?.....	117
40	Öğretim Materyallerinde Konuşmayı Teşvik Edici Etkinlikler Yetersiz midir?.....	119
41	Kitaplarda Öğrenci Seviyesi <u>Gözetilmemiş midir?</u>	120

42	Materyallerde Güncel Konulara Yeterince <u>Yer Verilmemiş midir?</u>	122
43	Kitaplarda Yazım ve Dil Bilgisi Yanlışları Var mıdır?.....	124
44	Kaynaklarda Görseller Yetersiz ve Konuyla Uyumlu Değil midir?.....	125
45	Kitapların Baskı Kalitesi ve Görsellerin Renk Kalitesi Düşük Müdür?.....	126
46	Program, Öğretmen Kılavuz Kitapları, Ders Kitapları, Alıştırma Kitapları, CD ve Video Bir Bütün Olarak Ele <u>Alınmamış mıdır?</u> (Materyal Zincirinde Eksiklikler Vardır.).....	127
47	Müdür, Müdür Yardımcısı (Sorumlu Kişi) Yeterince İlgilenmiyor mu?.....	128
48	Bina, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Uygun Şekilde <u>Donatılmamış mıdır?</u> (Koridor, Kantin, Teneffüs Alanları ve Sosyal Alanlar).....	130
49	Sınıflar; Görseller, İletişim Teknolojileri, Elektronik Ders Araç ve Gereçleri Bakımından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi için Yeterli Donanıma Sahip <u>Değil midir?</u>	132
50	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yapılan Bina, Kültürel Özellikler Bakımından Dezavantajlı Bir Bölgede midir?.....	135
51	Sınıflar Fiziki Açıdan Yetersiz midir?.....	136
52	Sınıflar Oluşturulurken Yaş Seviyesi <u>Dikkate Alınmamış mıdır?</u>	138
53	Sınıftaki Öğrenci Sayısı Fazla mıdır?.....	139
54	Lisans Eğitiminizde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik	

	Eğitim (Ders) Aldınız mı?.....	141
55	Lisans Eğitimi Dışında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Almış Olduğunuz Eğitim Türü ve Süresi Nedir? (Kurs, Seminer, Konferans, Diğer).....	142
56	Sizce Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Yabancı Dil Bilmek Gerekli midir?.....	143
57	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmenlerinin Bilgi Sahibi Olması Gereken Alanlar Sizce Nelerdir?.....	146
58	Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmenlerinin Türk Kültür Bilgisine ve Kültürel Temsil Yeteneğine Sahip Olması Gerekir mi?.....	147
59	Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Görsel ve İşitsel Araçları Kullanıyor musunuz?.....	150
60	Sahne Oyunları ya da Diğer Oyun Türlerinden Yararlanıyor musunuz?.....	152
61	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kendinizi Geliştirme İhtiyacı Duyuyor musunuz?.....	154
62	Ana Dili Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Birbirinden <u>Farklı mıdır?</u>	156
63	Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Öğrenenlerin Temel (Alt) Kültür Özelliklerini Dikkate Alır mısınız?.....	159
64	Materyallerde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarında Öğrencilerin	

	Kendini Değerlendireceği Etkinlikler Yok mudur?.....	162
65	Materyallerde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarında Soru Sayısı ve Soru Çeşidi Yetersiz midir?.....	163
66	Materyallerdeki Ölçme Araçları, Çoklu Zekâ Kuramına Göre <u>Düzenlenmemiş</u> midir?.....	164
67	Materyallerde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarında Zorlayıcı Soru Sayısı Fazla mıdır?.....	165
68	Materyallerdeki Etkinlikler Becerilerin Öğrenilip Öğrenilmediğini Ölçmede Yetersiz midir?.....	166
69	Ölçme ve Değerlendirme, İçeriği Kapsayacak Bir Şekilde <u>Hazırlanmamış</u> mıdır?.....	167
70	Ölçme ve Değerlendirme, Farklı Etkinliklerle <u>Desteklenmemiş</u> midir?.....	168
71	Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri Süre Açısından <u>Uygun Değil</u> midir?.....	169
72	Programın Kademelere Göre Yapılandırılması (Türkçe Öğretimi Müfredatı).....	178

Şekil Listesi

Şekil Numarası	Başlık	Sayfa
1	Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12) Öğrenci Kitabı, Çalışma Kitabı Ön Yüzü ve İç Sayfa Örnekleri	38
2	Hayat Boyu Türkçe 2 (6-12) Öğrenci Kitabı, Çalışma Kitabı Ön Yüzü ve İç Sayfa Örnekleri	41
3	Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12) Öğrenci Kitabı, Çalışma Kitabı Ön Yüzü ve İç Sayfa Örnekleri	44
4	Salih Hikaye Serisi (1-10) Kitapçıklarının Ön Yüzü, Arka Yüzü ve Klasörün Ön Yüzü.....	46
5	Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Öğretmen Kılavuz Kitabı Ön Yüzü ve İç Sayfa Örnekleri.....	49
6	Hayat Boyu Türkçe 1 2 3 (6-12 Yaş) Dinleme Metinleri CD'sinin Ön Yüzü.....	58

Bölüm I: Giriş

Araştırmanın Konusu

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi güncel ve önemli bir alandır. Bu alan ile ilgili üniversiteler, resmî kurumlar, kamu tüzel kişilikleri ve vakıflar çalışma yapmaktadır. Çalışmalar Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Çerçevesine uygun olarak program geliştirme, materyal hazırlama ve güncelleme, Türkçeyi çeşitli seviyelerde hedef kitleye öğretme başlıklarında yoğunlaşmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretme çalışmaları yurtdışında ve yurtiçinde devam etmektedir. Yurtdışında, Yunus Emre Enstitüsünün (Temmuz/2019) 56 merkezinde, ortak heyet ile yönetilen Kırgızistan Manas Üniversitesi, Ahmet Yesevi Üniversitesi ve yurtdışındaki üniversitelerin Türkoloji bölümlerinde, Türkiye Maarif Vakfı'nın (Temmuz/2019) 113 okulunda, Millî Eğitim Bakanlığının yurt dışında bulunan okullarında ve yurt dışına gönderdiği öğretmenleri aracılığı ile farklı ülkelerde yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi ve eğitim dili olarak Türkçe öğretimi yapılmaktadır.

Yurt içinde, üniversitelerin bünyesinde kurulan Türkçe öğretim merkezlerinde yurt dışından gelen üniversite öğrencilerine, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığında da Suriyeli yükseköğretim öğrencilerine yönelik yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi konusunda 2009, 2010, 2018 yıllarında çalıştay düzenlemiştir.

Suriye'de meydana gelen iç savaşa ve onun etki alanına bağlı olarak Suriyeli, Iraklı ve Türkmen milyonlarca insan 2011 yılından günümüze kadar geçen zaman diliminde ülkemize sığınmak zorunda kalmıştır. Yoğunluk Hatay, Gaziantep, Urfa, Kilis, Batman il sınırları içerisinde oluşturulan kamplarda ve yerleşim merkezlerindedir. Bu bölgelerdeki yoğunluğun fazla olmasından dolayı diğer illerimize yönlendirmeler yapılmıştır. Ankara'nın başkent ve

büyükşehir statüsünde olması, sanayi (Ostim, Siteler, İvedik, Şaşmaz...) merkezi olması, sunduğu iş imkânları, coğrafi merkez ve ulaşım ağının gelişmiş olması gibi sebeplere bağlı olarak Ankara bu kitle tarafından öncelikli olarak tercih edilen şehirler arasında yerini almıştır.

Türkiye'ye sığınan ve farklı illere yerleşen Suriyeliler, Iraklılar ve Türkmenler günlük hayata ve eğitime dair ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Türkçe öğrenmeye ihtiyaç duymuştur. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla MEB HBÖGM Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, 17 yaş ve üstü yetişkinlere yönelik Yabancı Diller Türkçe A1, A2, B1 Seviye Kurs Programı hazırlayarak HEM ve PIKTES Projesi ile çalışmaya konu olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına program ve materyal desteği sağlayarak bu alandaki faaliyetlerini sürdürmektedir.

Çalışmanın konusu, MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü görev alanında Ankara ili sınırları içerisindeki altı merkez ilçede bulunan dokuz halk eğitim merkezinde uygulanan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemlerdir.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı Hayat Boyu Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara ili altı merkez ilçe bünyesindeki Ankara Altındağ Halk Eğitimi Merkezi, Çankaya Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Çankaya Başkent Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Eryaman Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Karaağaç Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Sincan Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Yenimahalle Halk Eğitimi Merkezi olmak üzere dokuz halk eğitimi merkezinde uygulanan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemleri öğretmen görüşlerine dayalı olarak tespit etmek, çözüme yönelik önerilerde bulunarak alana katkı sağlamak, Ankara ili merkez ilçeleri ölçeği üzerinden Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne ışık tutabilmektir.

Araştırmanın Önemi

Dil, insanlar arasındaki en doğal iletişim aracıdır. İletişim bir ihtiyaçtır ve zorunludur. İnsanlığın varoluşundan bu yana bilgi ve birikimlerin paylaşılması, hayatın kolaylaştırılması ve hayat standardının yükseltilebilmesi için iletişim zorunluluğu doğmuştur. Dil ise iletişimin en doğal, en yaygın ve en tesirli aracıdır. Aksana göre ise, “Dil olmadan insanların birlikte yaşamaları, anlaşabilmeleri, dolayısıyla bir toplumu oluşturmaları söz konusu olamayacağından, dil bu açıdan da önemlidir; bir topluluğu topluma dönüştürür. Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü dildir. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine sıkı sıkıya bağlar; kuşaktan kuşağa aktararak gelen dil, bireyi geçmiş ile gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir.” (Aksan, 1979, s. 13).

Milleti millet yapan asli unsurların başında dil gelir. Dil kültürün en önemli taşıyıcı vesikası, geçmiş ile gelecek arasındaki köprüsüdür.

Dil, milletin kültürel değerleri ile yoğrulan bir kimliktir. Dil öğretimi beraberinde kültür öğretimini de getirir: İçinde yaşanan toplumun kültürünü öğrenmek ve temsil etmek her bireyin asli görevi olmalıdır.

Nermi Uygur (1996, s. 19). “Dil, kültür yapısını bir arada tutan çimentodur; ya da tek yanlı izlenimleri gidermek amacıyla başka benzetmelere başvurduğumuzda, dil: kültür alanının her yanını aydınlatan güneştir; dil: kültür kilimini dokuyan ipliktir; dil: tüm kültür anıtlarının yansıdığı akarsudur.”

“Kültürümüzün, bilgi ve becerilerimizin gelişmesi, çağın düşüncesini yakalamamız, ona ayak uydurmamız yahut onun gelişmesine katkıda bulunmamız gibi etkenler yabancı dil öğretiminde kültür olgusunu ve kültürlerarası yaklaşımı zorunlu hale getirmektedir” (Aktaş, 2007, s. 61).

Bugünün dünyasında yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de hızlı bir değişim ve dönüşüm görülmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak insanlar kendilerini küresel bir

etkileşim çemberinin içinde bulmaktadırlar. Bu durum bir yabancı dil öğrenme ihtiyacını doğurmaktadır. Bu küresel etkileşim içerisinde etkin olan ulusların dilleri de doğal olarak önem kazanmaktadır. Bu bağlamda Türkiye ve Türkçenin öneminin artması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini ortaya çıkartmaktadır (Göçer ve Moğul, 2011, s. 798).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi güncel ve gün geçtikçe önemi artan bir alandır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretime dair hazırlanan öğretim materyallerinin güncelliği, içeriği, niteliği, fiziki mekânın ve yerleşim yeri çevresinin uygunluğu, idari yönetimin konuya bakış açısı ve uygulamaları, yabancı dil olarak Türkçe öğreticisinin yeterliliği ve kültürel temsil yeteneği yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin asli unsurları haline gelmiştir.

Bu çalışma; MEB HBÖGM görev alanında Ankara ili sınırları içerisindeki merkez ilçelerde bulunan halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemleri tespit edip, çözüm önerilerinde bulunarak yabancılara Türkçe öğretiminde yaşanabilecek problemlerin çözümünde alana katkı sağlayacağından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1- Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 652 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararnameye göre, Millî Eğitim Bakanlığı teşkilatı 12 Genel Müdürlük 4 Başkanlık 2 Müşavirlik ve 1 Müdürlük olarak teşkilatlanmış ve görev alanları belirlenmiştir. Çalışma bu teşkilat içerisinde yer alan ve genel müdürlük düzeyinde statülendirilen Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün görev alanı ile sınırlıdır.

2- Hayat Boyu Eğitim Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara ili altı merkez ilçesi bünyesindeki Ankara Altındağ Halk Eğitimi Merkezi, Çankaya Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Çankaya Başkent Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Eryaman Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Karaağaç Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Sincan Halk Eğitimi Merkezi, Ankara

Yenimahalle Halk Eğitimi Merkezi olmak üzere dokuz halk eğitimi merkezi ve kapsamındaki eğitim alanları ile sınırlıdır.

3- Halk eğitim merkezlerindeki ve bu merkezler üzerinden yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi yapmak üzere görevlendirilen öğretmenler ile sınırlıdır.

4- Hazırlanan formdaki öğretmen ve öğrencilere dair iki ana başlık ve alt başlıklardan oluşan anketteki sorular, yabancılara Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlere dair 6 ana başlık ve alt başlıklarından oluşan anketteki sorular ile sınırlıdır.

Problem Durumu

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yurt içinde ve yurtdışında yaygınlaşan bir alan haline gelmiştir. Türkçenin geniş bir coğrafyada kullanılması, Türkiye'nin coğrafi konumu, Türk turizm sektörünün çeşitliliği ve cazip olması, yükseköğrenim tahsili için Türkiye'deki Üniversitelerin tercih edilir olması, Türkiye'nin yurtdışı vizyonuna bağlı olarak bürokrasi ve diplomasi çalışanları, iş ilişkilerine bağlı olarak özel sektör çalışanları, sivil kişiler, savaş sebebi ile zorunlu göçe bağlı olarak Suriyeli, Iraklı, Türkmenler tarafından da Türkçe öğrenmeye yoğun talep oluşmuştur.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmenin öneminin artması bu alanın problemsiz olduğu anlamına gelmemektedir.

Problem Cümlesi

“MEB HBÖGM görev alanında Ankara ili sınırları içerisindeki altı merkez ilçede bulunan halk eğitim merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemler nelerdir?” sorusu çalışmanın problem cümlesini oluşturmaktadır.

Alt Problemler

Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Kaynaklar, Program, Dil Seviyeleri ve Öğrencilere Dair Bilgiler ve Yaşanan Problemler Nelerdir?

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemler

Öğrenciden kaynaklı problemler nelerdir?

Öğretim materyallerinden kaynaklı problemler nelerdir?

Halk eğitimi merkezlerindeki öğrenme (bina, sınıf, sosyal alanlar) ortamı ve idari anlayıştan kaynaklı problemler nelerdir?

Öğretmenden kaynaklı problemler nelerdir?

Halk eğitimi merkezlerindeki materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının (etkinliklerinin) amaca hizmet yetersizliğinden kaynaklı problemler nelerdir?

Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlere dair çözüm önerileri nelerdir?

Bölüm II: Kavramsal Çerçeve

Dil

Ergine göre dil, “insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış bir gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir.” (Ergin, 1989, s. 3).

Aksana göre ise “dil olmadan insanların birlikte yaşamaları, anlaşabilmeleri, dolayısıyla bir toplumu oluşturmaları söz konusu olamayacağından, dil bu açıdan da önemlidir; bir topluluğu topluma dönüştürür. Bir toplumu ulus yapan bağların en güçlüsü dildir. Bireyleri ulusuna, yurduna, geçmişine sıkı sıkıya bağlar; kuşaktan kuşağa aktarılarak gelen dil, bireyi geçmiş ile gelecek arasındaki zincirin bir halkası durumuna getirir.” (Aksan, 1979, s. 13).

Dil, insanlar arasındaki en temel iletişim alanıdır. İletişim, en az iki insanın bir araya gelmesi neticesinde ortaya çıkan bir ihtiyaçtır. İnsanların insanlarla, grupların gruplarla, toplumların toplumlarla, ülkelerin ülkelerle aralarındaki iletişim ihtiyacı dil vasıtası ile karşılanmaktadır.

Hengirmen ise (1997, s. 3). Akadların MÖ 2225’te kendilerinden daha ileri bir uygarlık olan Sümerlerin ülkesini ele geçirdikten sonra onların dilini öğrendiklerini ve bunun insanlık tarihinin ilk yazılı ve sözlü dil öğretimi olduğunu belirtmektedir.

İnsanlığın varoluşundan bu yana bilgi ve birikimlerin paylaşılması, hayatın kolaylaştırılması ve hayat standardının yükseltilebilmesi için iletişim zorunluluğu doğmuştur. Dil ise iletişimin en doğal, en yaygın ve en tesirli aracıdır.

Milleti millet yapan asli unsurların başında dil gelir. Dil aynı zamanda milletin birikimlerinin, geleneklerinin, yaşantısının, tarihinin, coğrafyasına dair bilgilerinin, örf, adet gelenek ve göreneklerinin, milletin geçmiş hafızasının gelecek nesillere aktarıldığı en önemli bağıdır. Dil, kültürün en önemli taşıyıcı vesikasıdır. Geçmiş ile gelecek arasındaki köprüdür.

Dil, milletin bağından çıkan milletin kültürel değerleri ile yoğrulan bir kimliktir. Dil milleti millet yapan, milletin millet olarak varlığını sürdürmesini sağlayan, bir milleti diğer bir milletten ayıran en önemli unsurdur.

Milletlerin en küçük birimi olan bireyler de içinde doğduğu ve yoğrulduğu kültürün bir kısmını yaşayarak, bir kısmını da öğretim faaliyetleri ile öğrenir. Eğitim öğretim faaliyetlerinin öğrenim aracı da dildir. Ana dilinin öğrenilmesi beraberinde bireyin kültürleşmesini de getirir.

Dil öğretimi beraberinde kültür öğretimini de getirir çünkü dil kültürün temel ögesi ve en önemli taşıyıcı unsurudur. Dil öğrenilmeden milleti millet yapan öğeler öğrenilemez. İçinde yaşanılan toplumun kültürünü öğrenmek ve temsil yeterliliğine sahip olmak da her bireyin asli görevi olmalıdır.

Kültür

“Her edebi eser konu edindiği cemiyetin, bedii fikir, duygu, kabul ve davranışların dünyasını, bir nispet dâhilinde yansıtır.” (Tural, 1991, s. 27). “Dilin milli olmasının bir başka ölçüsü, nesiller arasında bağ kurmasıdır. Dil, din, gelenekler gibi değerlerle nesilleri birbirine bağlanmayan topluluk, zamanla millet olmaktan çıkar.” (Ercilasun, 1984, s. 102).

Bu satırlardan da açıkça anlaşılacağı gibi dil, ait olduğu toplumun sahip olduğu bütün değerleri nesilden nesile aktarmakta ve böylece aradaki kültür bağına ortaya koymaktadır. Edebi eserler de dili canlı tutan en önemli unsurlardır. Eski nesiller meydana getirdikleri sözlü ve yazılı eserler sayesinde gelecek nesillere seslenirler. Yeni nesiller de atalarının hayat tecrübelerine bu eserler sayesinde ulaşır. Kısacası “Dil, kültürün zaman ve mekân boyutlarında aktarılmasını ve zenginleştirilmesini sağlayan temel mekanizmadır.” (Güngör, 1991, s. 214).

“İnsan hangi dili biliyorsa, o yabancı dil ki bu Türkçe de olabilir, artık onun parçası ve onun değeri haline gelecektir. Dolayısı ile o dilin milletin kültürünü sevecek ve övecektir.” (Gülay, 1988, s. 34). Demir’e göre “Kültür, bir millet veya topluluğa özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür. Tarihî ve toplumsal gelişme süreci içerisinde yaratılan maddi ve manevi

değerlerin tamamıdır.” (2010, s. 7). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı önemli hususlardandır. “Dil öğretimi aynı zamanda kültür öğretimidir.” (Özbay, 2009, s. 5).

Türk dilini öğrenen her birey örf, adet gelenek ve göreneklerimizi, milli ve dini bayramlarımızı, giyim ve yaşantımızı, destanlarımızı, ninni ve masallarımızı, tarihimizi, kahramanlarımızı ve coğrafyamızı oluşturan unsurları da öğrenir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyalleri seviyelere uygun ve oranlı olarak kültürel değerlerimize yer vermelidir. Dil öğreticisi de bu kültürel değerleri verebilecek düzeyde bilgiye ve Türk kültürünü temsil etme yeterliliğine sahip olmalıdır.

Kültürel unsurların verilmesi dil öğretimini de kolaylaştıracaktır. Çünkü dil içinde var olduğu kültürün ürünüdür. Ayrıca taşıyıcılık görevini de üstlenir.

Dil-Kültür İlişkisi

Dünya üzerinde yüzlerce dilin tarih sahnesine girip daha sonra kaybolduğunu görmekteyiz. Bunun temel nedeni o toplumların kültürel anlamda yok olmalarıdır. Dil tanımlarına ve özelliklerine baktığımızda dilin bir anlaşma, iletişim aracı ve kültür aktarıcısı olduğu noktasında birleşildiği görülecektir. Dil öğretiminin temelinde, insanlar arasında doğru iletişimi sağlayarak ait olduğu toplumun kültürünü gelecek nesillere ve diğer toplumlara aktarmak yatmaktadır. Kültür ise; toplumsal, kuşaktan kuşağa aktarılan, kapsayıcı, değişime açık, hem maddi ve manevi hem de düzenleyici bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürü oluşturan öğelerin basında dil, din, sanat dalları, tarih, coğrafya, gelenek-görenekler, yemekler, mimari, ahlaki kurallar, hukuk gelmektedir. Dil kültür ilişkisi sorgulandığında, kültürün en önemli koruyucusu ve aktarıcısının dil olduğu gerçeğiyle karşılaşırız. Dil, kültürü koruma ve aktarma görevinin yanında kültürü geliştirme ve değiştirme görevini de üstlenmiştir. (Demir ve Açıık, 2011. s. 53).

Ziya Gökalp (2003, s. 27). bu durumu “Milli kültürün ilk örneğini dilin kelimelerinde, medeniyetin ilk örneğini de yeni sözler biçiminde icat edilen terimlerinde görüyoruz.” şeklinde ifade etmektedir.

Konuya dair Mehmet Kaplan (2002, s. 139). dili, bir toplumun duygu ve düşüncelerinin kabı olarak nitelendirir ve bunun bu kap ile nesilden nesile aktarıldığını vurgular. Dilin toplumu şekillendiren bir kap olmasının yanı sıra toplumu bir arada tutan bir yapıya sahip olduğu da görülecektir.

Nermi Uygur (1996, s. 19). “Dil, kültür yapısını bir arada tutan çimentodur; ya da tek yanlı izlenimleri gidermek amacıyla başka benzetmelere başvurduğumuzda, dil: kültür alanının her yanını aydınlatan güneştir; dil: kültür kilimini dokuyan ipliktir; dil: tüm kültür anıtlarının yansıdığı akarsudur.” şeklinde tanımlarken dilin, insana ait her türlü ürünün taşıyıcısı olduğunu ve kültürün yeniden öğrenilip aktarılmasında ona ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır. Dilin kültür ile ilişkisi yanında düşünce ile de ayrılmaz bir ilişkisi mevcuttur.

Doğan Aksan (2000, s. 67)’a göre kimi zaman dildeki bir sözcük bile bir ulusun inançları, gelenekleri, bireylerin kendi aralarındaki davranış ve ilişkileri, maddî ve manevî kültürü üzerinde fikir verebilir. Kültür bir yaşam tarzıdır ve aynen dile yansır. Bir dilin belli bir dönemde yazılmış metnini incelediğimizde o dönemde toplumu etkileyen olayları, toplumun yasayış şeklini öğrenebiliriz.

Uygur (2001, s. 7). bu durumu; “Toplum, din, edebiyat, tarih, bilim, eğitim gibi kültürün her yöresi en iç öğelerine dek zorunlulukla dilin damgasını taşır.” diyerek açıklar.

Bedia Akarsu (1998, s. 83). “Diller ve öğeler bir çağdan ötekine geçe geçe geldiğinden, geçmişin etkileri kültürün en derinine kadar işler.” diyerek bu durumu açıklar.

“Kültürümüzün, bilgi ve becerilerimizin gelişmesi, çağın düşüncesini yakalamamız, ona ayak uydurmamız yahut onun gelişmesine katkıda bulunmamız gibi etkenler yabancı dil

öğretiminde kültür olgusunu ve kültürlerarası yaklaşımı zorunlu hale getirmektedir” (Aktaş, 2007, s. 61).

İkinci Dil Nedir?

İnsanlar arası iletişimin toplumlar arası boyuta geçmesiyle birlikte yabancı dil öğrenimine ihtiyaç duyulduğu tahmin edilmektedir. Ancak tarihsel süreçte yabancı dil kavramının ortaya çıkış zamanı ile ilgili kesin bilgiler bulunmamaktadır. Yazının bulunması dönemine kadar yabancı dil öğrenimi ve öğretiminin sözel gerçekleştiği var sayılmaktadır (Krashen ve Terrell, 1983, s. 7).

Dil öğrenimi ve öğretimi insanların çok uzun zamandan beri ilgilendiği konulardandır. Zaman içerisinde değişen ihtiyaçlar ve teknolojik yeniliklerle beraber insanlar arası iletişim artmış ve iletişim daha kolay hale gelmiştir. Teknolojideki yenilikler ve milletlerin birbiriyle olan ilişkilerinin artması yabancı dil öğrenimine olan ilgiyi de artırmıştır (Kılıçaslan ve Yavuz, 2014, s. 864).

Hızla gelişen ulaşım ve iletişim araçları dünyamızı küçültürken, yabancı dil bilmeyi de diğer ülkelerle bilimsel, siyasal, kültürel ve ekonomik alanlarda görüş alışverişinde bulunmak, iş ilişkilerini geliştirmek ve yabancı dilin konuşulduğu ortamda günlük iletişime katılabilmek için bir gereksinime dönüştürmüştür (Demircan, 1988, s. 159).

Bugünün dünyasında yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de hızlı bir değişim ve dönüşüm görülmektedir. Bunun doğal bir sonucu olarak insanlar kendilerini küresel bir etkileşim çemberinin içinde bulmaktadırlar. Bu durum bir yabancı dil öğrenme ihtiyacını doğurmaktadır. Bu küresel etkileşim içerisinde etkin olan ulusların dilleri de doğal olarak önem kazanmaktadır. Bu bağlamda Türkiye ve Türkçenin öneminin artması Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin önemini ortaya çıkartmaktadır (Göçer ve Moğul, 2011, s. 798).

2001 Avrupa Diller Yılı dolayısıyla Millî Eğitim Bakanlığınca Ankara’da düzenlenen “Avrupa’da Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi” konulu uluslararası sempozyumun kapanış

bildirisindeki Şu açıklamanın yabancılara Türkçe ğretimi açısından dikkat çekici olduğu belirtilebilir: “Uzun yıllardan beri Avrupa’da Türkçe konuşan toplumların, özellikle Avrupa demokratikleşme süreci çerçevesinde dil, edebiyat ve kültür mirasını genç kuşaklara aktardığı belirtilerek genç Avrupalı kuşaklar tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi Avrupa’nın kültür dokusuna yeni bir boyut katacaktır (Bölükbaş, 2004, s. 20).

İnsanlar, toplumlar ve milletler arasında kişisel, kurumlar arası ve devletler seviyesinde çeşitli ilişkiler bulunmaktadır. Bilim, siyaset, askerlik, eğitim, turizm, kültür, sanat, ticaret ve iletişim alanlarındaki bu ilişkilerin sağlıklı olarak yürütülebilmesi için ana dilden başka milletler arası ortak olan dillerin öğrenilmesi gerekmektedir. Bir yabancı dil öğrenmek yeni bir insan olmaktır. "İnsan hangi dili biliyorsa, o yabancı dil ki bu Türkçe de olabilir, artık onun parçası ve onun değeri haline gelecektir. Dolayısı ile o dilin milletinin kültürünün sevecek ve vecektir." (Gülay, 1988, s. 34).

Yabancı Dil Olarak Türkçe ğretimi

Türkçenin, yabancı dil olarak ğretiminin Kaşgarlı Mahmud'un (1072-1074) Divan Lugat’it-Türk adlı eseriyle başladığı kabul edilmektedir. Eser, “lgat” diye anılsa da aslında Türk lehçeleri ve lehçelerin ses zellikleri, Şekil bilgisi, kelimeler hakkındaki incelemeleri ile Türkçeyi yabancı dil olarak öğretme özelliğine sahip zengin bir veri kaynağıdır. Kaşgarlı’nın eseri, Türkçe dil öğretiminin kapsamlı ve ciddi bir Şekilde ele alındığı ilk çalışma olarak kabul edilmektedir. Etkili yabancı dil ğretim süreçleri oluşturmak amacıyla günümüze değin onlarca yöntem ve yüzlerce teknik geliştirme araştırmaları yapılmış ve yapılmaya devam edilmektedir. Gelişen teknoloji ile küçülen dünyada, dil ğretimi, geniş kapsamlı alanlar arası bir bakış açısının ilgi odağı durumuna gelmiş bulunmaktadır (Kocaman, 1983, s. 379).

Bu eserde Kaşgarlı Mahmud Türkçenin ğretimi noktasında başarılı bir yöntem izlemiştir.

1. Kaşgarlı Mahmud dil öğretiminde günümüzde benimsenen metotlara benzer bir metot kullanmış ve kural verme yerine çok sayıda örnekten yola çıkarak kuralı öğretme yolunu izlemiştir.

2. Metinlerin önemini çok iyi fark etmiş ve örnekleri günlük hayattan, atasözlerinden, manzum eserlerden derlemiştir.

3. Türk dilini öğretirken Türk kültürünü tanıtmaya ve öğretmeyi de amaçlamış ve buna ayrı bir önem vermiştir.

4. Dil öğretiminde tekrar önemli olduğundan gerekli yerlerde tekrarlar ve hatırlatmalar yapmaktan çekinmemiştir.

5. İzlediği bu başarılı yöntemleri buluncaya kadar çok çaba harcayan yazar, iki yıl içinde eserini üç kez yazıp beğenmemiş, nihayet kesin olarak dördüncü defa yazmıştır. Böylece o, eser yazma konusunda da kendisinden sonra geleceklere geçerli bir ders vermektedir (Akyüz, 1989, s. 45-46).

Yabancılara Türkçe öğretiminde ikinci büyük eser, Ali Şir Nevai'nin 15. yüzyılda yazdığı Muhakemetü'l Lügateyn'dir. Farsça ile Türkçe'nin karşılaştırıldığı bu eser, Türkçenin ilk ad bilim ve anlam bilim eseri olarak tarihe geçmiştir. Kaşgarlı Mahmud ve Ali Şir Nevai'nin Türkçeye hizmetleri çok büyüktür. Batılı anlamda dil biliminin kurucusudurlar. Yaptıkları çalışmalar Türk eğitim tarihinde gerek yöntem gerekse içerik bakımından önemli bir yere sahiptir. Bize düşen görev de bu yöntem ve teknikleri çağımızın araç-gereçleri ile zenginleştirerek uygulamaya dönüştürmektir (Barın, 2004, s. 20).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi güncel ve önemli bir alandır. Bugüne kadar yapılan çalışmalar yurt içinde ve yurt dışında Türkçe öğretim merkezlerince yürütülmüştür. Bu kurumlardaki hedef kitle üniversite öğrencileri ve ekonomik bağımsızlığı olan ve kültürel düzeyi yüksek yetişkinlerdir.

Yunus Emre Enstitüsünün Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Faaliyetleri

Yurt dışında ise Yunus Emre Enstitüsü 56 merkez bünyesinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerini sürdürmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Eğitim Müdürlüğü, dünyanın farklı coğrafyalarında hizmet vermekte olan Türk Kültür Merkezlerinde ve çeşitli kurumlarda yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerini sürdürmekte ve desteklemektedir. Bu amaç doğrultusunda Türkçe Eğitim Müdürlüğü uluslararası alanda ihtiyaç duyulan farklı yaş gruplarına yönelik müfredat ve materyaller geliştirilmekte; öğretim ortamlarının oluşturulması, eğitim standartlarının belirlenmesi ve öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla sertifika programları ve hizmet içi eğitim seminerleri düzenlemektedir. Yurt dışındaki ilgili ülkenin devlet okullarında Türkçenin seçmeli yabancı dil olarak müfredata dâhil edilmesi, yabancılara Türkçe öğretimi alanında faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması birimin sorumlulukları arasındadır. Her yıl, farklı ülkelerden davet edilen çok sayıda yabancı öğrencinin Türkçelerini geliştirmek ve Türk kültürünü yakından tanımalarına fırsat sunmak amacıyla da Türkçe Yaz Okulu düzenlemektedir. (2019). <https://www.yee.org.tr/tr/birim/turkce-egitim-mudurlugu>

Yunus Emre Enstitüsünün kuruluşundan bu yana sayısı elliyi aşan Türk Kültür Merkezleri, buldukları coğrafyalarda dostluk ilişkilerinin pekişmesinde de önemli bir görev üstlenmektedir.

Yunus Emre Enstitüsü, Kültür Merkezleriyle Türkçe öğretiminin yanı sıra Türk kültürünü tanıtmayı, kültür ve sanat diliyle ulusal, geleneksel ve çağdaş değerler arasında sürekli ve kalıcı bir etkileşim sağlamayı amaçlamaktadır. Merkezler buldukları bölgelerde düzenlediği etkinliklerin dışında geleneksel sanatlar, kültürel mirasın korunması, farklı disiplinlerde sanatsal üretimin sağlanması ve kültür politikalarının geliştirilmesi konularında da çalışmaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü Türk Kültür Merkezlerinde düzenlenen Türkçe kurslarında öğretim sistemi Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Metnine göre şekillendirilmektedir. Merkezlerde verilen Türkçe derslerinde dört temel dil becerisine (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) eşit düzeyde yer verilmektedir.

Avrupa Dil Portfolyosu ölçütlerine göre tanımlanan A1, A2, B1, B2, C1, C2 düzeylerinden oluşan altı basamakta dil öğretimi gerçekleştirilmektedir. (2019). <https://www.yee.org.tr/tr/birim/turkce-ogretimi>

Türkiye'nin son on yılda ekonomik, siyasi ve kültürel açıdan elde ettiği başarılar, gerek kendi coğrafyasında gerekse dünyada önemli bir yer edinmesini sağlamıştır. Bu durum yurt dışında Türkçeyi öğrenmeye yönelik ciddi bir talep artışını sağlamıştır. Yunus Emre Enstitüsü, bu talepleri karşılamak amacıyla bir taraftan ihtiyaç duyulan ülkelerde Türk Kültür Merkezlerini devreye sokarken öte yandan devlet okullarında Türkçenin seçmeli yabancı dil olarak okutulması çalışmalarına katkı sağlamaktadır.

Türkçenin seçmeli yabancı dil olarak resmî müfredata girişi konusunda yapılan çalışmalar, müfredat programlarının oluşturulması, temel eğitimin ilk ve ikinci basamağına yönelik yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarının hazırlanması şeklinde iki ana başlık altında toplanmaktadır. Bu konuda ilk kez program ve ders malzemesi ihtiyacı Bosna Hersek'te ortaya çıkmıştır.

Müfredat ve araç gereç geliştirme süreçlerinin tamamlanmasının ardından Amman, Köstence, Mostar, Saraybosna, Tiflis, Batum, Tokyo ve Varşova'da Türkçe seçmeli ya da zorunlu yabancı dil dersi olarak orta öğretim okullarında okutulmaya başlanmıştır.

“Tercihim Türkçe” projesi kapsamında öğrencilere ve öğretmenlere yönelik çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmesinin yanı sıra binlerce öğrenciyi bir araya getiren büyük şenlikler ve festivaller düzenlenmektedir. Öğrencilere materyal ve kırtasiye desteğinde bulunan Yunus

Emre Enstitüsü, özellikle öğretmenlerin meslekî gelişimlerine katkı sunmak amacıyla çeşitli eğitimler vermekte ve kültürel seminer programları gerçekleştirmektedir.

Dünyanın her yerinden Türkçeye olan yoğun ilgi ve her geçen gün gelen talepler doğrultusunda Türkçe öğretimine orta öğretim çağında başlanması için gerekli çalışmalar yürütülmekle birlikte Türkçenin üniversite düzeyinde seçmeli yabancı dil dersi olarak okutulması yönündeki çalışmalar da sonuçlarını vermeye başlamıştır. (2019).

<https://www.yee.org.tr/tr/birim/tercihim-turkce>

Türkçe Yaz Okulu programı kapsamında Enstitü her yıl onlarca ülkeden yüzlerce öğrenciyi Türkiye’de Türkçe öğrenmeye ve Türkiye’yi yakından tanımaya davet ediyor.

Türkçe Yaz Okulu programı, yurt dışında faaliyet gösteren Yunus Emre Enstitüleri ile dünyanın birçok ülkesinde Türkoloji bölümlerinde öğrenim gören misafir öğrencilerin katılımıyla gerçekleştiriliyor. İletişim dili olarak yalnız Türkçenin kullanıldığı bu büyük organizasyonda öğrenciler hem Türkçe eğitimi alma hem de buldukları ve ziyaret ettikleri şehirlerin öne çıkan tarihî ve turistik mekânlarını gezerek bölgenin kültürünü yerinde tanıma imkânı buluyorlar.

Enstitüce koordine edilen Türkçe Yaz Okulu'nda birçok farklı kültürden gelen misafir öğrenciler gruplara ayrılarak ülkemizin yirmiyi aşkın şehrinde gözde üniversitelerimizce misafir ediliyor. Bir ayı aşkın süre boyunca yoğun Türkçe kursu alan öğrenciler, hafta sonları da civar bölgeleri gezmelerinin yanı sıra geleneksel mesleklerimizi icra eden kişilerle tanışıyor, el sanatlarımızı kısa süreli de olsa icra etme fırsatı buluyorlar.

Türkçe Yaz Okulu'nun sonunda kapanış programı için bir araya gelen yüzlerce misafir öğrenci, son haftayı ise İstanbul'un tarihi ve turistik mekânlarını gezerek geçirdikten sonra birçok deneyim ve dost kazanarak ülkelerine birer kültür elçisi olarak dönüyorlar. (2019).

<https://www.yee.org.tr/tr/birim/turkce-yaz-okulu>

Türkiye Maarif Vakfının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Çalışmaları

Türkiye Maarif Vakfı 22 ülkede 113 Maarif Okulu'nda her kademedeki ve yaş seviyesinde Türkçe öğretimi yapmaktadır. Yabancı dil olarak öğretilen Türkçenin, örgün eğitime uygun ders kitaplarının yazımına esas olmak üzere müfredat geliştirme çalışmalarına başlanmıştır. (2019). <https://www.turkiyemaarif.org/post/7-turkiye-maarif-vakfi-yabanci-dil-olarak-turkce-ogretimi-mufredati-gelistiriyor.464>

Türkiye Maarif Vakfı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı

Türkiye Maarif Vakfı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programını [https://www.turkiyemaarif.org > uploads > yabancidilolarakturkceogretimi](https://www.turkiyemaarif.org/uploads/yabancidilolarakturkceogretimi) internet sitesi üzerinden Ağustos/2019 yılında yayınlamıştır.

Programın Genel Amaçları

Programın amacı, yurt içi ve yurt dışında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere dinleme-okuma (alımlama), konuşma-yazma (üretim) süreçlerini kullanarak gerekli ortamlarda rahat bir şekilde etkileşimde bulunabilme becerilerini kazandırmaktır. Türkçe öğrenenlere Türk kültürünün temel unsurlarını tanıtmak ve bu unsurları onların kültürleri ile ilişkilendirerek kültürlerarası farkındalık oluşturmak Programın bir diğer amacıdır.

Programla öğrenenin;

1. Dinleme ve okuma yoluyla Türkçe anlama becerisinin geliştirilmesi,
2. Sözlü üretim, sözlü etkileşim ve yazma yoluyla Türkçe anlatma becerisinin geliştirilmesi,
3. Türkçeyi dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini bütüncül bir şekilde ve kurallarına uygun olarak bilinçli, doğru ve özenli kullanması,
4. Türkçeye ait sözsüz iletişim becerilerini kazanması ve bunları iletişim süreçlerinde doğru kullanması,
5. Türkçe söz varlığını zenginleştirilmesi,
6. Türk kültürünün yanı sıra kendi kültürü ve evrensel değerleri tanınması,

7. Türk dili ve edebiyatının seçkin eserlerini tanınması,
8. Hayat boyu öğrenme becerilerini geliştirmesi,
9. Disiplinler arası bir yaklaşımla 21. yüzyıl becerilerini edinmesi
10. Akademik ve özel amaçlı Türkçe dil yeterliklerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Programın Yapısı

Sarmal programlama yaklaşımıyla yapılandırılan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programında, Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan dil yeterlikleri esas alınmıştır. Yeterliklerden hareketle kur seviyelerinin her biri için genel bir kazanım listesi oluşturulmuştur. Program kazanımları iletişimsel dil becerileri olarak ele alınmıştır. Konuşma becerisi sözlü etkileşim ve sözlü üretim alt başlıkları altında sunulmuştur.

Programın Kademelere Göre Yapılandırılması

Program, öğrenenlerin gelişimsel özellikleri ve okul sistemleri dikkate alınarak dil yeterlik düzeyleri temelinde Okul Öncesi, İlköğretim I. Kademe, İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretimi kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. (2019). [https://www.turkiyemaarif.org > uploads > yabancidilolarakturkceogretimi](https://www.turkiyemaarif.org/uploads/yabancidilolarakturkceogretimi)

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığının Türkçe Öğretimi Faaliyetleri

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı da yurt içinde Suriyeli yükseköğretim öğrencilerine yönelik yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında faaliyet göstermektedir.

İç savaş nedeniyle ülkemize gelen, özellikle yükseköğretim çağındaki Suriyeli genç misafirlerimize yönelik hem kamplarda hem de şehir merkezlerinde Türkçe eğitimleri verilmektedir. Ülkemiz üniversitelerindeki eğitim süreçleri de Başkanlığımızca desteklenen Suriyeli öğrencilere yönelik, aynı zamanda pek çok kültürel ve sosyal programlar geliştirilmekte ve yürütülmektedir. (2019). <https://www.ytb.gov.tr/kardes-topluluklar/suriyeli-misafirlere-yonelik-calismalar>.

Yurt dışında bulunan ortak heyet ile yönetilen Kırgızistan Manas Üniversitesi, Ahmet Yesevi Üniversitesi ve yurtdışındaki üniversitelerin Türkoloji bölümlerinde Türkçe eğitim ve öğretimi yapılmaktadır.

Günümüzde ise Türkiye’de üniversitelerin bünyesinde kurulan Türkçe ve Yabancı Dil Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türkçe Öğrenim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Dil Merkezi gibi farklı isimlerle ve genelde TÖMER kısaltması ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi faaliyetlerine devam edilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Çalışmaları

Son yıllarda yakın coğrafyamızda yaşanan iç savaşa bağlı olarak ülkemize gelen yabancılara yönelik olarak gerek hayata gerek kültürel ortama gerekse eğitim ortamına uyumunu sağlamak amacı ile özellikle de eğitim çağındaki bireylere yönelik Avrupa Birliği hibe desteği ile Avrupa Birliği ve MEB arasında Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün koordinesinde PIKTES projesi uygulamaya konulmuştur.

PIKTES, savaş sebebi ile Türkiye’ye gelen özellikle Suriyeliler ve çeşitli sebeplerle Türkiye’ye gelen Türkmenler, Iraklılar, Afganlar ve Afrika kıtası ülkelerinden gelen insanların (Mültecilerin) eğitime entegrasyonu sağlamak amacı ile geliştirilen bir projedir.

Proje, Türkçe dil eğitimi (Yabancı dil arak Türkçe öğretimi), Türkçe dil sınav sistemi, telafi eğitimi, destekleme eğitimi de dâhil olmak üzere on beş ayrı alanda faaliyet göstermektedir.

Eğitim Bakanlığı ile AB Türkiye Delegasyonu arasında «Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı» anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile 2016 yılında başlatılmış, 2018 yılına kadar proje devam etmiştir. PIKTES2 olarak 2021 yılına kadar uzatılmıştır. PIKTES, PIKTES/2 Projesi MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün yetki alanında ve koordinesinde yürütülmektedir. (2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme>

PIKTES projesi nedir?

“Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi» projesi Milli Eğitim Bakanlığı ile AB Türkiye Delegasyonu arasında «Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı» anlaşması (FRIT) çerçevesinde imzalanan sözleşme ile Suriyeli çocukların Türk Eğitim Sistemine entegrasyonun da Milli Eğitim Bakanlığının faaliyetlerini desteklemeyi amaçlayan bir projedir. Proje süresi 2 yıl ile sınırlıdır ve faaliyetler 03.10.2016 tarihi itibarıyla başlamıştır. Bakanlığımız proje kapsamında doğrudan hibelenmiştir.”

(2019). <http://piktes.gov.tr/>

Projenin Hedefleri

Genel Amaç: Geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların Türkiye’deki eğitime erişimine katkı sağlamak.

Özel Amaç: Geçici koruma altındaki Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonundaki çabalarında Milli Eğitim Bakanlığı’na destek vermek.

(2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Home/ProjeninAmaci>

Projenin Beklenen Sonuçları/Çıktıları

Suriyeli öğrencilerin eğitime erişiminin artırılması,

Suriyeli öğrencilere sunulan eğitimin kalitesinin artırılması,

Eğitim kurumlarının ve personelinin operasyonel kapasitesinin iyileştirilmesi.

PIKTES projesinde, eğitim bina ve tesisi yapımı, proje süresinde personel ve eğitimci istihdamı ve personelin niteliğinin artırılması, eğitim materyali temini ve teze konu olan Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi (Türkçe dil eğitimi) ve Türkçe dil sınav sistemi (TYS) gibi on beş ayrı faaliyet alanı belirlenmiştir.

(2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Home/ProjeninCiktisi>

PIKTES Proje Faaliyetleri

Türkçe Dil Eğitimi,

Arapça Dil Eğitimi,

Telafi Eğitimi,

Destekleme Eğitimi,

Taşıma Hizmeti,

Kırtasiye, Ders Kitabı ve Giyim Yardımı,

Farkındalık Faaliyetleri,

Eğitim Materyali Satın Alınması,

Türkçe Dil Sınav Sistemi,

Rehberlik ve Danışmanlık Faaliyetleri,

Okul ve GEM'lere Güvenlik ve Temizlik Personelinin Sağlanması,

Eğitim Ekipmanlarının Sağlanması,

Öğretmen Eğitimleri,

İdari ve Diğer Personel eğitimleri,

İzleme ve Değerlendirme.

(2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler>

Türkçe Dil Eğitimi

“Türk eğitim sistemine entegrasyon sürecince ders müfredatını takip edebilmeleri ve ülkemizdeki akranları ile iletişim kurabilmeleri için Okul içinde ve okul dışındaki 390,000 Suriyeli çocuğa Türkçe dil eğitimi sağlanacaktır.”

Bu hedef doğrultusunda PIKTES 2 ile hedef kitle olan dokuz yüz bin öğrenciden yedi yüz bin öğrenciye erişim sağlanmıştır.

(2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/TurkceOgretimi>

Türkçe Dil Sınav Sistemi

“GKAS öğrenci ve Suriyeli öğretmenlerin Türkçe dâhil eğitim seviyelerinin belirlenmesine yönelik bir sınav sisteminin geliştirilmesi.”

(2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/TDSinavSistemi>

Haberler

Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES), 3 Mayıs 2019 günü yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe dil seviyelerini belirlemek amacıyla Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) uyguladı.

Sınava, projenin uygulandığı 26 ilden üçüncü sınıf düzeyinden on ikinci sınıf düzeyine kadar yabancı uyruklu öğrenciler katıldı.

Sınav, proje il koordinasyon ekipleri ile iş birliği içerisinde ilkököl, ortaokul ve lise kademelerinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere başarılı bir şekilde uygulandı.

Uygulanan sınavda ilkököl öğrencilerine 25 soru için 40 dakika, ortaokul ve lise öğrencilerine ise 40 soru için 60 dakika süre verildi.

TYS, öğrencilere okul ders saatleri içerisinde ve öğrencilerin kendi öğrenim gördükleri okullarda uygulanarak hem sınava katılımın artırılması hem de öğrencilerin kaygı düzeylerinin azaltılması amaçlandı. (2019). <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Haberler>

Millî Eğitim Bakanlığının Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanındaki Çalışmaları

14 Nisan 2018 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilen Yabancılar Türkçe Öğretimi Müfredat Geliştirme Çalıştayında alınan kararlar doğrultusunda ilk çalışma toplantısı, alanında uzman akademisyenlerin katılımıyla Başkent Öğretmenevinde 26-28 Haziran tarihleri arasında gerçekleşmiştir?

Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, Avrupa ülkelerindeki dil öğretim programlarını, program yönergelerini, sınav ve ders kitapları vb. konulardaki çalışmalarını yönlendirmek için araştırmacılara ve öğretmenlere ortak bir çerçeve sunmaktadır.

Aynı zamanda yabancı dil öğrenenlerin, bu dili iletişim kurmada kullanabilmek için neleri bilmeleri ve bu dilde yetkinlik kazanmak için hangi bilgi ve yeteneklerini geliştirmeleri gerektiğini de öğrenilen dilin ait olduğu kültür bağlamında kapsamlı bir şekilde açıklamaktadır. Bunun yanında yabancı dil öğrenenlerin gerçekleştireceği ilerlemenin, öğrenmenin her aşamasında ve yaşam boyu öğrenme temeliyle ölçülebilmesini sağlayan dil yeterlilik düzeylerini de tanımlamaktadır (MEB, 2009).

Belirlenen dil yeterlilik düzeyleriyle birlikte her ülkenin kendi ölçütlerine göre geliştirmiş olduğu dil düzeyleri bir kenara bırakılarak tüm Avrupa ülkelerinde geçerli olacak yeni düzeylerin kabul edilmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede dil yeterlilikleri temel seviyeden üst seviyelere doğru A1-A2-B1-B2-C1-C2 şeklinde altı farklı düzeyde belirlenmiştir. Bu düzeylerden B2 seviyesinde dil öğrenen bir birey ara düzey kullanıcı olarak tanımlanmış ve bu seviyedeki bir bireyin belli bir doğallık ve rahatlık içerisinde iletişim kurabileceği, bir metin içindeki somut veya soyut konuların özünü anlayabileceği, kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebileceği ifade edilmiştir (MEB, 2009).

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı ve alan öğretmenliğine ilişkin Millî Eğitim Bakanlığınca 2010 yılında Marmaris'te ülke genelinde ilgili bölüm akademisyenleri ile ilgili kurum temsilcilerinin yer aldığı 'Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Öğretmenliği Çalıştayı' düzenlenmiştir. Çalıştayı ardından ortaya çıkan sonuç raporunda, mevcut durum şu şekilde ifade edilmiştir:

1. Mevcut lisans programları (Türk Dili ve Edebiyatı, Türkçe Eğitimi Bölümü vb.); yabancılara, yurt dışında yaşayan Türklere, Türk soylu ve akraba topluluklara Türkçenin öğretilmesi amacıyla kurulmamıştır.

2. Ülkemizde, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi alanında bağımsız bir lisans programı bulunmamaktadır.

3. Bu alanda üniversitelerimizdeki çok az sayıda olan lisansüstü programlar, içerik ve kapsam açısından birbirlerinden farklılık göstermektedir.

4. Yurt dışında Türkçe öğretmek amacıyla Bakanlıkça görevlendirilen öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programları ihtiyaca cevap verememektedir.

5. Bu konuda hizmet veren kurumlar arasında iş birliği ve eşgüdüm bulunmamaktadır (MEB, 2010, s. 152).

Millî Eğitim Bakanlığı, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi çalışmalarını ayrıca yurt dışında bulunan okulları ve yurt dışına gönderdiği öğretmenleri aracılığı ile de devam ettirmektedir.

Suriye’de meydana gelen iç savaşa ve onun etki alanına bağlı olarak Suriyeli, Iraklı ve Türkmen milyonlarca insan 2011 yılından günümüze kadar geçen zaman diliminde ülkemize sığınmak zorunda kalmıştır. Yoğunluk Hatay, Gaziantep, Urfa, Kilis, Batman il sınırları içerisinde oluşturulan kaplarda ve yerleşim merkezlerindedir. Bu bölgelerdeki yoğunluğun fazla olmasından dolayı diğer illerimize yönlendirmeler yapılmıştır. Ankara’nın başkent ve büyükşehir statüsünde olması, sanayi (Ostim, İvedik, Siteler, Şaşmaz...) merkezi olması ve sunduğu iş imkânları, coğrafi merkez ve ulaşım ağının gelişmiş olmasına bağlı olarak Ankara öncelikli olarak tercih edilen şehirler arasında yerini almıştır.

Türkiye’ye sığınan ve farklı illere yerleşen Suriyeliler, Iraklılar ve Türkmenler günlük hayata ve eğitime dair ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Türkçe öğrenmeye ihtiyaç duymuştur. Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla MEB HBÖGM halk eğitim merkezleri üzerinden faaliyete geçmiştir. Hedef kitle eğitim çağındaki çocuklar ve yetişkinlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi planlı olarak üç yıl önce başlayan yeni doğmuş bir çalışmadır. Alandaki çalışmaların yeni başlamış olması, hedef yelpazenin çok geniş olması, kendi vatanlarını savaş sebebi ile zorunlu olarak terk etme ve komşu ülkede yeniden bir hayata tutunmak için mücadeleye yeniden başlamak, ülkemize ve eğitim sistemimize uyum sağlama süreci gibi nedenler hedef

alınan kitleye yabancı dil olarak Türkçe öğretimini de zorlaştırmıştır. Ancak görsel işitsel ve kültürel olarak Türkçe öğrenme ortamında bulunulması, kurlarda öğrenilen Türkçenin hayatı ikameyi kolaylaştırmasının verdiği motivasyon, ortak dinin vermiş olduğu inanç, güven ve ortak kültürel öğeler MEB HBÖGM görev alanında halk eğitim merkezlerinde ve PIKTES Projesi kapsamında uygulanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine kolaylık sağlayan faktörlerdir.

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Kurs Programları

MEB HBÖGM, Yabancı Dil Türkçe (6-12 Yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, Yabancı Dil Türkçe (13-17 Yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, 17 Yaş ve üstü yetişkinlere yönelik Yabancı Diller Türkçe A1, A2, B1 Seviye Kurs Programı hazırlayarak HEM ve PIKTES Projesi ile çalışmaya konu olan yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına program ve materyal desteği sağlayarak bu alandaki faaliyetlerini sürdürmektedir.

MEB HBÖGM, Yabancı Dil Türkçe (6-12 Yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, Yabancı Dil Türkçe (13-17 Yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programını 2016 yılında, Yabancı Diller Türkçe A1, A2, B1 Seviye Kurs Programı da 2017 yılında internet sitesinden yayınlamıştır. (2019). <https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabanc%C4%B1%20Diller>

MEB HBÖGM, Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programını Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programını 17 Yaş ve Üstü yetişkinlere yönelik Yabancı Diller Türkçe A1, A2, B1 Seviye Kurs Programının tanıtımını MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetleri açısından önemlidir.

**MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yabancı diller Türkçe 1.2.3. seviye
(6-12 yaş) kurs programı**

Tablo 1

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe 1.2.3. Seviye

(6-12 yaş) Kurs Programı Göre Giriş Koşulları

Sıra No	1. Seviye Giriş Koşulları	2. Seviye Giriş Koşulları	3. Seviyesi Giriş Koşulları
1	5 yaşını tamamlamış olmak,	5 yaşını tamamlamış olmak,	5 yaşını tamamlamış olmak,
2	13 yaşından gün almamış olmak,	13 yaşından gün almamış olmak,	13 yaşından gün almamış olmak,
3		Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programını başarıyla tamamlamış olmak	Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye Kurs Programını başarıyla tamamlamış olmak,
4		Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programına katılmamış olanlar için kurs öğretmenleri tarafından yapılacak seviye tespit sınavında yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 yaş) 1. seviye düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olduğu tespit edilmek.	Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye Kurs Programına katılmamış olanlar için kurs öğretmenleri tarafından yapılacak seviye tespit sınavında Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olduğu tespit edilmek.

Tablo 2

Türkçe 1. Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Alfabe Öğretimi	30	1-Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1. Seviye Kurs Programının toplam eğitim süresi 150 ders saati olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati dağılımı, günlük 5 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak kurs eğitim merkezi müdürü ve kurs zümre öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
2	Ben ve Yakın Çevrem	30	
3	Günlük Yaşam	30	
4	Zaman ve Mekân	30	
5	Dış Görünüş ve Kişisel Bakım	30	
	Toplam	150	2-Kurs öğretmeni planlama yaparken kursiyerlerin durumu ve konuların ağırlığına göre temaların ders saat sayılarını, toplam 150 saat esasını değiştirmeden, zümre kararıyla değiştirebilir.

Tablo 3

Türkçe 2. Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Giriş	10	1-Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 2. Seviye Kurs Programının toplam eğitim süresi “Giriş” bölümü için 10 saat ve diğer temalar için 30’ar saat olmak üzere toplam 160 ders saati olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati dağılımı, günlük 5 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak Kurs Eğitim Merkezi Müdürü ve Kurs Zümre Öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
2	Temel İhtiyaçlar	30	
3	Meslekler	30	
4	Zaman ve Mekân	30	
5	Alışveriş	30	
6	Hastalıklar ve Alışkanlıklar	30	
	Toplam	160	

2-Kurs öğretmeni planlama yaparken kursiyerlerin durumu ve konuların ağırlığına göre temaların ders saat sayılarını, toplam 160 saat esasını değiştirmeden, zümre kararıyla değiştirebilir

Tablo 4

Türkçe 3. Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Giriş	10	1-Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12) Yaş 3. Seviye Kurs Programının toplam eğitim süresi “Giriş” bölümü için 10 saat ve diğer temalar için 30’ar saat olmak üzere toplam 160 ders saati olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati dağılımı, günlük 5 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak Kurs Eğitim Merkezi Müdürü ve Kurs Zümre Öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
2	Tanışma ve Yakın Çevre	30	
3	Serbest Zaman Etkinlikleri	30	
4	Müzik - Alışveriş	30	
5	Özel Günler ve Kutlamalar	30	
6	Tatil	30	
	Toplam	160	2-Kurs öğretmeni planlama yaparken kursiyerlerin durumu ve konuların ağırlığına göre temaların ders saat sayılarını, toplam 160 saat esasını değiştirmeden, zümre kararıyla değiştirebilir.

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yabancı diller Türkçe

(13-17 yaş) kurs programı

Tablo 5

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Dil Türkçe (13-17 Yaş) Kurs

Programı Seviyelere Göre Giriş Koşulları

Sıra No	1. Seviye Giriş Koşulları	2. Seviye Giriş Koşulları	3. Seviyesi Giriş Koşulları
1	12 yaşını tamamlamış olmak,	12 yaşını tamamlamış olmak	12 yaşını tamamlamış olmak,
2	18 yaşından gün almamış olmak,	18 yaşından gün almamış olmak,	18 yaşından gün almamış olmak,
3		Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye Kurs Programını başarmış olmak	Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2. Seviye Kurs Programını başarmış olmak
4		Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye Kurs Programına katılmamış olanlar için kurs öğretmenleri tarafından yapılacak seviye tespit sınavında Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olduğu tespit edilmek	Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2. Seviye Kurs Programına katılmamış olanlar için kurs öğretmenleri tarafından yapılacak seviye tespit sınavında Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2. Seviye düzeyinde Türkçe bilgisine sahip olduğu tespit edilmek.

Tablo 6

Türkçe 1. Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Alfabe Öğretimi	24	1-Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 1. Seviye Kurs Programının toplam eğitim süreleri Her bir tema için 24 saat olmak üzere 168 ders saati olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati dağılımı, günlük 5 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak Kurs eğitim merkezi müdürü ve kurs zümre öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
2	Tanışma ve Arkadaşlık	24	
3	Ailem ve Çevrem	24	
4	Sayılar ve Zaman	24	
5	Dış Görünüş ve Kişisel Bakım	24	
6	Temel İhtiyaçlar	24	
7	Meslekler	24	
	Toplam	168	2-Kurs öğretmeni planlama yaparken kursiyerlerin durumu, konuların ağırlığına göre ünitelerin ders saat sayılarını, toplam 168 saat esasını değiştirmeden, zümre kararıyla değiştirebilir.

Tablo 7

Türkçe 2. Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Giriş	24	1-Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 2 Seviye Kurs Programının toplam eğitim süreleri, Her bir tema için 24 saat olmak üzere 168 ders saati olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati dağılımı, günlük 5 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak Kurs eğitim merkezi müdürü ve kurs zümre öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
2	Alışveriş	24	
3	Sağlık ve Spor	24	
4	Günlük Hayat ve Etkinlikler	24	
5	Serbest Zaman Etkinlikleri	24	

6	Hava Durumu ve İletişim	24	2-Kurs öğretmeni planlama yaparken kursiyerlerin durumu, konuların ağırlığına göre ünitelerin ders saat sayılarını, toplam 168 saat esasını değiştirmeden, zümre kararıyla değiştirebilir.
7	Kutlamalar ve Tatil	24	
	Toplam	168	

Tablo 8-

Türkçe 3. Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Giriş	24	1-Yabancılara Türkçe Öğretimi (13-17 Yaş) 3 Seviye Kurs Programının toplam eğitim süreleri, her bir tema için 24 saat olmak üzere 168 ders saati olarak planlanmıştır. Haftalık ders saati dağılımı, günlük 5 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak Kurs eğitim merkezi müdürü ve kurs zümre öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
2	Hayallerim ve Ben	24	
3	Medya ve Kültür	24	
4	Eğitim ve Çalışma Hayatı	24	
5	Anılar-Geçmiş	24	
6	Toplum ve Birey	24	
7	Duygular ve Sanat	24	
	Toplam	168	2-Kurs öğretmeni planlama yaparken kursiyerlerin durumu, konuların ağırlığına göre ünitelerin ders saat sayılarını, toplam 168 saat esasını değiştirmeden zümre kararıyla değiştirebilir.

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü yabancı diller Türkçe A1, A2, B1

kurs programı

Tablo 9

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı Diller Türkçe A1, A2, B1. Kurs

Programı Seviyelere Göre Giriş Koşulları

Sıra No	A1 Seviyesi Giriş Koşulları	A2 Seviyesi Giriş Koşulları	B1 Seviyesi Giriş Koşulları
1	17 yaşını tamamlamış olmak	17 yaşını tamamlamış olmak	17 yaşını tamamlamış olmak,
2		Yabancı dil Türkçe A1 seviyesindeki bir kursa katılmış ve başarmış olduğunu belgelendirenler.	Yabancı dil Türkçe A2 seviyesindeki bir kursa katılmış ve başarmış olduğunu belgelendirenler
3		Yabancı dil Türkçe A1 seviyesindeki bir kursu bitirme belgesine sahip olmayanlar için; A2 seviyesinde kursu verecek öğretmen/öğretmenler tarafından yapılacak olan seviye belirleme sınavı sonucuna göre yabancı dil Türkçe A1 seviyesinde bilgiye sahip olduğu tespit edilenler	Yabancı dil Türkçe A2 seviyesindeki bir kursu bitirme belgesine sahip olmayanlar için; A2 seviyesinde kursu verecek olan öğretmen/öğretmenler tarafından yapılacak olan seviye belirleme sınavı sonucuna göre yabancı dil Türkçe A1 seviyesinde bilgiye sahip olduğu tespit edilenler

Tablo-10

Türkçe A1 Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Alfabe Öğretimi	+16	1-Yabancı Diller A1 Seviyesi Türkçe Kurs Programının toplam eğitim süresi her bir tema için 24 saat olmak üzere 120 ders saati olarak planlanmıştır. Bununla birlikte öğrencilerin ilk defa karşılaşacakları farklı alfabe sistemini temalara başlamadan önce öğrenmeleri için 16 saat ilave edilecek ve bu 16 saatte harflerin ve seslerin doğru çıkarılması, yazılması ve tanınması için öğretmen rehberlik edecektir. Alfabe eğitiminin nasıl olacağı öğretmen tarafından belirlenecek ve not verme ile değerlendirilmeyecektir. Alfabe eğitiminin eklenmesi ile kurs programı 136 saat olarak uygulanacaktır.
2	Ben ve Yakın Çevrem	24	
3	Günlük Yaşam	24	
4	İnsanların Görünüşleri ve Tanımları	24	
5	Zaman ve Mekân	24	
6	Sosyal Hayat	24	
	Toplam	136	2-Haftalık ders saati dağılımı, günlük 8 saati geçmemek üzere Eğitim Merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak Yaygın Eğitim Kurumu Müdürü ve Yabancı Dil Zümre Öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.

Tablo 11

Türkçe A2 Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Kişisel Bilgiler ve Tanıtım	16	
2	Çevrem	16	1-Yabancı Diller A2 Seviyesi Türkçe Kurs Programının toplam eğitim süresi her bir tema için 16 saat olup toplam 160 ders saatidir.
3	Günlük Hayat ve Rutinler	16	
4	Boş Zaman ve Eğlence	16	
5	Alışveriş	16	
6	Eğitim ve Çalışma Hayatı	16	2-Haftalık ders saati dağılımı, günlük 8 saati geçmemek üzere Eğitim Merkezinin fiziki durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk saatleri göz önünde bulundurularak kursun verildiği kurumun müdürü ve yabancı dil zümre öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
7	Geçmiş	16	
8	Gelecek, Özel Günler ve Kutlamalar	16	
9	Güncel Konular	16	
10	Ülkeler ve Seyahat	16	
	Toplam	160	

Tablo 12

Türkçe B1 Seviye Ünite ve Süreleri

Sıra No	Konular	Süre Ders Saati	Açıklamalar
1	Kişisel Bilgiler ve Tanıtım	32	1-Yabancı Diller B1 Seviyesi Türkçe Kurs Programının toplam eğitim süresi her bir tema için 32 saat olmak üzere 320 ders saati olarak planlanmıştır.
2	Gündelik Yaşam	32	
3	Eğitim ve İş Yaşamı	32	
4	Toplum ve Şehir Hayatında Birey	32	2-Haftalık ders saati dağılımı, günlük 8 saati geçmemek üzere eğitim merkezinin fizikî durumu, başvuran kişi sayısı ve uygunluk
5	Bilgi Kaynakları ve Medya	32	

6	Boş Zaman ve Eğlence	32	saatleri göz önünde bulundurularak yaygın eğitim kurumu müdürü ve yabancı dil zümre öğretmenleri tarafından kararlaştırılır.
7	Seyahat	32	
8	Farklı Kültürler Davet ve Kutlamalar	32	
9	Geçmişteki Olaylar ve Tarih	32	
10	Sosyal ve Güncel Konular	32	
	Toplam	320	

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün 6-12 Yaş Grubuna Yönelik Olarak Hazırlanmış Olduğu Yabancı Dil Türkçe Öğretimi Materyalleri

Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES) kapsamında Hayat Boyu Türkçe 1,2,3 Öğrenci Kitabı, Çalışma Kitabı (6-12 Yaş), Hayat Boyu Türkçe 1,2,3 (6-12 Yaş) Öğretmen Kılavuz kitabı, Dinleme Metni (CD) ve On kitaptan oluşan 'Salih Hikaye Serisi' Temmuz/2019'dan İtibaren halk eğitimi merkezlerine ulaşılmış ve öğrencilere dağıtılmaya başlanmıştır.

Materyaller Yabancılara Türkçe Öğretimi (6-12 Yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programına göre hazırlanmıştır. Hazırlanan bu materyaller yabancılara Türkçe öğretimi alanına yeni bir bakış açısı yeni bir soluk getirecektir. Kaynakların bu çalışmada tanıtılması da fayda sağlayacaktır.

Hayat boyu Türkçe 1 (6-12 yaş) öğrenci kitabı ve çalışma kitabı

Yazar: Abdülhamit ERÇOBAN ve Editörler: Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN, Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ, Doç. Dr. Kaan BÜYÜKİKİZ Doç. Dr. Melih ERZEN, Dr. Arif ÇERÇİ; Komisyon Üyeleri: Mithat BÜYÜKHAN, Cemal CEMİRCAN, Hasan ARSLAN, Mehmet KABAKÇI, Hülya ÖZDOĞAN, Özgür CEYLAN, Rukiye ARSLAN; Dil Uzmanı: Erdoğan MURATOĞLU; Grafik Tasarım Uygulama: Celalettin ŞİŞMAN; Resimleyen: Banu ATİK,

Cem TÜRKMAYALI kadrosunca oluşturulmuştur. Başak Matbaacılık ve Tanıtım Hizmetleri Limited Şirketi tarafından 2019 yılında Ankara’da basılmıştır.

Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabı İstiklal Marşı, Mustafa Kemal Atatürk’ün Portre Fotoğrafi, Gençliğe Hitabe, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü Mehmet Nezir GÜL’ ün ‘Türkçe Sevdalısı Sevgili Öğrenciler’ başlıklı hitabı, Hacivat ve Karagöz çizimi, İçindekiler, Ben ve Yakın çevrem isimli birinci ünite sayfalarından sonra 12. sayfadan itibaren numaralandırılmıştır.

Kitapların dış ön kapak ve iç kapakta Hacivat ve Karagöz çizimli görseli kullanılmıştır. Öğrenci kitabının iç kapaktaki Hacivat ve Karagöz görseli ‘‘Merhaba Ben Hacivat, Merhaba. Ben Karagöz’’ şeklinde konuşturulmuştur.

Kitapların dış ön ve arka kapağın en üstünde Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı, Avrupa Birliği Bayrakları bulunmaktadır. Bayrakların altında Millî Eğitim Bakanlığı logosu yer almaktadır.

Kitapların dış arka kapaklarının en altında PIKTES projesinin logosu ve ‘‘Bu yayım, Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla ‘‘Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi’’ sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.’’ açıklamasına yer verilmiştir.

Kitaplardaki Gez-Gör konuları fotoğraflandırılmıştır. Ayrıca kitaplardaki diğer konuların içeriklerine uygun olan fotoğraflar kısmen de olsa kullanılmıştır. Bunların dışındaki görsellerin tamamına yakını çizilerek boyama yöntemi ile oluşturulmuştur. Ayrıca Hayat Boyu Türkçe 1 Çalışma Kitabında öğrenciler tarafından boyanacak çizimler yer almaktadır. Boyanmak üzere hazırlanmış çizimler Hayat Boyu Türkçe 2, 3 Çalışma Kitabında bulunmamaktadır. Fotoğrafların ve görsellerin renk kalitesi düşüktür.

Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabında; 1. Ünite Sınıf İçindeki Eşyaları Bulma, Bak ve Söyle; 2. Ünite Kelimler İçinde Harf Bulma, Harf Bulma,

Hayvan Seslerini Tanıma, Alfabe Çorbası; 3. Ünite Renkler ve Nesnelere Eşleştirme, Sayı tombalası; 4. Ünite Ay İsimlerini Gösterme; 5. Ünite ise öğrenciler Arası Vücut Organlarını Bulma, Kişisel Bakım Malzemelerini Bulma oyunlarına seviyeye uygun olarak yer verilmiştir. Hayat Boyu Türkçe 2,3 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabında ise oyunlara yer verilmemiştir.

Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabında 5 ünite ve alt başlıkları verilerek işlenmiştir.

1.Ünite: Ben ve Yakın Çevrem, (Tanışalım, Nerelisin? Okulumuz ve Sınıfımız, Bul – Eğlen, Gez-Gör)

2.Ünite: (Alfabeyi Öğreniyorum, Alfabeyi Öğrenelim, Bul–Eğlen, Gez-Gör)

3.Ünite: Günlük Yaşam, (Ailem ve Evim, Çevremiz, Sayılar, Renkler, Bul –Eğlen, Gez-Gör)

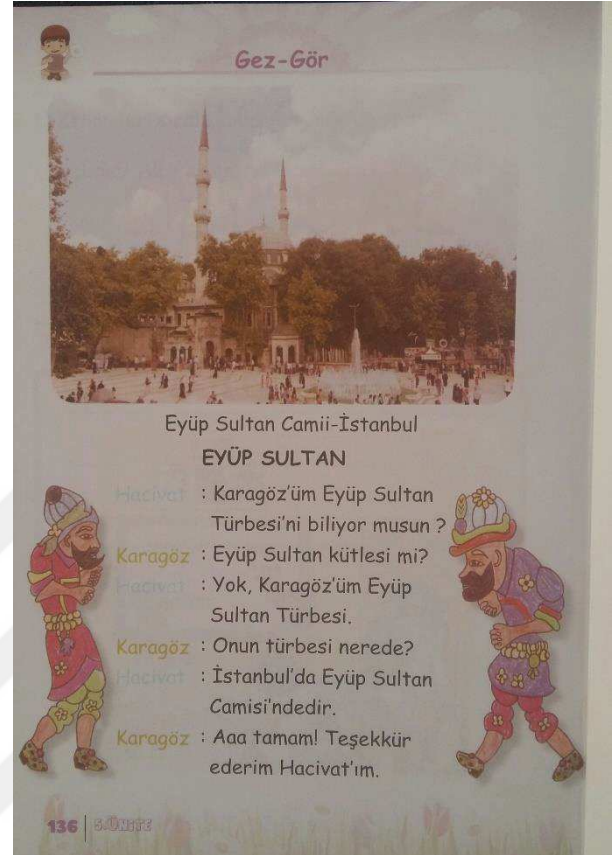
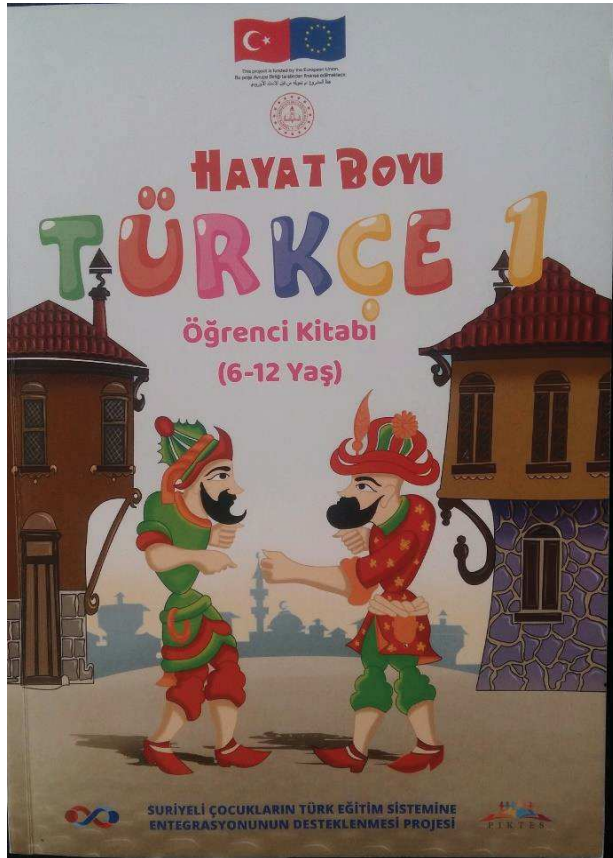
4.Ünite: Zaman ve Mekân, (Zaman, Günler, Aylar ve Mevsimler, Mekânlar, Bul–Eğlen, Gez-Gör)

5. Ünite: Dış Görünüş ve Kişisel Bakım (Vücudumuz, Kişisel Bakım, Bul –Eğlen, Gez-Gör) Öğrenci kitabında yukarıdaki ünite başlıkları içerisindeki konular işlenerek 136. sayfadaki Gez-Gör konusu ile bitirilmiştir.

Çalışma kitabında ise yukarıda ünite başlıkları içerisindeki konular işlenerek 96. sayfadaki Gez-Gör konusu ile bitirilmiştir.

Şekil 1.

Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 yaş) öğrenci kitabı, çalışma kitabı ön yüzü ve iç sayfa örnekleri

Hayat boyu Türkçe 2 (6-12 yaş) öğrenci kitabı ve çalışma kitabı

Yazar: Cemal DEMİRCAN ve Editörler: Doç. Dr. Kaan BÜYÜKİKİZ, Doç. Dr. Melih ERZEN, Dr. Arif ÇERÇİ, Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ; Komisyon Üyeleri: Mithat BÜYÜKHAN, Cemal CEMİRCAN Hasan ARSLAN, Mehmet KABAKÇI, Hülya ÖZDOĞAN, Özgür CEYLAN Rukiye ARSLAN; Dil Uzman: Erdoğan MURATOĞLU; Grafik Tasarım Uygulama: Celalettin ŞİŞMAN; Resimleyen: Banu ATİK, Cem TÜRKMAYALI kadrosu tarafından oluşturulmuştur. Başak Matbaacılık ve Tanıtım Hizmetleri Limited şirketi tarafından 2019 yılında Ankara’da basılmıştır.

Hayat Boyu Türkçe 2 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabı İstiklal Marşı, Mustafa Kemal Atatürk’ün Portre Fotoğrafi, Gençliğe Hitabe, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü Mehmet Nezir GÜL’ün ‘Türkçe Sevdalısı Sevgili Öğrenciler’ başlıklı hitabı, Keloğlan çizimi, İçindekiler, Temel İhtiyaçlar isimli birinci ünite sayfalarından sonra 12. sayfadan itibaren numara verilmeye başlanmıştır. Kitapların dış ön kapak ve iç kapakta Keloğlan çizimli görsel kullanılmıştır. İç kapaktaki Keloğlan görseli her iki kitapta da ‘‘Merhaba arkadaşlar, Benim adım Keloğlan. Beraber Türkçe öğreneceğiz ve eğleneceğiz. Hoş geldiniz’’ şeklinde konuşurulmuştur.

Kitapların dış ön ve arka kapağın en üstünde Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği Bayrakları bulunmaktadır. Bayrakların altında Millî Eğitim Bakanlığı logosu yer almaktadır.

Kitapların dış arka kapaklarının en altında PIKTES projesinin logosu ve ‘‘Bu yayın, Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla ‘‘Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi’’ sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.’’ açıklamasına yer verilmiştir.

Kitaplardaki Gezelim-Görelim konuları fotoğraflandırılmıştır. Ayrıca kitaplardaki diğer konuların içeriklerine uygun olan fotoğraflar kısmen de olsa kullanılmıştır. Bunların dışındaki

görsellerin tamamına yakını çizilerek boyama yöntemi ile oluşturulmuştur. Fotoğrafların ve görsellerin renk kalitesi düşüktür.

Hayat Boyu Türkçe 2 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabında 5 ünite ve alt başlıkları verilerek işlenmiştir.

1. Ünite: Temel İhtiyaçlar (Yiyecekler, İçecekler, Kıyafetler, Eğlenelim, Gezelim-Görelim)

2. Ünite: Meslekler (Meslekler, Eğlenelim, Gezelim-Görelim)

3. Ünite: Zaman ve Mekân (Saatler ve Sayılar, Nerelisin? Eğlenelim, Gezelim-Görelim)

4. Ünite: Alışveriş (Para, Sebzeler ve Meyveler, Eğlenelim, Gezelim-Görelim)

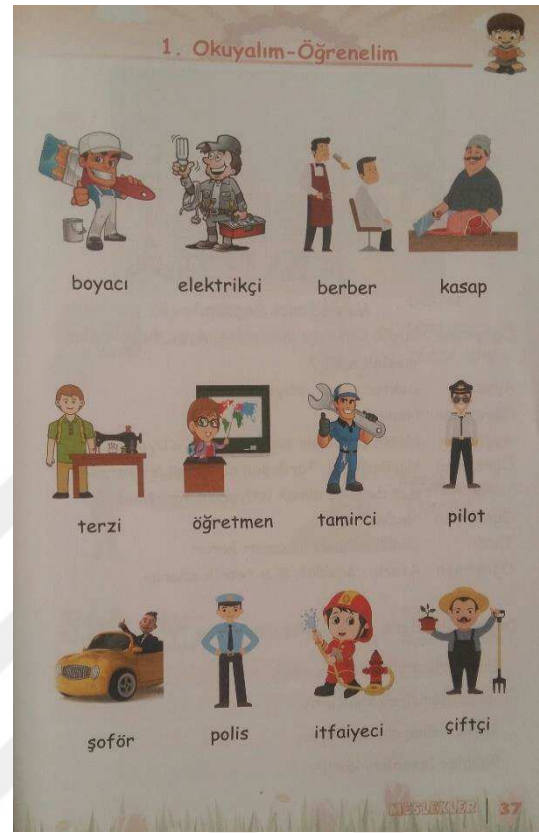
5. Ünite: Hastalıklar ve Alışkanlıklar (Hastalıklar, Alışkanlıklar, Eğlenelim, Gezelim-Görelim)

Öğrenci kitabında yukarıdaki ünite başlıkları içerisindeki konular işlenerek 132. sayfadaki Gezelim-Görelim konusu ile bitirilmiştir

Çalışma kitabında ise yukarıdaki ünite başlıkları içerisindeki konular işlenerek 88. sayfadaki Gezelim-Görelim konusu ile bitirilmiştir.

Şekil 2.

Hayat boyu Türkçe 2 (6-12) öğrenci kitabı, çalışma kitabı ön yüzü ve iç sayfa örnekleri

Hayat boyu Türkçe 3 (6-12 yaş) öğrenci kitabı ve çalışma kitabı

Yazarlar: Hasan ARSLAN, Mehmet BARDAKÇI ve Editörler: Dr. Arif ÇERÇİ, Doç. Dr. Kaan BÜYÜKİKİZ, Doç. Dr. Melih ERZEN, Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN, Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ; Komisyon Üyeleri: Mithat BÜYÜKHAN, Cemal CEMİRCAN, Hasan ARSLAN, Mehmet KABAKÇI, Hülya ÖZDOĞAN, Özgür CEYLAN, Rukiye ARSLAN; Dil Uzmanı: Erdoğan MURATOĞLU; Grafik Tasarım Uygulama: Celalettin ŞİŞMAN; Resimleyen: Banu ATİK, Cem TÜRKMAYALI, kadrosu tarafından oluşturulmuştur. Başak Matbaacılık ve Tanıtım Hizmetleri Limited şirketi tarafından 2019 yılında Ankara’da basılmıştır.

Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabı İstiklal Marşı, Mustafa Kemal Atatürk’ün Portre Fotoğrafi, Gençliğe Hitabe, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü Mehmet Nezir GÜL’ün ‘Türkçe Sevdalısı Sevgili Öğrenciler’ başlıklı hitabı, Keloğlan çizimi, İçindekiler, Temel İhtiyaçlar isimli birinci ünite sayfalarından sonra 12. sayfadan itibaren numara verilmeye başlanmıştır. Kitapların dış ön kapak ve iç kapakta Evliya Çelebi’nin çizimli görseli kullanılmıştır.

Öğrenci kitabının iç kapağındaki Evliya Çelebi’nin çizimli görseli “Merhaba arkadaşlar, Benim adım Evliya Çelebi. Ben bir gezginim. Türkiye’yi ve dünyayı gezdim. Bu kitapta size Türkiye’yi anlatacağım. Gezelim ve öğreneyim.” Çalışma kitabında ise “Merhaba arkadaşlar. Bu kitapta öğrendiklerimizi tekrar edeceğiz.” şeklinde konuşturulmuştur.

Kitapların dış ön ve arka kapağın en üstünde Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği Bayrakları bulunmaktadır. Bayrakların altında Millî Eğitim Bakanlığı logosu yer almaktadır.

Kitapların dış arka kapaklarının en altında PIKTES projesinin logosu ve “Bu yayım, Avrupa Birliğinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla ‘‘Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi’’ sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliğinin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.’’ açıklamasına yer verilmiştir.

Kitaplardaki Gezelim-Görelim konuları fotoğraflandırılmıştır. Ayrıca kitaplardaki diğer konuların içeriklerine uygun olan fotoğraflar kısmen de olsa kullanılmıştır. Bunların dışındaki görsellerin tamamına yakını çizilerek boyama yöntemi ile oluşturulmuştur. Fotoğrafların ve görsellerin renk kalitesi düşüktür.

Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabı 5 ünite ve alt başlıkları verilerek işlenmiştir.

1. Ünite: Tanışma (Tanışma, Saatler, Ne Yapıyoruz? Değerlendirme, Gezelim-Görelim, Eğlenelim)

2. Ünite: Serbest Zaman Etkinlikleri (Spor, Hobiler-Fobiler, Değerlendirme, Gezelim-Görelim, Eğlenelim)

3. Ünite: Müzik-Alışveriş (Müzik, Alışveriş, Değerlendirme, Gezelim-Görelim, Eğlenelim)

4. Ünite: Bayramlar ve Özel Günler (Özel Günler, Değerlendirme, Gezelim-Görelim, Eğlenelim)

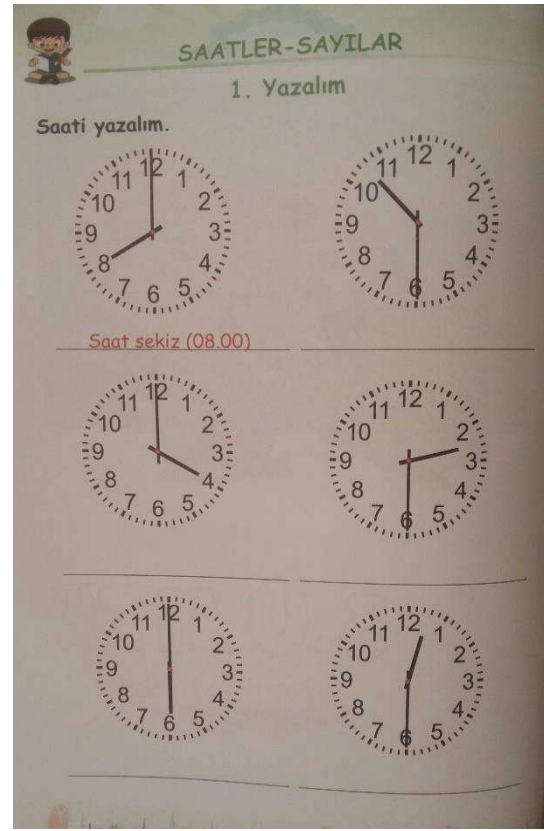
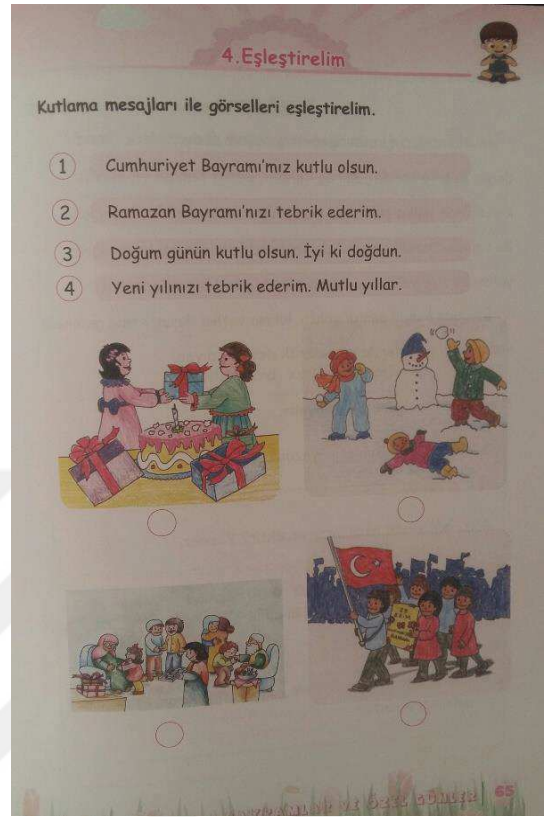
5. Ünite: Tatil (Tatil, Değerlendirme, Gezelim- Görelim, Eğlenelim)

Öğrenci Kitabında yukarıdaki ünite başlıkları içerisindeki konular işlenerek 119. sayfadaki Eğlenelim konusu ile bitirilmiştir.

Çalışma kitabında ise yukarıdaki ünite başlıkları içerisindeki konular işlenerek 84. sayfadaki Gezelim-Görelim konusu ile bitirilmiştir.

Şekil 3.

Hayat boyu Türkçe 3 (6-12 yaş) öğrenci kitabı, çalışma kitabı ön yüzü ve iç sayfa örnekleri

Salih hikâye serisi

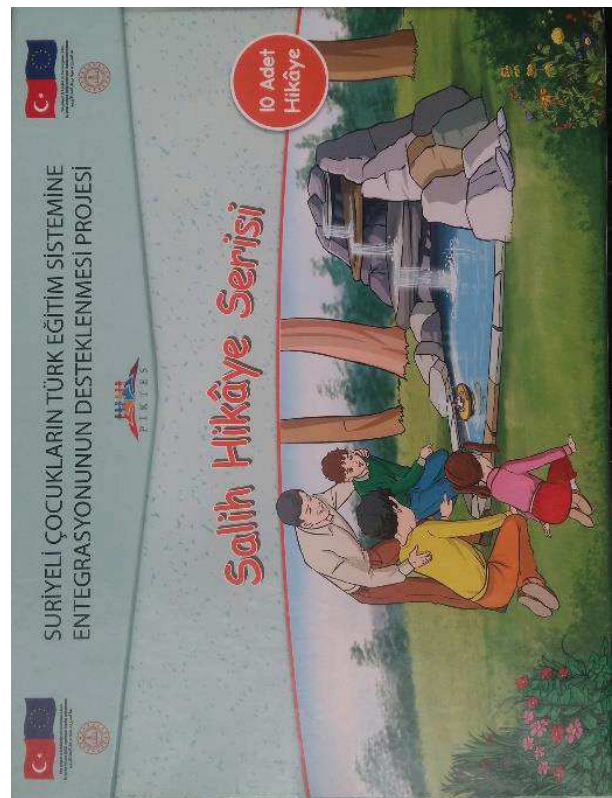
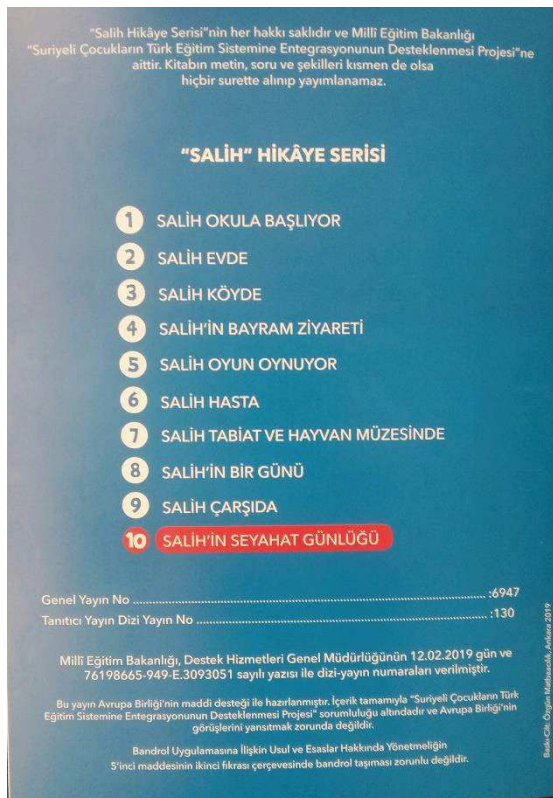
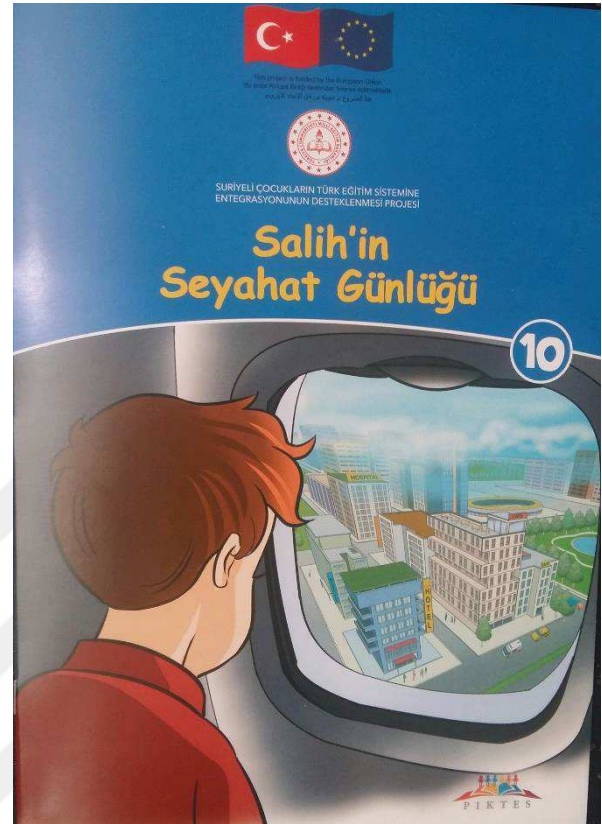
- 1- Salih Okula Başlıyor
- 2- Salih Evde
- 3- Salih Köyde
- 4- Salih'in Bayram Ziyareti
- 5- Salih Oyun Oynuyor
- 6- Salih Hasta
- 7- Salih Tabiat ve Hayvan Müzesinde
- 8- Salih'in Bir Günü
- 9- Salih Çarşıda
- 10- Salih'in Seyahat Günlüğü

Her hikâye kitabında ön dış kapaktan sonraki sayfaya numara verilmiştir. Hikâye kitapları 23 sayfadan oluşmaktadır. Dış kapaktan önceki sayfa boş bırakılmış ve numaralandırılmamıştır.

Salih Okula Başlıyor (1.Hikâye) Hikâye kitabının 1. ve 2. sayfasında PIKTES Direktörü Pınar ÖZEL'in önsözü yer almaktadır. 1.2. Hikayede 12, 3. Hikayede 16, 4,5. Hikayede 13. 6, 7 Hikayede 16, 8,9,10.Hikyede 14. Sayfadan sonra 'Bul Eğlen' bölümü başlamaktadır.

Şekil 4.

Salih hikâye serisi (1-10) kitapçıklarının ön yüzü, arka yüzü ve klasörün ön yüzü

Hayat boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 yaş) öğretmen kılavuz kitabı

Yazarlar: Hatice AKTAŞ, Ömer BİLGİ, Sinem KIZILTAŞ, Oğuzhan IŞIK, Güleser EMİŞÇİ, Betül HANİLÇİ ve Editörler: Doç. Dr. Tolga ERDOĞAN, Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ, Doç. Dr. Kaan BÜYÜKİKİZ, Doç. Dr. Melih ERZEN, Dr. Arif ÇERÇİ; Grafik Tasarım Uygulama: Celalettin ŞİŞMAN kadrosu tarafından hazırlanmıştır. Başak Matbaacılık ve Tanıtım Hizmetleri Limited şirketi tarafından 2019 yılında Ankara’da basılmıştır.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 Yaş) Öğretmen Kılavuz Kitabı: İç Kapak Sayfası ve Genel Dizi Yayın No, Yardımcı ve Kaynak Kitaplar Yayın Dizi No’sunun yer aldığı iç kapak; Editörlerin, Yazarların, Grafik Tasarım Uygulamacının yer aldığı arka sayfası, Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Öğretmen Kılavuz Kitabı ifadesinin yer aldığı sayfa, ‘Değerli Öğretmen Arkadaşlarım,’ hitabı ile başlayan GİRİŞ bölümünden sonra 7. Sayfadan itibaren numaralandırılmaya başlamıştır.

Öğretmen Kılavuz Kitabının dış ön kapak ve iç kapakta birbiri ile tanışıp tokalaşan ikili iki öğrenci grubu çizilip boyalı bir şekilde verilmiştir. Bu çizimin hemen altında A, B, C, Ç harfleri bulunmaktadır.

Kitabın dış ön ve arka kapağın en üstünde Türkiye Cumhuriyeti Bayrağı, Avrupa Birliği Bayrakları bulunmaktadır. Bayrakların altında Millî Eğitim Bakanlığı logosu yer almaktadır.

Öğretmen Kılavuz Kitabının dış arka kapağının en altında PIKTES projesinin logosu ve “Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi” açıklamasına yer verilmiştir. Her üç kitabın dinleme metinlerinin yer aldığı CD kitabın dış kapağın iç sayfasında yer almıştır.

Öğretmen Kılavuz Kitabında görsel bulunmamaktadır. Konularına göre metinlerde farklı renklendirme yöntemi kullanılmıştır.

Dinleme Metninde (CD) verilerin seslendirmelerin metin yazımları Öğretmen Kılavuz Kitabında verilmiştir.

Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabında 2. Ünite verilen ‘Ali Babanın Çiftliği Şarkısı’ Hayat Boyu Türkçe 3- (6-12 Yaş) Öğrenci kitabında 1. Ünitedeki ‘Bak Postacı Geliyor’ 3. Ünitedeki verilen ‘Arkadaşım Eşek Şarkısı’, ‘Bugün Bayram Şarkısı’ metin yazımlarına Öğretmen Kılavuz Kitabında yer verilmemiştir.

Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabında ve Çalışma Kitabında 4. Ünite başlığı ‘Bayramlar ve Özel Günler’ olarak verirken Öğretmen Kılavuz Kitabında aynı ünite ‘Özel Günler ve Kutlamalar’ başlığı ile verilmiştir.

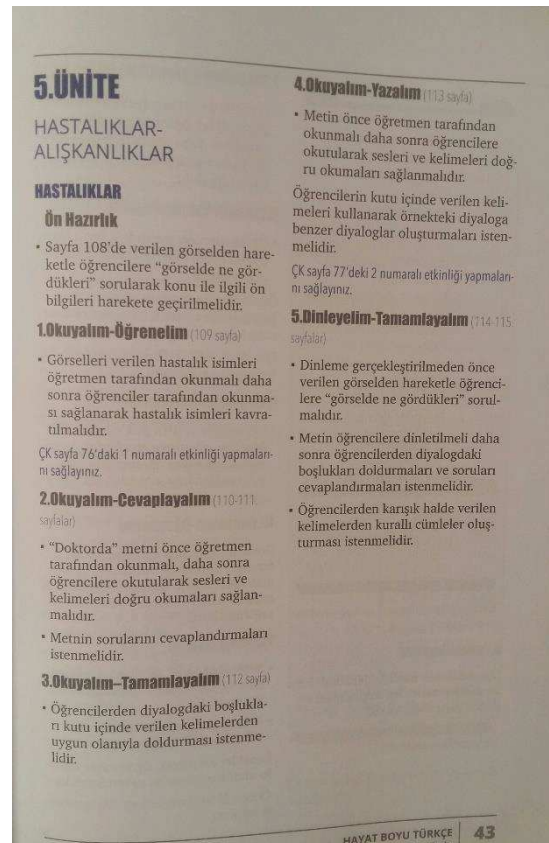
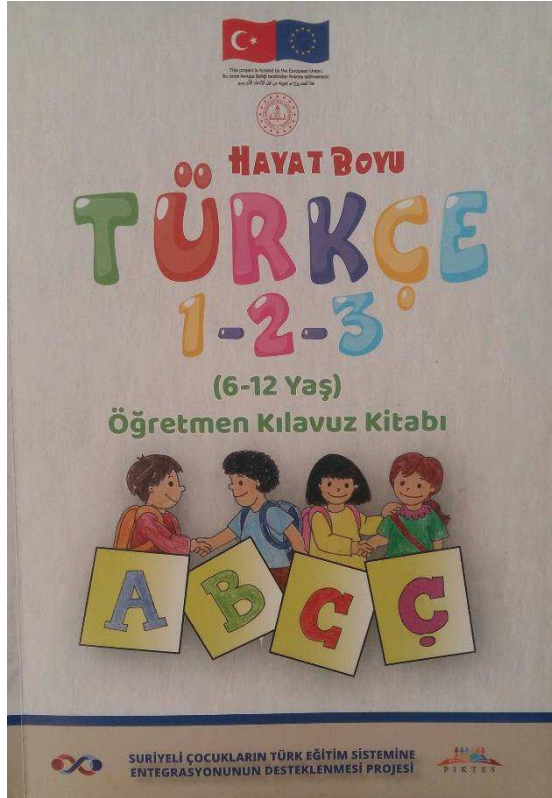
Öğretmen Kılavuz Kitabı’nda Hayat Boyu Türkçe 1. 2. Seviye (6-12 Yaş) Öğrenci ve Çalışma Kitabında yer alan ünite başlıkları ve alt başlıkları ile verilmiştir. Hayat Boyu Türkçe 3 öğrenci ve çalışma kitabında yer alan ünite başlıkları verilmiştir. Ünite alt başlıkları verilmemiştir

Öğretmen Kılavuz Kitabında Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) 7-28. sayfalar, Hayat Boyu Türkçe 2 (6-12 Yaş) 30-42. sayfalar, Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) 48-67. sayfalar arasında yer verilmiştir.

Öğretmen kılavuz kitabında içindekilere yer verilmemiştir.

Şekil 5.

Hayat boyu Türkçe 1-2-3 (6-12 yaş) öğretmen kılavuz kitabı ön yüzü ve iç sayfa örnekleri

Hayat boyu Türkçe 1 (6-12 yaş) dinleme metinleri - CD

Tablo 13

Hayat Boyu Türkçe 1 (1. Seviye Dinleme Anlama CD - Ünitelere Göre Dinleme Anlama Metni Dağılımı)

Dinleme Metni		Seslendirme	Süresi	Açıklama ve Değerlendirme
Sıra No ve Ünitesi	Konu			
1- 1. Ünite	Merhaba	Bay ve Bayan İki Öğrenci (6-12 Yaş)	15 Saniye	7 Yaşındaki Ali ve 6 yaşındaki Ayşe'nin tanışması anlatılmıştır.
2- 1. Ünite	Hoş Geldin	Bay ve Bayan İki Öğrenci (6-12 Yaş)	22 Saniye	Türkiyeli 9 yaşındaki Ahmet'in Suriyeli 8 yaşındaki Meryem'i karşılaması anlatılmıştır.
3-1. Ünite	<u>Okulumuz ve Sınıfımız</u>	Yetişkin Bayan	21 Saniye	Sınıftaki eşyaların isimleri seslendirilmiştir. (Sınıf, tahta, kalem, sıra, dolap, kitap, silgi, defter, bilgisayar, kantin.) Konu başlığı verilmemiştir.
4-1. Ünite	Ben ve Okulum	Bayan Öğrenci (6-12 Yaş)	20 Saniye	Şehit Ömer Halis Demir İlkokulunda Okuyan Suriyeli 8 yaşındaki Ayşe'nin Okulu ve sınıfının tanıtımı verilmiştir.
5- 1. Ünite	Balıklı Göl	Hacivat ve Karagöz	20 Saniye	Hacivat ve Karagöz mizah anlayışı ile Balıklı Göl anlatılmıştır.

6- 2. Ünite	Ali Babanın Çiftliği Şarkısı	Çocuk Korosu (6-12 Yaş)	2.42 Saniye	
7 - 2. Ünite	Peri Bacaları	Hacivat ve Karagöz	19 Saniye	Hacivat ve Karagöz mizah anlayışı ile Peri Bacaları anlatılmıştır.
8- 3. Ünite	Ailem	Bay Öğrenci (6- 12 Yaş)	23 Saniye	Öğrenci babasının ve annesinin kardeşlerini tanıtmıştır. (Hala amca, teyze ve dayı... Akrabalık isimleri verilmiştir.)
9- 3. Ünite	Mekân	Yetişkin Bay	15 saniye	Okul, sokak, dağ, göl, park, ağaç, ev, market isimleri seslendirilmiştir. Konu Başlığı verilmemiştir.
10-3. Ünite	Mevlâna	Hacivat ve Karagöz	19 Saniye	Hacivat ve Karagöz Mevlâna'yı anlatmıştır.
11-4. Ünite	Zaman	Yetişkin Bayan	18 Saniye	Sabah, öğle, akşam, gece, gündüz saat, takvim, mevsim isimleri seslendirilmiştir. Konu başlığı verilmemiştir.
12-4. Ünite	Zaman	Yetişkin Bay	10 Saniye	Günaydın, iyi akşamlar, iyi günler iyi geceler ifadeleri seslendirilmiştir. Sıralama uygun değildir. Konu başlığı yoktur.
13-4. Ünite	Mekân	Yetişkin Bayan	17 Saniye	Lokanta, müze, hastane, market, cami, park isimleri

14-4. Ünite	Nasreddin Hoca	Hacivat ve Karagöz	20 Saniye	seslendirilmiştir. Konu başlığı yoktur. Hacivat ve Karagöz mizah anlayışı ile Nasreddin Hoca anlatılmıştır.
15-5. Ünite	Vücutumuz	Yetişkin Bay	18 Saniye	Kafa, göz, kulak, burun, el, ayak, ağız, kol seslendirilmiştir. Konu başlığı verilmemiştir. Sıralama gözetilmemiştir.
16-5. Ünite	Kişisel Bakım	Yetişkin Bayan	19 Saniye	Tarak, havlu, diş fırçası, tırnak, makası, sabun, kirli gömlek, temiz gömlek kelimeleri seslendirilmiştir. Konu başlığı verilmemiştir.
17-5. Ünite	Eyüp SULTAN	Hacivat ve Karagöz	18 Saniye	Hacivat ve Karagöz mizah anlayışı ile Eyüp SULTAN (Hz.) anlatılmıştır.

Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabı ve Çalışma Kitabı ve Hayat Boyu Türkçe Öğretmen Kılavuz kitabında (Hayat Boyu Türkçe 1-2-3, 6-12 Yaş) dinleme metni olarak yer alan karşılaşmaya ve gün içindeki zamana bağlı olarak kullanılan ‘Günaydın, iyi günler, görüşmek üzere, iyi akşamlar, iyi geceler, merhaba’ kavramlarının CD’de seslendirmesi yoktur. Metinde verilen sıralaması da uygun değildir.

Hayat Boyu Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında (Hayat Boyu Türkçe 1-2-3, 6-12 Yaş) verilerin seslendirmelerin (Dinleme Metni-CD) metin yazımlarına yer verilmiştir.

Hayat Boyu Türkçe 1- (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabında 2. Ünite verilen ‘Ali Babanın Çiftliği Şarkısı’ metin yazımlarına Öğretmen Kılavuz Kitabında yer verilmemiştir.

Hayat boyu Türkçe 2 (6-12 yaş) dinleme metinleri – CD

Tablo 14

Hayat Boyu Türkçe 2 (2. Seviye Dinleme Anlama CD - Ünitelere Göre Dinleme Anlama Metni Dağılımı)

Dinleme Metni Sıra No ve Ünitesi	Konu	Seslendirme	Süresi	Açıklama ve Değerlendirme
1-1. Ünite	Hafta Sonu	Öğrenci Bayan (6-12 Yaş)	30 Saniye	Hafta sonu babası ile parka ve çay bahçesine giden öğrencinin yaptıkları anlatılmıştır.
2-2. Ünite	Merhaba	Yetişkin Bay	16 Saniye	Aşçı Hakanın kendini tanıtımı ve mesleği hakkındaki düşünceleri verilmiştir.
3-2. Ünite	Merhaba	Yetişkin Bay	12 Saniye	Araba Tamircisi Tahsin'in kendini tanıtımı ve mesleği hakkındaki düşünceleri verilmiştir.
4-3. Ünite	Haydi Maça!	Öğrenci Bay (6-12 Yaş)	25 Saniye	Fatih ve Murat'ın ders sonrası maç yapmak üzere anlaşması anlatılıyor.
5-4. Ünite	Alışveriş	Yetişkin Bay ve Öğrenci Bay (6-12 Yaş)	33 Saniye	Kırtasiyeden öğrencinin çanta alışverişi anlatılıyor.
6-5. Ünite	Alışveriş	Yetişkin Bayan ve Yetişkin Bay	33 Saniye	Eczaneden ilaç alımı seslendirilmekte ve ilaç kullanım bilgileri verilmektedir.
7-5. Ünite	Benim Adım Cem	Öğrenci Bay (6-12 Yaş)	31 Saniye	8. sınıf öğrencisi Can kendisindeki sevdiği ve sevmediği davranışları anlatıyor.

Hayat boyu Türkçe 3 (6-12 yaş) dinleme metinleri – CD

Tablo 15

Hayat Boyu Türkçe 3 (3. Seviye Dinleme Anlama CD- Ünitelere Göre Dinleme Anlama Metni Dağılımı)

Dinleme Metni Sıra No ve Ünitesi	Konu	Seslendirme	Süresi	Açıklama ve Değerlendirme
1-1.Ünite	Tanışma	İki Bayan Öğrenci (6-12 Yaş)	15 Saniye	Merve ve Hatice'nin tanışması verilmiştir.
2-1.Ünite	Durakta Tanışma	Yetişkin iki Bayan (Mısır-Azerbaycan)	27 Saniye	Azerbaycanlı Gülnura Hanım ile Mısırlı Hatice Hanımın durakta tanışması verilmiştir.
3-1.Ünite	Otogarda	Yetişkin Bay ve Bay Öğrenci (6-12 Yaş)	24 Saniye	Otogarda büro görevlisi ile öğrencinin diyalogu verilmiştir.
4-1.Ünite	Şahıs Zamirleri	Kadın ve Erkek İki Yetişkin	3.01 Saniye	Ben, sen, o, biz, siz, onlar şahıs zamirleri cümleler içinde seslendirilmiştir. <u>Konu başlığı verilmemiştir.</u>
5- 1.Ünite	Bak Postacı Geliyor Şarkısı	Çocuk Korusu (6-12 Yaş)	1.47 Saniye	
6-2.Ünite	(Hobiler)Ar kadaşlarıml	Öğrenci Bay (6-12 Yaş)	42 Saniye	9 yaşındaki Humuslu Ahmet Kilis'te ikamet etmektedir. Cumhuriyet İlkokulu 3.

	a Spor Yapıyorum.			Sınıfta okumaktadır. Futbol oynamayı sevmektedir.
7-1-2.Ünite	Merhaba	Yetişkin Erkek	32 Saniye	Erzurumlu milli takım güreşçisi Yaşar DEMİR 26 yaşındadır. <u>Profesyonel bir yaklaşımla Güreş sporumuzu Temsil eden Avrupa Dünya ve Olimpiyat Şampiyonu isimlerin tanıtılması milli sporumuz güreş sporu ve ülkemiz adına daha yerinde olacağını düşünüyorum. (Rıza KAYAALP, Taha AKGÜL, Atakan YÜKSEL...)</u>
8-2.Ünite	Fobiler	Bayan Yetişkin	1.24 Saniye	Adem köpekten korkuyor. Tayfun hızdan korkuyor. Necdet yüksekten korkuyor. Veysel yilandan korkuyor... Cümleleri seslendirilmiştir. <u>Cümle aralarında nefeslenmeler oldukça uzundur. Konu başlığı verilmemiştir.</u>
9-3.Ünite	Müzik Dersi	Bay Yetişkin	31 Saniye	Orhan ŞEN isimli müzik öğretmeni kendini ve dersin içeriğini tanıtıyor.
10-3.Ünite	Enstrümanlar	Enstrümanlar	2.37 Saniye	Saz, Darbuka, Davul Keman, Gitar, Zurna, kemençe, Piyano

11-3.Ünite	Arkadaşım Eşek Şarkısı	Barış Manço'nun Sesinden	2.49 Saniye	
12-3.Ünite	Dinleme – İzleme Video (Alışveriş)	Sınıftaki Bayan Öğrenciler	1.36 Saniye	Sınıf ortamında market ürünlerinin (Kırmızı Mercimek, Peynir) alışverişi sınıf öğrencileri tarafından canlandırılmaktadır. Türk lirasının tanıtımı para üstünü kuruş olarak alma görselleştirilmiştir. <u>Konu Başlığı verilmemiştir.</u>
13-3.Ünite	Haydi, Yemek Yapalım!	Yetişkin Bay ve Bayan	43 Saniye	Menemen malzemeleri tanıtılmış ve yapımı tarif edilmiştir.
14-3.Ünite	Bugün Bayram Şarkısı	Barış Manço'nun Sesinden	2.34 Saniye	
15-5.Ünite	Karadeniz Turu	Yetişkin bayan tur sahibi ile yetişkin bay müşteri	1.05 Saniye	Kumsal tur temsilcisi Filiz Hanımın Karadeniz turu hakkında ile bay müşterisine bilgilendirme yapması ve aralarındaki diyalogu seslendirilmiştir. <u>Müşterinin ismini verilmemektedir. Tur satışına dair eksik bilgiler vardır.</u>

Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) Öğrenci Kitabının 1. Ünitesinde verilen ‘Bak Postacı geliyor ve Bugün Bayram Şarkısı’ ile 3. Ünitesinde verilen ‘Arkadaşım Eşek Şarkısı’, metin yazımlarına Öğretmen Kılavuz Kitabında yer verilmemiştir.

Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) Dinleme Metninde (CD) 3. Ünite Alışveriş konulu Dinleme – İzleme Videosu verilmiştir.

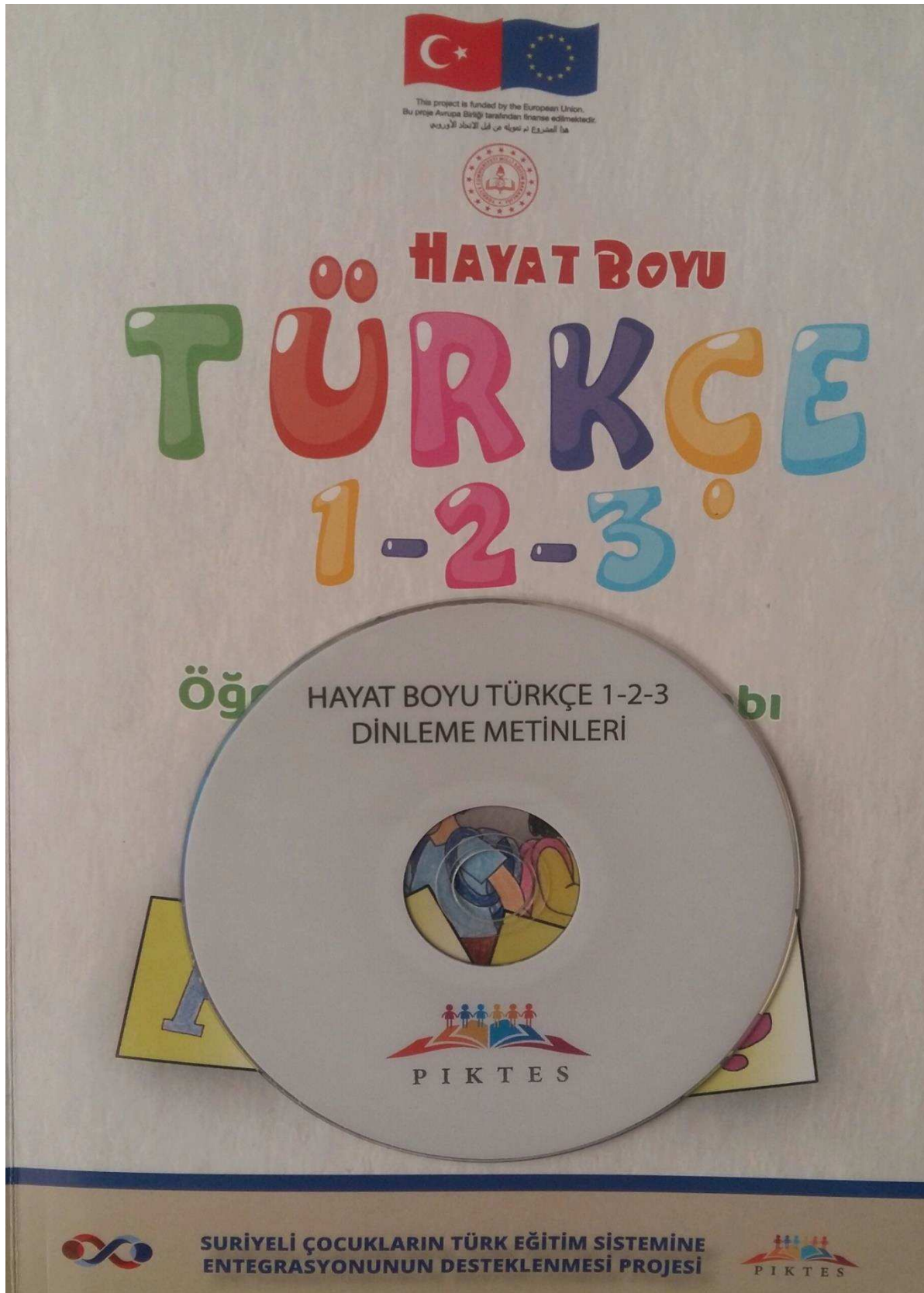
Hayat Boyu Türkçe 1 (6-12 Yaş) Dinleme Metninde (CD) 2. Ünite ‘Ali Babanın Çiftliği’ Hayat Boyu Türkçe 3 (6-12 Yaş) Dinleme Metninde (CD) 1. Ünite ‘Bak Postacı Geliyor’ 3. Ünite ‘Arkadaşım Eşek Şarkısı’, ‘Bugün Bayram Şarkısı’ Hayat Boyu Türkçe Öğretmen Kılavuz kitabında dinleme metni olarak yer almıştır.

Hayat Boyu Türkçe 2 (6-12 Yaş) Dinleme Metninde (CD) ise şarkıya yer verilmemiştir.

Hayat Boyu Türkçe Öğretmen Kılavuz Kitabında (Hayat Boyu Türkçe 1-2-3, (6-12 Yaş) verilen seslendirmelerin (Dinleme Metni-CD) metin yazımlarına yer verilmiştir.

Şekil 6.

Hayat boyu Türkçe 1 2 3 (6-12 yaş) dinleme metinleri CD'sinin ön yüzü

Bölüm III: Yöntem

Yöntem

Araştırmanın amacı, Ankara ili merkez ilçelerinde halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretmekle görevli öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların tespit edip değerlendirmektir. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39).

Araştırmada nitel veri toplama yöntemlerinden görüşmeden yararlanılacaktır. “Görüşme, sözlü olarak sürdürülen bir iletişim türüdür. Araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi sağlar. Görüşme, sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemidir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 40).

Görüşülen kişilerin bakış açılarını ortaya koyma, duygu ve düşüncelerini anlama ve görünenden daha derin bilgilere ulaşma görüşmenin özelliği ve avantajlarıdır (Kuş, 2009).

Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme anketi aracılığıyla toplanmıştır. “Yarı yapılandırılmış görüşmenin; analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları vardır” (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 163).

Katılımcılar, Ankara ili merkez ilçelerinde halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretmekle görevli öğretmenlerdir.

Çalışmada veriler, bu çalışma için hazırlanan yarı yapılandırılmış anket aracılığıyla elde edilmiştir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış anket soruları yabancılara Türkçe öğretimi konusunda görevli ve gönüllü dört akademisyen üç rehber öğretmen ve üç Türk dili ve edebiyatı öğretmenin görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının değerlendirmesi sonucunda alınan dönütler doğrultusunda anket yeniden düzenlenmiştir.

Düzenlenen anket hedef kitleye yabancı dil olarak Türkçe öğreten beş öğretmene uygulanmıştır. Gelen dönütler doğrultusunda anket yeniden değerlendirilmiş ve ihtiyaç duyulan düzenlemeler yapılmıştır. Danışman tarafından da gözden geçirilerek son şekline kavuşturulmuştur. Yapılan değerlendirme ve uygulama basamakları ile anketin geçerliği ve güvenilirliği sağlanmıştır.

Anket, işlem kolaylığı sağlanması, veri akışının daha sağlıklı olması amacıyla bilgisayara aktarılmıştır. ‘Evet, Kısmen, Hayır’ seçenekleri işaretlenebilir hale getirilmiştir. Görüşlerin yazılı olarak aktarılması imkânı sağlanmıştır. Anketi uygulamak için gerekli izinler alınmıştır. Bütün katılımcılar ile görüşülerek çalışma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Veriler, içerik analizi yoluyla çözümlenmiş, “evet hayır ve kısmen” seçeneklerinin sayısı(frekansı), oranı(yüzdesi) tablolara dökülmüştür.

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak desenlenmiştir. Nitel araştırmanın amacı; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yollarıyla, algı ve olayları doğal ortamda ve gerçekçi bir biçimde ortaya koymaktır (Boğdan ve Biklen,1998; Yıldırım ve Şimşek, s. 2005).

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çünkü durum çalışması; bir kişi, grup, sosyal ortam veya bir topluluğa kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde odaklanarak belgeler, gözlemler ve görüşmeler yoluyla bu ortamlardan geniş bir yelpazede veri toplar (Berg, 1998; Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Araştırmanın Evreni

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara ili altı merkez ilçe (Altındağ, Çankaya, Etimesgut Mamak, Sincan, Yenimahalle) bünyesindeki Ankara Altındağ Halk Eğitimi Merkezi, Çankaya Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Çankaya Başkent Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Eryaman Halk Eğitimi

Merkezi., Ankara Mamak Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Karaağaç Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Sincan Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Yenimahalle Halk Eğitim Merkezi olmak üzere dokuz halk eğitimi merkezinde ve halk eğitimi merkezleri eğitim alanlarında (ilkokul, ortaokul, mesleki eğitim merkezleri) Ankara iline bağlı altı metropol ilçede yabancı dil olarak Türkçe öğretmek üzere görevlendirilen 70 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmanın Örneklemi

2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ili altı merkez ilçedeki halk eğitim merkezlerinde ve halk eğitimi merkezleri eğitim alanlarında (ilkokul, ortaokul, mesleki eğitim merkezleri) yabancı dil olarak Türkçe öğretmek üzere görevlendirilen 65 öğretmenden oluşmaktadır.

Araştırmaya MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğüne bağlı Ankara Altındağ Halk Eğitimi Merkezi, Çankaya Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Çankaya Başkent Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Etimesgut Eryaman Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Sincan Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Mamak Karaağaç Halk Eğitimi Merkezi, Ankara Yenimahalle Halk Eğitimi Merkezinde ve halk eğitimi merkezleri eğitim alanlarında (ilkokul, ortaokul, mesleki eğitim merkezleri...) Ankara iline bağlı altı merkez ilçede yabancı dil olarak Türkçe öğretmek üzere görevlendirilen yetmiş katılımcıdan oluşmaktadır.

Konuya dair gerekli izin Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır. İzin yazısı ilçe milli eğitim müdürlükleri tarafından görev alanlarındaki halk eğitim merkezlerine gönderilmiştir.

Katılımcılara ilçe milli eğitim müdürlükleri ve halk eğitim merkezi müdürlükleri üzerinden ulaşılmış, sonraki süreç gerek yüz yüze gerekse iletişim araçları ile (telefon, mesaj ve mail) yürütülmüştür.

Anket yönergesinde ‘ankette vereceğiniz cevaplar tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz doğrudan ya da dolaylı hiçbir şekilde paylaşılmayacaktır.’ hükmü de ayrıca belirtilmiştir.

Yetmiş katılımcının tamamına ulaşılmıştır. Anket mail ile katılımcılara ulaştırılmıştır. Mail yoluyla dönütler sağlanmıştır. Yetmiş katılımcıdan altmış beşi ankete katılarak alandaki bilgi ve birikimlerini paylaşmıştır.

Bu çalışma grubu ölçüt örnekleme oluşturmaktadır.

Ölçüt örneklemin belirlenmesindeki temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da daha önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış anket uygulanmıştır. Anket dört uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

Araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla hazırlanan ankette öğretmen ve öğrencilere dair bilgi içerikli iki ana başlık (katılımcıya dair bilgiler, program, kullanılan kaynaklar, seviye ve öğrencilere dair bilgiler) ve alt başlıklardan oluşmuştur.

Ayrıca Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğretirken Karşılaşılan Problemler başlığı altında oluşturulan (Öğrenciden Kaynaklı Problemler, Program Öğretim Materyallerinden Kaynaklı Problemler, Öğrenme (Bina, Sınıf, Sosyal Alanlar) Ortamı ve İdari Anlayıştan Kaynaklı Problemler, Öğretmenden Kaynaklı Problemler, Materyalde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının (Etkinliklerinin) Amaca Hizmet Yetersizliğinden Kaynaklı Problemler, Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlerin çözümüne dair önerileriniz nelerdir?’ ana başlıklarından oluşmuştur.

Ana başlıklar ve alt başlıklar üzerinden sorular yöneltilerek katılımcıların görüşleri alınmıştır.

Anket aracılığı ile toplanan veriler nitel betimleme yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Çalışma nitel olarak tasarlanmıştır. Betimsel tarama yöntemi kullanılarak sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Veriler alan uzmanlarının denetiminden geçmiş, uygulaması yapılmış, geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış, anket aracılığı ile veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler nitel değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Ayrıca nitel verileri desteklemek amacıyla anketteki alt başlık sorularına “*Evet, Kısmen, Hayır*” seçenekleri ile de cevap aranmıştır. Alt başlığın bu perspektifle sayısı(frekansı) ve oranı(yüzdesi) çıkarılmıştır.

Anket aracılığı ile elde edilen veriler defaten incelenmiştir. Her katılımcıya bir kod verilmiştir. Katılımcılar ‘K’ harfi ile kodlanmış katılımcı sayıları ve alt başlıklar numaralandırılmıştır.

Raporlaştırmada doğrudan alıntılar yapılırken her bir katılımcının görüşü kod ile ifade edilmiştir.

Kodlama yöntemi katılımcıların sorular ve alt başlıklarına göre sınıflandırılan görüşleri doğrudan verilerek içeriği betimlenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılarca geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme anketi kullanılmıştır. Nitel görüşmeler araştırmacılarca sorulan sorular ve muhataplarının verdikleri cevaplara dayanır (Warren, 2001, s. 2).

Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış anket uygulanmıştır. Anket, dört uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır.

“Yarı yapılandırılmış görüşmenin; analizlerin kolaylığı, görüşülene kendini ifade etme imkânı, gerektiğinde derinlemesine bilgi sağlama gibi avantajları vardır” (Büyüköztürk, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010, s. 163).

Araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla hazırlanan ankette öğretmen ve öğrencilere dair bilgi içerikli iki ana başlık (katılımcıya dair bilgiler, program, kullanılan kaynaklar, seviye ve öğrencilere dair bilgiler) ve alt başlıklardan oluşmuştur.

Ayrıca Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğretirken Karşılaşılan Problemler başlığı altında oluşturulan (Öğrenciden Kaynaklı Problemler, Program Öğretim Materyallerinden Kaynaklı Problemler, Öğrenme (Bina, Sınıf, Sosyal Alanlar) Ortamı ve İdari Anlayıştan Kaynaklı Problemler, Öğretmenden Kaynaklı Problemler, Materyalde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının (Etkinliklerinin) Amaca Hizmet Yetersizliğinden Kaynaklı Problemler, Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlerin çözümüne dair önerileriniz nelerdir?’ ana başlıklarından oluşmuştur.

Ana başlıklar ve alt başlıklar üzerinden sorular yöneltilerek katılımcıların görüşleri alınmıştır.

Anket aracılığı ile toplanan veriler nitel betimleme yöntemi ile değerlendirilmiştir.

“İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 227).

İçerik analizi nitel verilerin daha derinlemesine analiz edilmesine ve sosyal olayların ya da gerçeklerin değerlendirilmesine yardım eder (Berg,1998).

Betimsel analiz, görüşme çözümlerindeki verilerin özgün biçimlerine sadık kalınarak, bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verileri sunmaktır. Görüşme çözümlerinde yer alan kelimelere, ifadelere, kullanılan dile,

diyalogların yapısına, kullanılan sembolik anlatımlara ve benzetmelere dayanarak tanımlayıcı bir analiz yapılabilir (Kümbetoğlu, 2005, s.154).

Çalışma nitel olarak tasarlanmıştır. Betimsel tarama yöntemi kullanılarak sorunlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Veriler alan uzmanlarının denetiminden geçmiş, uygulaması yapılmış, geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış, anket üzerinden elde edilmiştir. Elde edilen veriler nitel değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Ayrıca nitel verileri desteklemek amacıyla anketteki alt başlık sorularına “*Evet, Kısmen, Hayır*” seçenekleri ile de cevap aranmıştır. Alt başlığın bu perspektifle sayısı(frekansı) ve oranı(yüzdesi) çıkarılmıştır.

Anket aracılığı ile elde edilen veriler defaten incelenmiştir. Her katılımcıya bir kod verilmiştir. Katılımcılar ‘K’ harfi ile kodlanmış katılımcı sayıları ve alt başlıklar numaralandırılmıştır.

K: Katılımcı

1, 2, 3, 4, 5 ...: Her bir katılımcıyı temsil eden sayı

A, B, C, D, E, F: Ana başlıkları sembolize eden harfler

1, 2, 3, 4, 5...: Her bir alt başlığı temsil eden sayı

Raporlaştırmada doğrudan alıntılar yapılırken her bir katılımcının görüşü kod ile ifade edilmiştir. (K1, K3, K8, K8, K16, K40, K54, K65)

Kodlama yöntemi katılımcıların sorular ve alt başlıklarına göre sınıflandırılan görüşleri doğrudan verilerek içeriği betimlenmiştir.

Bölüm IV: Bulgular ve Yorumlar

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde Ankara ili altı merkez ilçesinde bulunan dokuz halk eğitimi merkezinde uygulanan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemler, alanda çalışan öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak tespit edilmiştir.

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlerin çözümüne dair önerileriniz nelerdir?” sorusu aracılığı ile de öğretmenlerin yaşadığı sorunların çözümüne yönelik önerileri alınmıştır.

Araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla hazırlanan anket, öğretmen ve öğrencilere dair bilgi içerikli iki ana başlık (katılımcıya dair bilgiler, program, kullanılan kaynaklar, seviye ve öğrencilere dair bilgiler) ve alt başlıklardan oluşmuştur.

Ayrıca Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğretirken Karşılaşılan Problemler başlığı altında oluşturulan (Öğrenciden Kaynaklı Problemler, Program Öğretim Materyallerinden Kaynaklı Problemler, Öğrenme (Bina, Sınıf, Sosyal Alanlar) Ortamı ve İdari Anlayıştan Kaynaklı Problemler, Öğretmenden Kaynaklı Problemler, Materyalde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarının (Etkinliklerinin) Amaca Hizmet Yetersizliğinden kaynaklı problemler, Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlerin çözümüne dair önerileriniz nelerdir?” ana başlıkları ve alt başlıklarından oluşmuştur.

Anketi ile elde edilen veriler nitel değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Katılımcılar ‘K’ harfi ile kodlanmış katılımcı sayıları da numaralandırılmıştır.

Kodlama yöntemi ile katılımcıların görüşleri tablolarda ‘Örnek Cümleler’ başlığı altında doğrudan aktarılmıştır.

Nitel verileri desteklemek amacıyla da anketteki alt başlık sorularına “*Evet, Kısmen, Hayır*” seçenekleri ile cevap aranmıştır.

Alt başlıklara verilen cevapların frekansı (F) ve oranı /yüzdesi (O/Y) çıkarılmıştır. Alt başlıklara nitel olarak verilen cevaplar frekans ve yüzde ile desteklenerek, yorumlanmıştır.

Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Kaynaklar, Program, Dil Seviyeleri ve Öğrencilere Dair Bilgiler ve Yaşanan Problemler Nelerdir?

Tablo 16

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Uygulanan Günlük,

Haftalık, Aylık, Kurs veya Program Ders Saati Sayısı Nedir?

K	Günlük Ders Saati	Haftalık Ders Saati	Aylık Ders Saati	Kurs veya Program Ders Saati
1	2-4	6	24	-
2	7	35	140	-
3	6	30	120	-
4	-	-	-	-
5	6	30	120	-
6	-	-	-	-
7	5	25	100	136
8	8	24	96	-
9	8	24	96	-
10	6	24	102	136
11	4	16	72	168
12	4	8	24	-
13	7	35	140	-
14	4	20	80	136
15	8	40	160	-
16	3	15	60	136
17	4	8	32	136
18	6	30	120	168
19	5	15	60	136
20	8	16	32	150
21	3	15	60	136
22	2	10	40	120
23	7	35	140	-
24	6	30	120	240

25	6	30	120	-
26	7	35	140	-
27	6	30	-	-
28	5	10	40	168
29	5	15	60	160
30	2	10	40	120
31	4	20	80	-
32	2	10	40	-
33	2	10	40	80
34	2	10	40	100
35	8	32	128	-
36	2	6	24	168
37	2	8	32	120
38	6	30	120	-
39	4	20	80	-
40	3	15	60	160
41	10	40	160	320
42	4	12	48	144
43	6	30	120	-
44	6	30	120	-
45	6	30	120	-
46	7	35	140	-
47	7	35	140	-
48	6	30	120	-
49	7	35	140	-
50	6	30	120	-
51	6	30	120	240 (2 Ay)
52	6	30	120	240 (2 Ay)
53	7	35	140	-
54	6	30	120	-
55	6	30	120	-
56	6	30	120	-
57	6	30	120	160
58	6	30	120	-
59	6	30	120	-
60	6	30	120	-
61	5	25	100	200
62	7	35	140	-

63	6	30	120	-
64	6	30	120	-
65	7	35	140	-

“Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken uygulanan günlük ders saati, haftalık ders saati, aylık ders saati, kurs veya program ders saati sayısı nedir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 16’da gösterilmiştir.

Günlük ders saati 6, haftalık ders saati 30, aylık ders saati 120 cevabının yaygın olduğu görülmektedir. Kurs veya program ders saati genelde boş bırakılmıştır.

Tablo genel anlamı ile incelendiğinde ders saati sürelerinin günlük, haftalık, aylık kurs veya program bazında henüz oturmadığı görülmüştür.

Tablo 17

Öğrencileriniz Uyuşu Nedir?

K	F	O/Y
Suriyeli	54	Katılımcıların birçoğu bu soruya aynı anda birden fazla uyrukta cevap verdiği için yüzde ve oran olarak değerlendirilmemiştir.
Iraklı	40	
Türkmen	26	
Diğer	23	

“Öğrencileriniz Uyuşu nedir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 26’da gösterilmiştir. Sınıflarda, Suriyeli, Iraklı, Türkmen, Diğer (Afganistan, Pakistan, Somali, Nijerya...) öğrenciler aynı sınıfta bulunmaktadır. 54 katılımcı Suriyeli, 40 katılımcı Iraklı, 26 katılımcı Türkmen ve 23 katılımcı ise diğer uyruklardan öğrencisi olduğunu belirtmiştir. Katılımcı sayısının 65 olduğu düşünülürse her sınıfta birden çok uyruğa sahip öğrencinin bulunduğu görülmektedir. Katılımcılar; ‘Kategorideki her ülkeden öğrencim bulunmaktadır.’ (K31), (K33), (K41), (K47), (K48), (K50), (K51) diyerek aynı sınıfta dört veya beş uyruktan öğrencinin bulunduğu belirtmiştir.

Tablo 18

Öğrencilerinizin Yaş Grubu Nedir?

K	F	O/Y
6-12	41	Katılımcıların birçoğu bu soruya aynı anda birden fazla yaş grubunda cevap verdiği için yüzde ve oran olarak değerlendirilmemiştir.
13-17	21	
18 +	20	

“Öğrencilerinizin yaş grubu nedir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 18’de gösterilmiştir. 6-12 yaş grubunda öğrencisi olduğunu belirten 41 katılımcı vardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenci yoğunluğunun 6-12 yaş grubunda olduğu görülmektedir.

13-17 yaş grubunda öğrencisi olduğunu belirten katılımcı sayısı 21’dir. 18+ yaş grubunda ise 20 katılımcı yetişkinlere yabancı dil olarak Türkçe eğitimi vermektedir. 13-17 ve 18+ yaş grubunda eğitim verdiğini söyleyen katılımcı sayısında bir eşdeğerlik görülmektedir.

Katılımcı sayısı 65’tir. Tablodaki toplam rakam ise 82’dir. Bu durum katılımcılarımızın aynı anda birden fazla yaş gruplarında eğitim verdiğini göstermektedir. Özellikle sözleşmeli olarak PIKTES projesinde çalışan öğretmenlerimiz aynı zamanda birden fazla yaş grubunda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi vermektedir.

Tablo 19

Öğrencilerinizin Eğitim Seviyesi Nedir?

K	F	O/Y
İlkokul	40	Katılımcıların birçoğu bu soruya aynı anda birden fazla seviyede cevap verdiği için yüzde ve oran olarak değerlendirilmemiştir
Ortaokul	30	
Lise	21	
Üniversite/lisans	16	

“Öğrencilerinizin eğitim seviyesi nedir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 19’da gösterilmiştir. İlkokul (6-12 yaş) seviyesinde öğrencisi olduğunu belirten 40 katılımcı vardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenci yoğunluğunun ilkokul (6-12 yaş) seviyesinde olduğu görülmektedir.

Ortaokul (13-17 yaş) seviyesinde öğrencisi olduğunu belirten katılımcı sayısı 30’dur, 17 yaş ve üstü grupta ise 21 katılımcı öğrencilere yabancı dil olarak Türkçe eğitimi vermektedir.

Lisans ve lisansüstü (17 yaş ve üstü) yaş grubunda eğitim verdiğini söyleyen katılımcı sayısı 19’dur. Bu grup halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe eğitimi alan öğrencilerdir. 18 yaş ve üstünde eğitim alanlar, üniversite öğrencileri, bürokratlar, iş insanları, akademisyenler vb. meslek grubundan olan insanlardır.

Katılımcı sayısı 65’tir. Tablodaki toplam rakam ise 120’dir. Bu durum katılımcılarımızın aynı anda birden fazla seviyede eğitim verdiğini göstermektedir. Özellikle sözleşmeli olarak PIKTES projesinde çalışan öğretmenlerimizin aynı zamanda birden fazla sevide yabancı dil olarak Türkçe öğretimi verdiği görülmektedir.

Hatta bazı katılımcılarımız ‘Bütün seviyelerde öğrencilerimiz aynı sınıfta toplanmıştır.’ (K/7), (K15); ‘Suriye’den savaştan kaçarak geldikleri için diplomalarının Suriye’de kaldığını söylüyorlar. Bundan dolayı mezuniyetleri sözlü beyana bağlıdır.’ (K32); ‘Her seviyeden öğrenci aynı sınıfta bulunabiliyor.’ (K28), (K31) diyerek bütün seviyelerde öğrenci gruplarının bir arada olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 20

*Halk Eğitimi Merkezlerinde Öğrencilerinize Uygulamakta Olduğunuz Türkçe Dil Seviye**Programı Nedir?*

K	F	O/Y
A1	53	50
A2	41	38,68
B1	10	9,43
B2	1	0,94
C1	1	0,94
C2	-	-

“Halk eğitimi merkezlerinde öğrencilerinize uygulamakta olduğunuz Türkçe dil seviye programı nedir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 20’de gösterilmiştir. İlkokul A1 seviyesinde öğrencisi olduğunu belirten 53 katılımcı vardır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenci yoğunluğunun ilkökul A1 seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu durum Tablo 28 ve 29’daki değerler ile eşdeğerdir.

A2 seviyesinde öğrencisi olduğunu belirten katılımcı sayısı 41’dir. B1 seviyesinde ise 10 katılımcı öğrencilere yabancı dil olarak Türkçe eğitimi vermektedir.

Yoğunluğun A1, A2 seviyesinde olduğu görülmektedir. Bu durum aynı zamanda A1 ve A2 seviyesinden sonra öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye devam etmediklerini göstermektedir.

B2, C1 seviyesinde eğitim verdiğini söyleyen katılımcı sayısı 2’dir. C2 seviyesinde eğitim verdiğini ifade eden katılımcı yoktur.

Tablo 21

Öğrencilerin Kursa Devam Durumu Nedir?

K	F	O/Y
Sürekli devam eden öğrenciler	65	Katılımcıların birçoğu bu soruya aynı anda birden fazla seçenekte cevap verdiği için yüzde ve oran olarak değerlendirilmemiştir.
Ara sıra devam eden öğrenciler	26	
Hiç devam etmeyen öğrenciler	35	

“Öğrencilerin kursa devam durumu nedir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 21’de gösterilmiştir. Sürekli devam eden öğrencisi olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 65’tir. Ara sıra devam eden öğrencisi olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 26’dır. Devam etmeyen öğrencisi olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 35’tir. Sınıflarda devam eden, ara sıra devam eden ve devam etmeyen öğrencinin bulunduğu görülmektedir.

Devam etmeyen öğrencisi olduğunu ifade eden katılımcı sayısı 35’tir. 35 sınıfta hiç devam etmeyen öğrenciler bulunmaktadır.

Tablo 22

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kullandığınız Kaynakların ve Yayın Evinin İsmi Nedir? (Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı)

K	Kaynakların İsmi	Kaynakların Yayınevi İsmi
1	Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD	Yunus Emre Enstitüsü
2	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı	Kültür ve Sanat Yayınları
3	İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı	Kültür ve Sanat Yayınları

- 4 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) A1 Seviye Türkçe –Arapça Öğretim Kitabı Çalışma Kitabı, Yunus Emre Enstitüsü
- 5 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Okuma Yazma Dergileri Yunus Emre Enstitüsü
- 6 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı Yunus Emre Enstitüsü Kültür ve Sanat Yayınları
- 7 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD, Kendi materyallerimi kullanıyorum Yunus Emre Enstitüsü
- 8 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı Yunus Emre Enstitüsü, Ankara Üniversitesi TÖMER Kültür ve Sanat Yayınları
- 9 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı Yunus Emre Enstitüsü, Ankara Üniversitesi TÖMER Kültür ve Sanat Yayınları
- 10 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı, Çalışma Kitabı, Diğer Kaynaklar Kültür ve Sanat Yayınları Ankara Üniversitesi TÖMER Bellek Yayınevi
- 11 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı, Kültür ve Sanat Yayınları, Ankara Üniversitesi TÖMER Bellek Yayınevi Yunus Emre Enstitüsü

- Çalışma Kitabı Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders kitabı, Çalışma Kitabı,
- 12 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Yunus Emre Enstitüsü
- 13 Yabancılar İçin Türkçe, (Gazi TÖMER) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Gazi Kitabevi
- 14 Millî Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 1. ve 2. Kademe Türkçe Ders Kitabı, Arapça-Türkçe Sözlük, İngilizce- Türkçe Sözlük. MEB
- 15 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Kültür ve Sanat Yayınları
- 16 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Yunus Emre Enstitüsü
- 17 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, A1 Seviye Kültür ve Sanat Yayınları
- 18 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) A1, A2 Türkçe Öğreniyorum Ders kitabı Yunus Emre Enstitüsü
- 19 Yabancı Dil Olarak Türkçe Alanında Öğretmen Eğitimi İçin Temel Bilgiler ve Uygulama Örnekleri Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 20 Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 21 Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 22 Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Türkçe Öğreniyorum, Ders kitabı MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yunus Emre Enstitüsü

- 23 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti)
Türkçe Öğreniyorum, Ders kitabı Yeni Hitit
Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı,
Çalışma Kitabı Hızlı Okumaya Geçiş (Dr. H. Nedim
Kulaksız BA-SA Yöntemi) Resimlerle Öğreniyorum
Yunus Emre Enstitüsü
Ankara Üniversitesi
TÖMER Bellek Yayınevi
Özel Eğitim Yayınları
- 24 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders
Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD
Resimlerle Türkçe Öğreniyorum. (BA SA RA
Yöntemi)
Yunus Emre Enstitüsü Özel
Eğitim Yayınları
- 25 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Türkçe
Öğreniyorum 1-2-3
Yunus Emre Enstitüsü
- 26 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Türkçe
Öğreniyorum Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
Yunus Emre Enstitüsü
- 27 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders
kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD Okuma
Yazma Setleri
Yunus Emre Enstitüsü
MEB
- 28 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Türkçe
Öğreniyorum, Ders kitabı
Yunus Emre Enstitüsü
- 29 Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) A2
Seviyesi Ders kitabı, Çalışma Kitabı ve Öğretmen
Ders Notları
Ankara Üniversitesi
TÖMER
- 30 Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) A1
Seviyesi Ders kitabı, Çalışma Kitabı ve Öğretmen
Ders Notları
Ankara Üniversitesi
TÖMER
- 31 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi (Prof. Dr.
Abdurrahman Güzel, Yard. Doç. Erol Barın)
Akçağ Yayınları Doruk
Yayınları

- 32 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD Okuma Yazma Setleri Yunus Emre Enstitüsü
MEB
- 33 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD Yunus Emre Enstitüsü
- 34 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD Yunus Emre Enstitüsü
- 35 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD Okuma Yazma Setleri Yunus Emre Enstitüsü MEB
- 36 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yunus Emre Enstitüsü
- 37 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) A1 Serviyeye Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı MEB Yetişkinler İçin Okuma-Yazma Öğretimi Temel Eğitim ve Çalışma Kitabı Kültür ve Sanat Yayınları,
MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 38 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD, Ek Alıştırmalar Milli Eğitim Bakanlığı'nın Önerdiği İlköğretim Türkçe Kitapları (1. 2. 3. 4. Sınıf kitapları) PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi kitabı (Yeni) Yunus Emre Enstitüsü
Ankara Üniversitesi
TÖMER
MEB
- 39 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yunus Emre Enstitüsü

- 40 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Ayrıca Bazı İnternet Siteleri Yunus Emre Enstitüsü
- 41 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı
Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Kültür ve Sanat Yayınları, Enstitüsü
- 42 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı Kültür ve Sanat Yayınları,
- 43 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yunus Emre Enstitüsü
- 44 İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Kültür ve Sanat Yayınları
Ankara Üniversitesi
TÖMER
Yunus Emre Enstitüsü
- 45 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı CD, Salih Serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılar Türkçe öğretimi Seti) Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yabancılar İçin Türkçe, (Gazi TÖMER) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
Yunus Emre Enstitüsü
Ankara Üniversitesi
TÖMER Gazi Kitabevi
- 46 Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı Yunus Emre Enstitüsü
- 47 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi Hikâye MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

- Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
- 48 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti) Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
- MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yunus Emre Enstitüsü Ankara Üniversitesi TÖMER
- 49 Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı
- Yunus Emre Enstitüsü
- 50 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
- MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 51 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
- MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 52 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD
- Yunus Emre Enstitüsü
- 53 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3 Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
- MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 54 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
- MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

- 55 Türkçeye Merhaba Türkçe
Öğreniyorum Ders Kitabı
MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikaye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
Akdem Yayınları
Yunus Emre Enstitüsü
MEB- Hayat Boyu
Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 56 Türkçeye Merhaba
Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı
MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
Akdem Yayınları
Yunus Emre Enstitüsü
MEB- Hayat Boyu
Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 57 Türkçeye Merhaba
Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı
MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
Akdem Yayınları
Yunus Emre Enstitüsü
MEB- Hayat Boyu
Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 58 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
MEB- Hayat Boyu
Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 59 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti)
MEB- Hayat Boyu
Öğrenme Genel Müdürlüğü
Yunus Emre Enstitüsü

- Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
Ankara Üniversitesi
TÖMER Kültür ve Sanat Yayınları
- Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe (AÜ TÖMER) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
- İstanbul Yabancılar İçin Türkçe (İÜ Dil Merkezi) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı
- 60 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
Yunus Emre Enstitüsü
- 61 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılar Türkçe öğretimi Seti)
MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 62 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılar Türkçe öğretimi Seti)
MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- 63 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılar Türkçe öğretimi Seti)
MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
Yunus Emre Enstitüsü
- Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
- 64 MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı, CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılar Türkçe öğretimi Seti)
MEB- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü

- 65 Yedi İklim Türkçe (YEE Türkçe Öğretim Seti) Ders Yunus Emre Enstitüsü
Kitabı, Çalışma Kitabı, CD
-

Tablo 22 incelendiğinde halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kaynak birliği yoktur. MEB HBÖGM Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı, 2016 yılında hazırlanmıştır.

Bu program çerçevesinde ve ‘Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi’ (PIKTES) kapsamında hazırlanan Hayat Boyu TÜRKÇE 1.2.3 (6-12 Yaş) Öğretmen Kılavuz Kitabı, Dinleme Metni (CD) ve On kitaptan oluşan ‘Salih Hikâye Serisi’ Temmuz/2019’dan itibaren halk eğitimi merkezlerine ulaştırılmış ve öğrencilere dağıtmaya başlanmıştır.

MEB HBÖGM Yabancı Diller Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programına ve Yabancı Diller Türkçe A1, A2, B1 Seviye Kurs Programı ve MEB HBÖGM Yabancı Diller Türkçe (17 yaş ve üstü) A1, A2, B1 Seviye Kurs Programına göre hazırlanan materyal henüz yoktur.

Ayrıca MEB HBÖGM Yabancı Diller Türkçe (17 yaş ve üstü) A1, A2, B1 Seviye Kurs Programı ‘Derste Kullanılabilecek Araç ve Gereçler’ başlığı altında verilen yönergesinde;

“* Kurs için belirli bir kitap takip etme zorunluluğu yoktur. İşlenecek konular tema sayfalarında açık bir şekilde belirlenmiştir. Bununla birlikte kursiyerler ve kurs öğretmeni ortak bir kararla kitap veya materyal belirleyebilirler.

* Program uygulanırken kaynak ders kitaplarının bulunmaması durumunda öğretmen tarafından hazırlanan ders notlarından yararlanılabilir.” ifadeleri yer almaktadır.

MEB HBÖGM Yabancı Diller Türkçe (17 yaş ve üstü) A1, A2, B1 seviyesinde kaynak birliğinin sağlanamamasının nedeni yönergedeki hüküm olabilir.

Tablo 22 incelendiğinde “*Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullandığınız kaynakların ve yayın evinin ismi nedir? (ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı...)*” sorusuna katılımcıların verdiği cevaplarda MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3 Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi Hikâye Kitapları (PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi Seti); Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD (YEE Türkçe Öğretim Seti) ; Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, CD (AÜ TÖMER); İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı(İÜ Dil Merkezi) gibi farklı kaynakların kullanıldığı, kaynak birliği olmadığı tespit edilmiştir.

Tabloda yer alan kaynaklarda içinde Yedi İklim Türkçe ve Hayat Boyu Türkçe Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Setlerinin ön olana çıktığı görülmektedir. Bunun sebebi Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün halk eğitimi merkezlerinde ve halk eğitim merkezlerinin eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerinin başlaması ile birlikte Yedi İklim Türkçe Setini halk eğitimi merkezlerine göndermiş olmasıdır. Temmuz -2019’dan itibaren de Hayat Boyu Türkçe 1.2.3 (6-12 yaş) öğretimi setini kaynak olarak göndermiştir.

Tablo 23

Sınıfınızda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kullandığınız Kaynaklar (Ders Kitabı Alıştırma Kitabı) Öğrencilerinizde Var mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	36	55,38	Bütün öğrencilerimde kaynaklar mevcuttur. (K8), (K9) İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı (K11) MEB Yoğunlaştırılmış Temel Düzey Okuma Yazma Yunus Emre Enstitüsünün hazırlamış olduğu kitap projemiz tarafından dağıtıldığı için öğrencilerimizin elinde mevcuttur. (K23), PIKTES projesi kapsamında gönderilen yabancılara Türkçe öğretimi kitabı. (K38), MEB Hayat Boyu

H 29	44,62	<p>Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi (K50), Hayat Boyu Öğrenme Türkçe Kitabı- Yunus Emre Türkçe Kitabı(K59), Yunus Emre kitapları var, diğer kaynakları fotokopi çekerek kullanıyoruz. (K 60)</p> <p>Bazılarında vardır. İhtiyaç olanlara da fotokopi çekiyorum. (K4), Elimde öğrencilerime verebilecek sayıda kitap ve materyal bulunmamaktadır.(K7), Bazı gruplara ders kitabı temin edildi fakat çoğunlukla ders kitabı halk eğitim merkezi stoklarında olmadığı için temin edilemedi. (K14), Basit hikâye kitapları, Resimli Türkçe Sözlük öğrencilerin elinde var ancak ders kitabı ve çalışma kitabı öğrencilerde yoktur. (K28), Fotokopi ile çoğaltılarak çalışma metinleri oluşturularak yazılı kaynaklar oluşturuldu. (K37), Öğrencilerin elinde bazen bu alandaki farklı kaynaklar vardır. Fotokopi yolu ile çoğaltıyorum. (K42)</p>
------	-------	--

Tablo 23 incelendiğinde *'Sınıfınızda yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullandığınız kaynaklar (ders kitabı alıştırma kitabı) öğrencilerinizde var mıdır?'* sorusuna 65 katılımcıdan 36'sının *'evet'* cevabını verdiği görülmektedir. Oranı ise %55,38'dir.

Bu orandaki kaynakların, 'MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. Ders Kitabı Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi Hikâye Kitapları'(K47); 'Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğreniyorum Ders Kitabı' (K46) olduğu görülmektedir.

'Hayır' cevabını veren katılımcı oranı %44,62'dir, sayısı ise 29'dur. Katılımcılar kaynak eksikliğini fotokopi çekip öğrencilere dağıtarak gidermektedir.

'Hayır' cevabını veren katılımcılar; 'Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum. (K1), (K2), (K3), (K5) , (KL6), (K10); ise ulaştığı kaynakların öğrenci seviyesine uymadığını belirtmiştir. 'İkinci kademe için başlangıçta elimde öğrencilerimin seviyesine ve planıma yüzde yüz olarak

uyan bir kitap bulunmamaktaydı. Kaynak kitapları öğretmen olarak daha çok ben edinmişim. Daha sonra öğrencilerimin seviyesini ve gereksinimlerini göz önünde bulundurarak kaynak kitapları edindiğimde de onlara sunmadım. Çünkü yazı yazmayı geliştirmeleri gerekiyordu ve yazmaları geliştikçe kendilerine olan güvenleri artıyordu.’ (K40) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

Tablo 24

Sınıfınızda Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kullandığınız Kaynaklar (Ders Kitabı – Alıştırma Kitabı) Öğrencilerinizde Yok ise Öğrencileriniz Hangi Kaynakları Kullanmaktadır?

K	Y (Açıklamalar)	V
1	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
2	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
3	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
4	Bazılarında vardır. İhtiyaç olanlara da fotokopi çekiyorum.	
5	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
6	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
7	Yunus Emre Enstitüsünün kaynaklarından fotokopi çekiyorum.	
8		K8
9		K9
10	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
11	Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.	
12		K12
13		K13
14	Ders kitabı kaynağının yeterli olduğunu düşünmüyorum. En azından bağlı olduğum halk eğitim merkezi için bunu söyleyebilirim. Diğer halk eğitim merkezlerindeki kaynak kitapları görmediğim için yorumum sadece çalıştığım	

kurumdaki kitaplar içindir. O sebeple günlük ders planı dâhilinde anlatacağım konuları kendim hazırlayıp anlatıyorum. Öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamaya çalışıyorum ve anlamadıkları konuları her gün yeniden tekrar ederek pekiştirme yoluna gidiyorum.

15

16 Yoktur. Fotokopi ile çoğaltıyorum.

17

K17

18 Fotokopi ile çoğaltıyorum.

19

K19

20 Halk eğitim merkezi öğrencilere kitap vermediği için internet ortamından derlediğim ders materyallerini ve alıştırmalarını çoğaltarak öğrencilere dağıtıyorum.

21 Fotokopi ile çoğaltıyorum.

22

K22

23

K23

24

K24

25

K25

26

K26

27

K27

28 Ders materyallerini ve alıştırmalarını çoğaltarak öğrencilere dağıtıyorum.

29 MEB'in kendi ders kitapları olması gerekmektedir. TÖMER'in kitaplarının fiyatı çok yüksektir. Bu sorunu kitaptan fotokopi çekerek çözümlenmekteyim.

30

- 31 Benim hazırladığım fotokopiler.
- 32 Benim hazırladığım yapraklar ve fotokopiler.
- 33 K33
- 34 Her öğrenciye yeterli kitap dağıtamıyoruz fotokopi veya tahtaya yazarak eğitim yapılıyor.
- 35 K35
- 36 Öğrenciler kaynak almadı. Benim hazırladığım fotokopiler.
- 37
- 38 K38
- 39 Benim hazırladığım yapraklar, fotokopiler.
- 40 Öğrencilerimde daha çok okuma setlerinden ve internetten yararlanarak indirdiğim metinleri materyal olarak kullanıyorum. Bu metinlerde işlenecek olan konuları ödev olarak veriyorum. İnternet sitesinden yararlandığımız konuları akıllı tahta ve telefon yardımıyla işlemekteydik ve öğrencilerimize yazdırarak alıştırmayı yaptırmakta, ödevler vermekteydik. Ayrıca birinci kademedeki iken set olarak alınan okuma kitaplarından evde yapmaları için ev çalışması verilmekte, alıştırmaları yaptırmakta, ellerinde bulunan hikâye ve masal gibi okuma kitaplarından da ev çalışması vererek ilerlemelerini sağlamaktaydık. Benim elimdeki kaynaktan daha çok sınıf ortamında akıllı tahta ve telefon aracılığıyla ve bazı yerleri benim uyarlamamla yararlanmaktaydık.
- 41 Fotokopi ile kaynaklardan çoğaltıyorum.
- 42 Öğrencilerin elinde bazen bu alandaki farklı kaynaklar vardır. Fotokopi yolu ile çoğaltıyorum.

43	
44	
45	K45
46	K46
47	K47
48	K48
49	K49
50	K50
51	K51
52	K52
53	K53
54	K54
55	K55
56	K56
57	K57
58	K58
59	K59
60	K 60
61	K 61
62	K 62
63	K 63
64	K 64
65	K 65

Tablo 24'e göre "Sınıfınızda yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullandığınız kaynaklar (ders kitabı, alıştırma kitabı) öğrencilerinizde yok ise öğrencileriniz hangi kaynakları kullanmaktadır?" sorusuna 29 katılımcı 'yoktur' cevabını vermiştir. Bu sayı ve oran tablo 34'teki

‘hayır’ cevabı ile uyumludur. Katılımcılar kaynak ismi belirtmemiş, kaynak eksikliğini nasıl giderdiklerini belirtmişlerdir.

“Yoktur” diyen katılımcı grubu; ‘Hiçbir kaynak kullanmadılar. Dersi ben anlattım. Çalışma kâğıtları dağıttım.’ (K15) ‘MEB’in kendi ders kitapları olması gerekmektedir. TÖMER’in kitaplarının fiyatı çok yüksektir. Bu sorunu kitaptan fotokopi çekerek çözümlenmekteyim.’ (K30) ‘Fotokopi ile çoğaltılarak çalışma metinleri oluşturularak yazılı kaynaklar oluşturuldu.’(K37), ‘Fotokopi çekerek çözüm üretiyorum.’ (K43), (K44) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

36 katılımcı “vardır” cevabını vermişler ki bu sayı ve oran Tablo 17’deki ‘evet’ cevabı ile uyumludur.

Tablo 25

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün (6 -12 Yaş) Birinci, İkinci ve Üçüncü Seviyede Hazırlamış Olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programını İncelediniz mi?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	49	75,38	Program içeriği seviyeye uygun bulunmuştur. (K16), Evet inceledim ve bu plan doğrultusunda öğrencilerimin seviyesine uygun metinlerle uygun seviyede öğretime devam etmeye çalıştım. (K40), Uygulamakla yükümlü olduğumuz program, herhangi bir yöntem seçilerek hazırlanmamış ve tema bazlı bir program olması neticesinde dil öğretim sürecine katkısı sınırlıdır. (K45)
H	16	24,62	Bu yaş grubunda öğrencim yoktur. (K8)

Tablo 25 incelendiğinde “*MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü’nün (6 -12 Yaş) birinci, ikinci ve üçüncü seviyede hazırlamış olduğu yabancı dil olarak Türkçe öğretim programını incelediniz mi?*” sorusuna 49 katılımcı ‘evet’ cevabını vermiştir. Oranı ise %75,38’dir,

'Evet' grubundaki katılımcıları; 'Bu programda A1 136 saat A2 160 saat bu yaş grubundaki programda konu olarak temel ihtiyaçlar daha ağırlıklı bir şekilde gösterilmiştir. Dil bilgisi konuları çok fazla ele alınmıştır. Bunun nedeni olarak yaş gruplarından dolayı olabileceğini düşünüyorum.' (K10) 'Evet, 6-12 yaş grubu çocuklara A1 ve A2 seviyesinde kurs verdim. Fakat iki seviye de A1 seviyesinden öteye geçemedi. Konuya şöyle açıklık getirmem yerinde olacak, Irak'tan veya Suriye'den gelen çocukların çoğu kendi ülkelerinde ilkokul seviyesine başlayamadan Türkiye'de çocuğun yaşı gereği direk olarak 3. ve 4. sınıflardan başlatılma yoluna gidilmiştir. Türkçe alfabeyi dahi bilmeyen çocuklardan yaşının gereği bir performansı yerine getirmesi beklenmektedir. Açmış olduğum kurslarda alfabeden başlayarak eğitim verildi. Daha harf öğretimi bitmeden A1 seviyesinin süresi doldu ve A2 seviyesini açtık. Bu kursun sonuna kadar öğrenciler harfleri ve harfleri birbirine ulamayı ancak öğrenebildiler. Demek istediğim A1 ve A2 kurs planları öğrenci seviyesini fazlasıyla aşmaktadır ve bir düzenleme yapılması kanaatimce daha verimli olacaktır.' (K14)

'Konuların çok kısa sürede yoğun bir şekilde verilmeye çalışılmış olduğunu düşünüyorum. Çoğu konu ve temel bilgiyi öğrencinin bildiği varsayılarak hazırlanmıştır.' (K60), 'Program çok güzel amaca uygun ama program ile ilgili birlikte kullanılacak ders ve çalışma kitaplarını maalesef edinemedik.' (K37), 'Ders planlarımı bu program doğrultusunda yapmaktayım.' (K55), diyerek program içeriğine dair değerlendirmeler yapılmıştır.

Katılımcıların %75,38'inin bu programı inceledikleri anlaşılmaktadır. 16 katılımcı bu programı incelemediğini belirtmiştir. Katılımcı sayısına göre oranı ise %24,62'dir. Takriben 1/4 'tür. Bir katılımcının (K8) belirttiği gibi ('Bu yaş grubunda öğrencim yoktur.') katılımcıların bu yaş grubunda öğrencileri olmayabilir.

Tablo 26

MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün (13 -17 Yaş) Birinci, İkinci ve Üçüncü Seviyede Hazırlamış Olduğu Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programını İncelediniz mi?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	45	69,23	Ses bilgisi telaffuz yazma yeterliliği kazanmaları hayal dünyalarını geliştirmek temel ihtiyaçlarını karşılamak. (K10), İçeriğin çok yoğun olduğunu düşünüyorum. (K60).
H	20	30,77	Öğrencilerim 6-12 yaş seviyesindedir. (K55)

Tablo 26 incelendiğinde “*MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nün (13-17 yaş) birinci, ikinci ve üçüncü seviyede hazırlamış olduğu yabancı dil olarak Türkçe öğretim programını incelediniz mi?*” sorusuna 45 katılımcı ‘*evet*’ cevabını vermiştir. Oranı ise %69,23’tür

‘*Evet*’ grubu katılımcıları; ‘İnceledim Programın çoklu zekâ kavramı bakımından bazı yerlerde eksik kaldığını düşünüyorum. Öğrencilerin eğitimi olmadığı da göz önüne almak gerekiyor. Bunun için farklı programlar olmalıdır.’ (K8); ‘6-12 yaştan farksız sarmal bir ilerleme sunmayan, tema bazlı hazırlanmış yonteme sahip olmayan, amaca hizmet etmeyen, detaylandırılmamış programdan ziyade bir modül özelliği gösteren bir materyaldir.’ (K60); ‘İçeriğin çok yoğun olduğunu düşünüyorum.’(K45), diyerek program içeriğine dair değerlendirmeler yapmışlardır.

Katılımcıların %69,23’ünün bu programı inceledikleri anlaşılmaktadır. 20 katılımcı bu programı incelemeyi belirtmiştir. Katılımcı sayısına göre oranı ise %30,77’dir. Takriben 1/3’tür. (K55), Belirttiği gibi (‘Öğrencilerim 6-12 yaş seviyesindedir.’) katılımcıların bu yaş grubunda öğrencileri olmayabilir.

Tablo 27

Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullandığınız Kaynaklar MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün Yabancı Diller Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Programına Göre mi Hazırlanmıştır?

K F	O/Y	Örnek Cümleler
E 19	29,23	
H 46	70,77	Yunus Emre Enstitüsü'nün yabancılara Türkçe öğretimi serisinin A1–A2–B1–B2 seviyesi kitaplarının bu programa uygun olarak <u>hazırlanmadığını</u> düşünmüyorum (K38).

Tablo 27 incelendiğinde “*Halk eğitimi merkezlerinde kullandığınız kaynaklar MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün yabancı diller yabancı dil olarak Türkçe öğretim programına göre mi hazırlanmıştır?*” sorusuna 46 katılımcı ‘hayır’ cevabını vermiştir. Oranı ise %70,77’dir.

Katılımcılar tarafından kullanılan Resimlerle Türkçe Öğreniyorum, Türkçeye Merhaba, Türkçe Öğreniyorum, Yedi İklim Türkçe, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe, İstanbul Yabancılar İçin Türkçe gibi kaynakların *MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün hazırlamış olduğu yabancı diller yabancı dil olarak Türkçe öğretim programına* uygun olması da beklenemez.

Bir katılımcı ‘17 yaş ve üstü kursiyerlere yönelik MEB’e ait herhangi bir ders kitabı ve çalışma kitabı olmadığından Ankara Üniversitesi TÖMER’e ait ders kitabı ve çalışma kitabı tarafımızca kullanılmaktadır. Bu kurslara devam eden kursiyerlerin büyük çoğunluğu ünvanlı kişilerdir ve üniversite öğrencileridir (K29).’ diyerek mevcut durumun tespitini yapmıştır.

Katılımcıların 19’u bu soruya ‘evet’ cevabını vermiştir. Oranı ise %29,23’tür. Bu oran halk eğitim merkezlerine gönderilen YEE Yedi İklim Türkçe ve MEB Hayat Boyu Türkçe 1.2.3. seviye (6-12 yaş) Türkçe öğretimi setini (Temmuz/2019) ifade etmektedir.

Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğretirken Karşılaşılan Problemler

Öğrenciden kaynaklı problemler

Tablo 28

Öğrencileriniz Devamsızlık Yapıyor mu?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	21	32,30	Okula gelen her öğrenci için devletten yardım aldıkları için okula kayıt yaptırılıyor ancak devam edilmiyor. (K20), Bazı öğrencilerimiz sürekli devamsızken sürekli katılan öğrencilerimiz daha fazladır. (K24)
K	42	64,62	Bir öğrencim Türk biriyle evliydi ve iki çocuğu vardı. Kısmen Türkçe biliyordu. Çocuklarından dolayı derse sürekli geleliyordu. (K13), 6-12 yaş grubu öğrencilerle yaptığım çalışmada, öğrenciler sabahtan öğlene kadar aynı okulda ders görüp dersten hemen sonra da Türkçe derslerine katıldıkları için devamsızlık yapan bir iki öğrenci ancak oluyordu. Genel olarak derse katılım vardı. Yetişkinlerde ise durum hiç öyle olmadı. Hepsinin evinde çocukları ve işleri olduğu için devamsızlık yapan fazla öğrenci oluyordu. Kiminin çocuğu hasta olur, kiminin misafiri gelir gibi gerekçeler ile devamsızlık yapan öğrenci sayısı da fazla oluyordu. (K14), Okul ile kursu bir arada götüremiyorlar. (K19), İşe girenler oluyor. Ülkesine dönenler oluyor. Bu nedenlerle devamsızlık yaşıyor. (K28), Ailelerden kaynaklı devamsızlıkların yoğun olduğunu söyleyebilirim.(K38), 19 öğrencimden 10'u devama dikkat ederken diğerleri pek dikkat etmiyordu. Bunun sebebi olarak bireysel farklılıkları gösterebilirim. Çünkü öğrencilerim uzun zamandan beri Türkiye'de oldukları için 'ben biliyorum ve bildiğim şeyleri tekrar etmek

istemiyorum' diyenler de vardı. Aralarında derslerini çok ciddiye almayanlar da mevcuttur. (K40), Öğrenim gören öğrenciler ders saatleri çakışınca devamsızlık yapıyorlar. (K41), Özellikle Ramazan ayında devamsızlık yapan birkaç öğrenci oldu. Onların ülkesinde bu aylarda okul tatil olduğu için uyum sorunu yaşadılar. (K47), Bazı öğrenciler aileleri tarafından çalıştırılmaktadır. (K49), Hastalık, şehir dışına çıkma gibi nedenlerle devamsızlık yaptıkları oluyor. (K55)

H 2 3,08

“Öğrencileriniz devamsızlık yapıyor mu?” sorusuna verilen cevaplar tablo 28’de gösterilmiştir. 21 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %32,30’dur.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %64,62’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 42’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 63, oranının ise %96,92 olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin devamsızlık yaptığını düşünen, ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Ulaşım zorlukları var. Birçoğunun evli ve çocuklu olması devamı etkileyen faktörler arasındadır.’ (K7); ‘Öğrencilerimin bir kısmı yüksek lisans yapıyor. Üniversitede dersleri olduğu gün devamsızlık yapıyorlar.’ (K8); ‘Evet, çalışanlar cumartesi gelemiyor pazar günleri geliyor.’ (K22); ‘Süreklilik yok evleri uzak, ulaşım zorluğu var ve çalışıyorlar.’ (K34)

‘Kısmen’ grubundaki katılımcılar ise; ‘Bazı öğrenciler aileleri tarafından çalıştırılmaktadır. Çalışan öğrenciler devamsızlık yapabilmektedir.’ (K2); ‘Öğrencilerim yetişkin oldukları için tüm sorumluluklar özellikle bayan öğrencilerimin üzerindedir. Ev, temizlik, çocukların bakımı... Aileleri getirmeyince yol uzak olduğu için kendileri de gelemiyor.’ (K42); ‘Aileleri getirmeyince yol uzak olduğu için kendileri de gelemiyor.’ (K10); ‘Aileleri erken yaşta çocukları çalıştırıyor bu da okula gelmekte devamsızlık

yapmalarına neden oluyor.’ (K46); ‘Kız öğrencilerim için erken evlilik erkek öğrenciler için erken yaşta ev ekonomisine katkıda bulunmak amacıyla çalışmaya başlanması.’ (K53) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir

Katılımcılardan 2’si bu soruya ‘hayır’ cevabını vermiştir. Oranı ise %3,08’dir. Katılımcılardan biri ‘Çocukların sadece okul eğitimi olduğu için devamsızlık yapmıyorlar.’(K11) demiştir.

Tablo 28’deki veriler tablo 21’deki veriler ile doğru orantılıdır.

Tablo 29

Öğrencilerinizde Öğrenmeye karşı Motivasyon Eksikliği Var mı?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	11	16,92	Aileleri Türkçe bilmiyor ve öğrenciler öğrenmek için bir zorunluluk duymuyorlar. (K8), Özellikle Somali uyruklu erkek öğrencilerin motivasyon problemi var. (K36), Latin ve Arap harfleri farklı kökenden geldiği için öğrenmekte zorlanmaya bağlı motivasyon eksikliği yaşıyorlar. (K49), Öğrenciler oyun çağında oldukları için öğrenmeye merakları çok fazla yoktur.(K56). Türkçeyi bilmedikleri için motivasyon yeteri kadar sağlanamıyor. (K3), Öğrencilerim yetişkindir. Özgüven eksikliği, gülünç olma, eleştirilmek endişesi az da olsa aşağılanma korkusu motivasyon düşüklüğüne sebep oluyor. (K10), Evde ve arkadaş ortamında Türkçe konuşmuyorlar. (K22),
K	37	56,92	Yaş gruplarının küçük olması ve sınıf içerisinde sayıca az olmaları sebebiyle olduğunu düşünüyorum. Ders sırasında çok çabuk sıkılıp dikkatleri dağılıyor ve sınıf atmosferini olumsuz etkiliyorlar. (K47), Anlama sorunu olduğu için motivasyon eksikliği yaşanıyor.(K51), Akran zorbalığı, yabancı düşmanlığı, erken yaşta eğitim evlilik ve iş hayatına

atılmak nedeniyle son bulacağıının bilinmesi (K53), Bir öğrencimizde dikkat eksikliği ve görme bozukluğu kaynaklı var.(K54)

Öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonları çok yüksek ve hızlı.

H 17 26,15 Türkçeyi Türkiye’de öğrendikleri için öğrendiklerini günlük hayatta kullanabiliyorlar bu da motivasyonun yüksek olmasını sağlıyor. (K32)

“Öğrencilerinizde öğrenmeye karşı motivasyon eksikliği var mı?” sorusuna verilen cevaplar tablo 29’da gösterilmiştir. 11 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %16,92’dir.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %56,92’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 37’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 48, oranının ise %73,82 olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin öğrenmeye karşı motivasyon eksikliğinin nedenleri: ‘*evet grubu katılımcıları*; ‘Latin ve Arap alfabesi farklı kökenden geldiği için öğrenmekte zorlanmaya bağlı motivasyon eksikliği yaşıyorlar.’ (K2); ‘...Türkçeyi öğrenmenin gerekli olduğunu düşünmüyorlar.’(K20); ‘Hem çalışıp hem dil öğrenmek zorunda olduklarından isteksizler barınma ve beslenme sıkıntısı yaşıyorlar.’ (K33); ‘Evet, çoğu Arapça konuşmaya devam ediyor. Dersteki ilgileri çoğu zaman yoktur. Birbirleriyle muhabbet etmeye çalışıyorlar.’ (K55)

‘Kısmen’ grubu katılımcıları; ‘Okuma yazma bilmedikleri için okuma yazmaya yönelik çalışmalarda direnç söz konusu idi.’ (K1); ‘Birçoğu savaş dolayısı ile eğitimini yarım bırakmak zorunda kaldığı için motive etmek zor oluyor...’(K7); ‘Motivasyon eksikliğinin sebebi yaşları 13.17 ama bazı öğrenciler hiç okula gitmemişler eğitim seviyeleri birbirleri ile denk değil ve öz güven eksikliğinden kaynaklanıyor.’(K11); ‘Çocuklardan başlayacak olursam, onların motivasyonunu diri tutmak oldukça zor oldu. Çünkü hem sabahtan öğleden sonra saat 14.30’a kadar ders görüyorlardı, hem de dersleri biter bitmez tekrar 4 saatlik bir ders maratonuna daha giriyorlardı. Bu durum da onların enerjisini ve motivasyonunu ciddi anlamda düşürüyordu. 4

saat içinde sadece 10 dakikalık bir teneffüs molası yapıyorduk ve bazıları evine gitmek, bazıları da dışarıda oyun oynamak istiyordu...' (K14); 'Ailede Türkçe konuşan olmayınca bazı öğrenciler Türkçeyi anlama güçlüğü yaşıyor.' (K46) gibi ifadelerle öğrencilerindeki motivasyon eksikliğinin sebeplerini 'kısmi ve evet' cevaplarıyla açıklamışlardır.

Katılımcılardan 17'si bu soruya 'hayır' cevabını vererek öğrencilerinde motivasyon eksikliği olmadığı düşüncesindedir. Oranı ise %26,15'tir. Bu oran ¼'e tekabül etmektedir.

'Hayır' grubu katılımcıları; 'Öğrenciler Türkçe öğrenmeye gayet istekliydi...' (K13); 'Öğrencilerin çoğunluğu derslere motive ve güler yüzle geliyorlar.' (K18); '... Verilen Sertifika bunu artırmaktadır.' (K29) diyerek görüşlerini ifade etmişlerdir

Bir katılımcımız ise 'Öğrenci sayısı az olan 10-15 arası sınıfların devamsızlık ve motivasyon sorunu yoktur.' (K35) diyerek motivasyon sorununun sınıftaki öğrenci sayısı ile olan bağıntı ortaya koyarak önemli bir tespitte bulunmuştur.

Tablo 30

Öğrencileriniz Ailevi Problemler Yaşıyor mu?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	30	46,15	Fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalıyorlar. (K2), Ailesel şiddet yaşayanlar vardır. Sebebi ise üvey anne veya baba sorunudur. (K4), 6-12 yaş grubu öğrencilerimin yaşadığı ailevi problemler onlarla çalıştığım süre zarfında beni derinden üzdü. ... Sınıf arkadaşları onları dilenirken, öğrencilerden birinin sınıf öğretmeni ise trafik ışıklarında mendil satarken denk gelmiş. Bir başka öğrencimin ise sokakta çöp toplarken parmağımı teneke parçası kesmiş. Parmağındaki yarayı fark edip kendisine sordum, söylemedi. Daha sonra arkadaşları olayı anlattı. Çocuğun

annesiyile görüştüm. Bu çocuğun hastaneye gitmesi gerekiyor dedim. Kadın kocasının kızacağını söyledi ve sonunda ikna edip kadınla birlikte çocuğu hastaneye götürdük. Doktora olayı anlattım çocuğa tetanos aşısı yapıldı ve antibiyotik krem verildi. Kadın ilacın yazılı olduğu kâğıdı aldı. Mutlaka alın kullanın dedim. Tamam demişti ama o kremi dahi almamışlar ve çocuğun tırnağı bir süre sonra koptu. Şu an ne durumda olduğunu bilmiyorum.

Bu kadar açık ve detaylı anlatmamın sebebi durumun vahametinin ne boyutta olduğunu idrak edilmesi ve bir çözüm yolu bulunmasını ümit etmemdendir. (K14), Büyük çoğunluk ailesinden ayrı veya ailesini kaybetmiştir. (K33), Çok eşlilikten dolayı aileler arası anlaşmazlık oluyor buda çocuklara yansıyor.(K46),Fiziksel ve psikolojik şiddet görülmektedir.(K49), Birden fazla anne olması(K65)

Ailelerinden uzakta oldukları için onlara duyulan bir özlem vardı. Sonuçta hepimiz insanız. Yeri geliyor ailemizden uzak kaldığımızda biz de onlar gibi ailemize özlem duyuyoruz. (K13), Bölünmüş aileler nedeniyle psikolojik sorunlar yaşıyorlar. Yaşadıkları evlerde birkaç aile birlikte yaşadığı için sorunlar yaşıyorlar. (K28), Kadınlar çocukla okula geliyor, çoğu zaman gelmiyor. (K34), Bazılarının aile bireylerini kaybetmeleri dışında okula gelmek isteyip de yakın akrabaları tarafından alınan kararlarla okuluna son verilebilmesi konusunda problemleri olduğunu fark ettim

			diyebilirim. (K40), Aile üyelerinin bazılarının hayatını kaybetmiş olması, fakirlik, varoş muhitlerde zor şartlar altında yaşam. (K53), Maddi sıkıntılardan dolayı aile içi geçimsizlik çok fazla ve bu da çocukların duygu durumlarına yansıyor. (K61)
H	9	13,85	Ailevi problem yaşayan bir öğrencim olmadı. Babası şehit olan bir öğrencim var tek problemlili olarak onu kabul edebilirim. (K55)

“Öğrencileriniz ailevi problemler yaşıyor mu?” sorusuna verilen cevaplar tablo 30’da gösterilmiştir. 30 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %46,15’ tir.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %40’tır. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 26’dır.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 56, oranının ise %86,15 olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin ailevi problemlerine ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Ailesel şiddet yaşayanlar vardır. Sebebi ise üvey anne veya baba sorunudur.’(K4); ‘Evli olanların önceliği geçim derdidir. İkinci evlilikler çoktur. Aile içerisinde çocuk sayısının çok olması ve maddiyat en başta gelen ailevi problemlerdir.’ (K7); ‘Ailelerin çoğu çocuklarına karşı o kadar ilgisizdi ki bazıları çocuğu okuldan alıp sokakta mendil satmaya ve dilendirilmeye zorluyordu. İki tane kız çocuğu okuldan bu şekilde alındı...’ (K14); ‘Genellikle savaştan kaçıp gelen aileler oldukları için maddi zorluklar... Hayatlarını zorlaştırıyor.’ (K18); ‘Ailelerden şiddet gören öğrenciler var. Savaşta anne veya babasını kaybedip üvey anne veya babayla yaşayanlar, kalabalık ailelerde yaşayanlar var.’ (K25); ‘Çoklu evlilikten kaynaklı çok çocuklu anne babalar ilgisizdir.’(K38)

'Kısmen' grubundaki katılımcılar ise; 'Bazı öğrencilerimin ailelerinde bakıma muhtaç olan kişiler olduğu için bu durum problem haline gelebiliyor.'(K10) 'Ülkelerinden haber alamayanlar çok tedirgindir.'(K22); 'Farklı ülkelerden evlilik yapanlar kültür farklılığından dolayı problemler yaşıyorlar.' (K41); 'Yoksulluk en büyük problemdir. İlgisizlik ve temizlikte bunun sonucudur.'(K48) gibi ifadelerle öğrencilerin ailevi problemlerinin sebeplerini 'kısmi ve evet' cevaplarıyla açıklamışlardır.

Katılımcılardan 9'u bu soruya 'Hayır' cevabını vererek öğrencilerinin ailevi problemlerinin olmadığı düşüncesindedirler. Oranı ise %13,85'tir.

Bu gruptan bir katılımcı 'Ailevi problem yaşayan bir öğrencim olmadı. Babası şehit olan bir öğrencim var tek problemlili olarak onu kabul edebilirim.' (K55) demiştir.

Tablo 31

Öğrencilerinizin Ekonomik Yetersizlikleri Var mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	41	63,08	Afgan uyruklu öğrencilerim Türkiye'de burslu okuyorlardı. Anladığım kadarıyla ailelerinin maddi durumları çok da iyi değildi. Çok para harcamamak için kendilerince önlem alıyorlardı. Mesela her gün gidiş-geliş yol ücreti vermek istemediklerinden kaldıkları yurda yürüyorlardı. Öğle aralarında dışarıya yemeğe çıkmıyorlardı. (K13), Savaştan kaçıp geldikleri için burada bir düzen kuramıyorlar. Bu da haliyle ekonomik zorluğa neden oluyor. (K18), Kalabalık aileden geliyorlar. (K19), Birçok öğrenci kılık kıyafet ve hijyen bakımından oldukça kötü durumdadır. (K20), Öğrenciler Suriye'den kaçarak geldikleri için herhangi bir maddiyat yanlarında getirememişlerdir ve kaldıkları yerlerde çok kalabalık kalıyorlar. Bunlardan dolayı ekonomik açıdan zorluklar çekiyorlar. (K32), Çalıştıkları yerlerde ücretlerini tam alamadıklarını söylemekte, çok çalışıp az

kazandıklarından şikâyetçiler. (K33), Irak uyruklu öğrencilerimden biri ekonomik koşullar sebebiyle çalışmak zorunda olduğunu ve okulu bırakmak istediğini, ailesinin okula gelmesine izin vermediğini söyledi, ayrıca Somali uyruklu öğrencilerim hariç diğer tüm erkek öğrenciler okul sonrası işe gittiklerini söylediler. (K36), Ders araç gereç ve giysi konusunda aileler göndermek istemediler. Bu eksiklik tamamlanınca problem ortadan kalktı. (K37), Mülteci olarak gelen öğrencilerin ekonomik sıkıntıları var. Türkmen Afganistan...(K41), İş imkânları kısıtlı ve babalarının çocukları çalıştırmalarından dolayı maddi eksiklikleri var. (K46) Ailede çalışmayan ebeveynler çok fazla olduğu için bu tarz problemler yaşanmaktadır.(K49), Çok düşük yevmiyelerle angarya işlerde çalışılması en genel problemdir. Çöplerden kâğıt toplama, inşaat işleri vb. (K53), Kişisel eşya (çanta suluk kırtasiye gibi) veya beslenme gibi durumlarda fark ediliyor. (K54)

Bariz şekilde fark edilecek kadar değildir. (K16), Türkmenler daha zor durumdadır.(K22), Kılık-kıyafet yetersizliği yaşayanlar oluyor.(K28), Öğrencilerin babaları savaşta öldüğü için maddi yönden yeterli destekleri yoktur. (K51)

K 21 32,31

H 3 4,62

“Öğrencilerinizin ekonomik yetersizlikleri var mı?” sorusuna verilen cevaplar tablo 31’de gösterilmiştir. 41 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %63.08’dir.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %32,31’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 21’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 62, oranının ise %95,39 olduğu görülmektedir.

'Evet' grubu katılımcıları; 'Ailelerde çalışmayan ebeveynler çok fazla olduğu için bu tür problemler yaşanmaktadır.' (K2); 'Öğrencilerimin neredeyse hepsinin maddi durumlarının yetersiz olduğunu söyleyebilirim. Çünkü kendi ülkelerinden ayrılıp burada yeni bir hayata başladılar. Yeni bir ev yeni bir düzen her şeye yeniden başlamak zorunda kaldılar. Kendi ülkesinde iyi bir geliri ve işi olan insanlar dahi burada vasıfsız bir eleman olarak düşük meblağlara çalışmaktadır. Çoğu öğrencinin ise zaten ya annesi ya da babası yok. Bu durum hem maddi hem de manevi birçok şeyin yetersizliğini kanıtlamaktadır (K14); 'İş var ama ucuza çalışıyorlar istediklerini tamamen alamıyorlar iki aile veya büyük aile olarak bir evde oturuyorlar.'(K34); 'Göçmen ve kimse mesleğini icra edemiyor, Bur da vasıfsız konumuna düştüler iş gücü olarak kullanılamıyorlar.'(K48); 'Çoğu aile temel ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekiyor.' (K60)

'Kısmen' grubundaki katılımcılar ise; 'İş bulamama, yetersiz maaş...' (K15); 'Kendi ülkesinde durumu iyi olan öğrenciler genel olarak burada da iyi durumdadır. Ancak genel olarak baktığımızda evlerin kira olması dil sıkıntısı nedeniyle iş bulmada zorluk ya da ucuz iş gücüyle çalıştıkları için maddi sıkıntı yaşayanlar var. (K47); 'Çoğu zaman aynı kıyafeti giyen öğrencilerim var...' (K55) gibi ifadelerle öğrencilerin ekonomik yetersizliklerinin sebeplerini kısmi ve evet cevaplarıyla açıklamışlardır.

Katılımcılardan 3'ü bu soruya 'hayır' cevabını vererek öğrencilerinin maddi yetersizliklerinin olmadığı düşüncesindedir. Oranı ise %4,6'dır. Açıklama kısmı ise boş kalmıştır.

Bir katılımcı ise 'Ailelerin düzenli gelirleri yoktur. Sınıfın geneli fakir ailelerin çocuklarından oluşuyor.' (K1) diyerek bütün öğrencilerin ekonomik yetersizlikleri olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 32

Öğrencilerinizin Hazır Bulunuşluk Düzeylerinde Farklılık Var mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	46	70,77	<p>Türk dizileri izleyerek Türkçeyi kısmen öğrenmiş bir öğrencim anlatılanları tek seferde anlayabiliyordu. Kendisiyle aynı yaş grubunda olan diğer bir öğrencim bazı şeyleri anlamakta zorlanıyordu. Yine aynı şekilde sınıfın birçoğu tahtada yazılanları anlayıp hızlı bir şekilde defterine not ederken az önce bahsettiğim öğrencim hem yazmada yavaştı hem de anlamakta güçlük çekiyordu. Dersi anlattıktan sonra kendisine özel olarak tekrar anlayıp anlamadığını soruyorduk. Ona göre konuyu hızlıca ona tekrar anlatıyorduk. (K13), Bütün insanlarda bireysel farklılıklar olduğu kadar hazır bulunuşluk düzeylerinde de farklılıklar vardır. Derse karşı olumlu bir tutum sergileyen öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve ön bilgileri de derse başlamak için uygun zemin hazırlıyor. Fakat diğer kısım öğrencilere dün ne işlemiştik hatırlıyor musunuz? Diye bir soru yöneltildiğinde sanki dün hiçbir şey işlenmemiş gibi bir bakış beliriyor. Bu saatten sonra yapılacak tek şeyin dersi tekrar etmek ve öğrenciyi güdülemek olduğunu anlıyorsunuz zaten. (K14), Türkmen kökenli olanların hazır bulunuşluk düzeyi daha yüksekken, Arap kökenlerin düzeyi daha düşüktür. (K28), Kesinlikle var. İlgi istek ve güdülenme hazır bulunurluğu en çok etkileyen etmenlerden birkaçıdır. Çocuk bunlara sahip olmadığında ciddi anlamda farklılık ortaya çıkmaktadır. (K38), Çok ilgili aileler var ama çocuklarına ilgisiz olan aileler daha çoktur...(K46), Aynı yaş grubunda olmalarına rağmen bazı öğrenciler öğrenmeye çok istekli ve sınıf içerisinde oldukça başarılıdır. Ancak bazılarının ilerisi için planı ve hayali olmadığı için hazır</p>

bulunuşluk ve motivasyon olarak daha düşük durumdadır. (K47), Farklı yaş gruplarında olmaları ve ailedeki bireylerin Türkçe konuşmayı bilmesi öğrencilerin hazır bulunuşluklarını etkiliyor. (K51), Yaş seviyeleri farklı olabiliyor. (K52), Türkiye’de doğup daha çok Türkçe konuşulan ortamlarda bulunulma farklılığı, Suriye’de aldıkları eğitimlerin seviye farkı ve zeka seviyelerindeki farklar vardır. (K53), Yaş seviyeleri farklı bu nedenle her biri ayrı seviyededir. Okul düzeni nedeniyle seviye grupları oluşturmak zordur.(K55)

Öğrencilerin yaşları büyük olduğu için yani yetişkinler bilmeyi gereksinim duydukları veya gerçek hayatlarındaki sorunlarını çözeceğine inandıkları konuları öğrenmeye hazır oluyorlar. Kısaca bu konu benim hayatta ne kadar işime yarar bunu düşünerek geliyorlar. (K10), Kimi Öğrenciler daha önceden bilgi birikimine sahipken kimi öğrenciler yeni Türkçe öğrendikleri için hazır bulunuşlukları farklıdır. (K15), Bazıları derse karşı çok ilgili öğrenmeye açıkken bazıları dil bilmediği için öğrenme istekleri biraz düşüktür. (K24), Genç öğrenciler daha bilinçli ve daha çabuk öğreniyor. (K32), Bazı erkek çocukların hazır bulunuşlukları kızlara göre düşüktü. Ancak genel olarak Türkçe öğrenmek için ilgi ve gayretleri üst düzeydeydi. (K37), Öğrencilerimden bazısı 3 bazısı 5 yıl önce Türkiye’ye geldikleri için ve kalabalık içerisinde konuşmaya bir süre utanma durumu olduğu için her birinin konuşma düzeyinde, anlama düzeyinde ifade yeterliliğinde kesinlikle farklılıklar mevcuttur. Bundan dolayı hazır bulunuşluk düzeyleri de kesinlikle farklılık gösteriyor. (K40)

K 16 24,61

H 3 4,61 Öğrencilerim Türk dizileri izleyerek Türkçeyi öğreniyorlar ve anlatılanları tek seferde anlayabiliyordu. Yine aynı şekilde sınıfın çoğu tahtada yazılanları anlayıp hızlı bir şekilde defterine not ediyorlardı. (K13)

“Öğrencilerinizin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık var mıdır?” sorusuna verilen cevaplar tablo 32’de gösterilmiştir. 46 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %70,77’dir.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %24,61’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 16’dır.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısı 62’dir. Oranı ise %95,39’dur.

Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerindeki farklılığa ‘evet’ diyen katılımcılar; ‘Geldiği coğrafyaya ve geçmişte yaşadığı yerin kırsal veya şehir olmasına bağlı olarak seviye farklılıkları vardır.’(K4); ‘Sınıflarımızda yaş ve eğitim seviyesi olarak karma şekilde eğitim verdiğimiz için hazır bulunuşluk düzeyleri çok farklıdır. Şöyle ki aynı seviye içerisinde iki dil bilen lisans mezunu öğrenci var iken yine aynı sınıfta hiç okula gitmemiş kalem tutmayı bilmeyen öğrencilerimiz vardır.’ (K7); ‘Öğrencilerin Türkçe seviyeleri farklılık gösteriyor. Başlarken Türkçe sınav yapılmalı ve buna göre sınıflar oluşturmalıdır.’(K8), ‘Kursların yaş grubu 6-12 yaş olduğu için öğrencilerin de hazır bulunuşluk düzeyleri de farklılık gösteriyor. Altı yaşındaki bir öğrenciyle on iki yaşındaki bir öğrenciye aynı konu aynı şekilde anlatılamıyor...’(K20); ‘MEB okulları öğrenci kayıtlarında dil seviyesinden ziyade yaşı kıstas olarak hatayı en temelde yapmaktadır. Hazırlık sınıfları açılarak 1 sene sonunda orada başarılı olan öğrenci ancak o seviyede yaşına uygun sınıfa gönderilebilir diye düşünüyorum. Düşünceden öte yapılacak bir planlama neticesinde böyle olması gerektiği kanaatindeyim.’ (K45) ‘Geldikleri ülkede okula gitmiş olmak, ekonomik durum, ailenin eğitim seviyesi, dil öğrenmeye göre istek, biliş düzeyi öğrenciler arasındaki hazır bulunurluğu etkiliyor.’(K60)

'Kısmen' grubundaki katılımcılar ise; 'Bazı öğrencilerimim ana dili Türkçe olduğu için en azından konuşmaları anlar iken ana dili Arapça olan öğrenciler konuşmaları anlamakta zorlanıyordu,'(K1) ; 'Daha önce okula gitmiş olan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri daha iyidir.' (K24); gibi ifadelerle öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılığın nedenlerini 'kısmi ve evet' cevaplarıyla açıklamışlardır.

Katılımcılardan 3'ü bu soruya 'hayır' cevabını vererek öğrencilerinin öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık olmadığı düşüncesindedir. Oranı ise %4,6'dır.

'Hayır' diyen bir katılımcımız ise; 'Çok azında bu durum var. Onlar da Iraklı Türkmen öğrencilerinde görülüyor. Onlar kısmen de olsa anlayabiliyor.'(K18) diyerek *bütün öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerindeki farklılığı ifade etmiştir.*

Öğretim materyallerinden kaynaklı problemler

Tablo 33

Kaynaklarda Dinleme Anlama Etkinlikleri Yetersiz Midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	30	46,15	Dinleme anlama etkinlikleri bence tamamen yetersizdir. Bu problemi kendim çözüyorum. Öğrencilerin hepsine hikâye kitabı aldım. Hem tek tek okutturdum hem de hikâyeleri soru-cevap tekniğiyle çözümledik. Hikâye almadığım öğrencilerde ise hikâyeyi kendim söyledim ve onlar yazdılar. Daha sonra da yine soru-cevap üzerinden etkinlik yaptık. Böylece hem dinleme anlama hem de okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye çalıştık. (K14), Kaynak sadece gramere yöneliktir. (K19), Temel seviyede iletişimsel yöntem baz alınarak kelime öğretimini amaçlayan bir dil öğretimi süreci tasarlanmalıdır. Hazırlanacak kelime sıklık tabloları neticesinde öğretim sürecini kalıcı kılmak adına birden çok duyuya hitap etmesi maksadıyla görsel destek ile beraber verilerek anlamlı bir öğretim

sürecinin sağlanması amaçlanmalıdır. Özellikle bu anlamda prozodî çalışmalarını ciddi katkı sağlayacaktır. Dilin kullanım özellikleri bireye kazandırılmalıdır. (K45), Ek olarak hikâyeye okuma masal okuma ihtiyacı duyuyorum. (K50), Daha çok yazmaya yönelik etkinliklere ver verilmiştir.(K60)

Ülkemizde yeni yeni filizlenen bir alan olduğu için yabancılara Türkçe eğitimi kitaplarında eksiklikler var. Bu eksikliklerde ancak sahaya inilerek belirlenebilir. (K7), Kitap dışında farklı etkinliklere başvurmak zorunda kalıyorum. (K16), Her ne kadar kaynakların hazırlanışını düzenini beğensem de belki de öğrencilerimin seviyesinden kaynaklı olarak biraz yetersiz kalmış diyebilirim. Ama şunu da söylemem lazım ben öğrencilerimin seviyesinden ve sınıf ortamından, güdülenme ve dikkat dağınıklığı olmasından dolayı dinleme etkinliklerini kaynak kitaplardan işlemedim. Dikkatlerini daha az dağıtacak parçaları genellikle kendim belirledim ve öğrencilerime uyarladım. Bunu yaparken de daha çok telefon ve bazen akıllı tahtayı kullandım. (K40)

H 19 29,23 Benim kullandığım İstanbul Kitapları için bu tercih geçerlidir. (K37)

“Kaynaklarda dinleme anlama etkinlikleri yetersiz midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 33’te gösterilmiştir. 30 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %46,15’ tir.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %24,62’ dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 16’ dır.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 46, oranının ise %70,77 olduğu görülmektedir.

Kaynaklarda dinleme anlama etkinlikleri yetersiz gören, ‘evet’ grubundaki katılımcılar; ‘Kurumun verdiği kaynaklar ülkemizdeki yetişkin vatandaşlar için hazırlanmış kaynaklardır.

Bu yüzden sadece okuma yazma becerileri geliştirilmek üzere hazırlanmıştır.’ (K20); ‘Evet dinleme çalışmaları çok yapılamıyor çünkü CD çalışmıyor ya da teknik yetersizlikten dolayı dinleme çalışmaları yapılamıyor.’ (K24); ‘Dinleme metinlerine ya çok az yer verilmiş ya da hiç yer verilmemiştir. Oysa Türkçe bilmediklerini varsayarsak ilk olarak dinleme sayesinde öğrenmeleri daha kolay olur.’ (K47); ‘Dil çok tekrar gerektiren bir şey kâğıt tek boyutlu ve tek kullanımlıdır.’(K48); ‘Dinleme etkinlikleri Yunus Emre Enstitüsü kitapları dışında bulunmuyor, bulunanlar da yetersiz, olsa bile sınıf koşulları aşırı derecede izbe ve teknolojiden uzak okulların en kötü ve yetersiz alanları olduğu için yapılamayacaktır.’(K53)

Kısmen grubundaki katılımcılar ise; ‘Yeni yeni farkındalığı olan bir proje olması itibari ile tam anlamı ile yeterli kaynaklara sahip değiliz.’(K18); ‘Metinler öğrenci seviyelerinin çok üzerinde ve sürekli öğrencilerden yapmaları isteniyor, Öğretici değil hep beklenti şeklinde hazırlanmış.’(K33); gibi ifadelerle *kaynaklarda dinleme anlama etkinlikleri yetersizliğini kısmen cevaplarıyla açıklamışlardır.*

‘Hayır’ cevabını vererek *kaynaklarda dinleme anlama etkinlikleri yetersiz olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 19’dur. Oranı ise %29,23’tür.*

Tablo 34

Kitaplarda Okuma Anlama Etkinlikleri Yetersiz midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	15	23,08	Hazırlanan materyaller ana dil öğretimi maksadıyla hazırlandığı yabancı dil öğretimi düşünülmeden kelime sıklık tabloları oluşturulmadan, bilişsel ve zihinsel gelişim dönemleri dikkate alınmadan, oluşturulan materyallerin sahaya hizmet etmesi beklenmemelidir. Temel seviye de görsel okuma etkinlikleri oluşturulmalıdır. Dil öğretim süreci ön test neticesinde belirli bir yöntem baz alınarak hazırlanmış materyaller ve bu materyallerle örtüşen programlar neticesinde gerçekleştirilmelidir. (K45), Aynı cümleler

kullanılmaktadır. Kelime dağarcığı kısıtlıdır. Görselleştirme yetersizdir. (K48), Ek okuma anlama etkinliği yapma ihtiyacı duyuyorum. (K48), Okuma etkinliklerinden ziyade dilbilgisi ve kelime eğitimi üzerinde duruluyor.(K53)

Verilmek istenen kazanımlara bazen çok az yer verildiğini düşünüyorum. Okuma anlama etkinliklerini günün sonunda öğrenci okuyabiliyor, anlama anlatma konusunda etkinlikler yetersiz kalıyor. (K7,) Okuma da biraz zorluk yaşandığı için etkinlikler biraz daha artırılmalıdır. (K15), Verilen okuma parçaları sonunda parça ile ilgili bolca sorular da olsaydı daha iyi olurdu.

K 25 38,46 Okuma parçalarını okuduktan sonra anlayıp anlamadıklarını ölçmek için ben sözlü olarak sorular soruyorum. (K32), Yunus Emre Enstitüsü'nün ders kitabı bilmeyen öğrenci baz alınarak hazırlanmamıştır. Bu da direk okuma bilmeyen öğrencilerde anlama sıkıntısı yaşıyor. (K46), Okuma metinlerine daha çok yer ayrılabilirdi. Daha çok etkinlik kısımları fazladır. (K47), Metinler kısa ve eksik kalabiliyor. Ekstra okuma metni veriyorum. (K55)

H 25 38,46

“*Kitaplarda okuma anlama etkinlikleri yetersiz midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 34’te gösterilmiştir. 15 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %23,08’dir.

Kitaplarda okuma anlama etkinlikleri yetersiz gören, ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Evet, yukarıdaki soruda belirttiğim gibi öğrencilerin okuyabileceği ve okuduktan sonra anlayabileceği düzeyde metinler kitapta yer almamıştır.’ (K14); ‘Kaynaklardaki okuma ve anlama etkinlikleri yetersizdir. Öğrenci yaş düzeyine uygun değildir.’ (K20); diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

Kitaplarda okuma anlama etkinlikleri yetersizliği ‘kısmi’ gören katılımcıların sayısı 25’tir. Oranı ise 38,46’dır.

Bu grup katılımcıları ise; ‘Metinlerde geçen kelimeler konuşma dilinde değildir. Yazı diline yakın olduğu için öğrenciler hayat ile bağdaştıramıyor.’ (K33); ‘Özellikle (7-12) yaş arası grup için hazırlanmış okuma anlama metinlerinde deyimler ve yan anlama sahip çok kelime kullanımı verimi minimum seviyeye indiriyor.’ (K38); ‘gibi ifadelerle görüşlerini açıklamışlardır.

‘Hayır’ cevabını vererek kitaplarda okuma anlama etkinliklerinin yetersiz olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 25’tir. Oranı ise %38,46’dır.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 50, oranının ise %76,92 olduğu görülmektedir.

Tablo 35

Kitaplarda Yazılı Anlatım Etkinlikleri Yetersiz midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	18	27,69	Kalıp bireylerin dışına çıkmak adına ucu açık metinler hayal gücüne hitap eden metinler hazırlanmalıdır. (K45)
K	14	21,54	Kullandığımız kaynaktaki yazılı anlatım etkinlikleri kısmen yeterlidir. Geri kalan kısmı ödev şeklinde derleyerek bu açığı kapatıyoruz. (K13)
H	33	50,77	

“Kitaplarda yazılı anlatım etkinlikleri yetersiz midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 35’te gösterilmiştir. 18 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %27,69’dur.

Kitaplarda yazılı anlatım etkinliklerini yetersiz gören, ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Özellikle ikinci seviye öğretim kitabında etkinlik sayfaları boş bırakılmıştır. Yani ben yine başka bir kaynağa başvuru yapacaksam bu kitap neden var? Sorusunu sordum ve kullanmadım.’

(K14); ‘Çünkü öğrenciye öğretmekten çok uygulama isteniyor. Ancak öğrencinin alt yapısı buna müsait değildir.’ (K33) diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

Kitaplardaki yazılı anlatım etkinliklerinin yetersizliğini ‘kısmi’ gören katılımcıların sayısı 14’tür. Oranı ise %21,54’tür.

Bu gruptan bir katılımcı; ‘Daha basit anlaşılır ve kısa cümlelerden oluşmalıdır.’ (K22) diyerek görüşünü ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek kitaplardaki yazılı anlatım etkinliklerinin yetersiz olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 33’tür, Oranı ise %50,77’dir. ‘Hayır’ cevabı veren katılımcılar açıklama yapmamıştır.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 47, oranının ise %72,31 olduğu görülmektedir.

Tablo 36

Kaynaklarda Karşılıklı Konuşma Etkinlikleri Yetersiz Midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	17	26,15	Daha fazla konuşma etkinliklerine yer verilmelidir. Dil öğretiminde de son derece etkilidir. (K7), Diyalog çok az ve düzensizdir. (K33), Çocuklar en çok bu bölümü doldurmaktan zevk alıyorlar. Bu bölümlerde ya çok karmaşalı ya da çok çok basit karşılıklı konuşma metinleri veriliyor. (K38), Temel konuların haricine çıkamayan, ana dili öğretiminin bir adım ilerisine geçemeyen, konuşma etkinlikleri neticesinde sarmal bir öğretimden ziyade kalıp bir öğretim süreci neticesinde yürütülen, öğretim süreci öncelikle bilinenden bilinmeyene ve yakınlık ilkeleri gözetilerek ayrı bir materyal içerisinde tasarlanarak oluşturulmalıdır. (K45)
K	13	20	Her konuda konuşma(diyalog) metni yoktur. (K55)

H 35 53,85 Hayır, verilen çalışmalarda tüm görev öğretmendedir. Sınıfa göre kişiselleştirerek dersin akışı daha zevkli ve eğlenceli olmaktadır. (K8)

“Kaynaklarda karşılıklı konuşma etkinlikleri yetersiz midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 36’da gösterilmiştir. 17 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %26,15’tir.

Kaynaklarda karşılıklı konuşma etkinliklerini yetersiz gören, ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Çocuklar en çok bu bölümü doldurmaktan zevk alıyorlar. Bu bölümlerde ya çok karmaşalı ya da çok çok basit karşılıklı konuşma metinleri veriliyor.’(K38); ‘Basit birinci ağızdan konuşma metni şeklinde değildir.’(K48) diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

Kaynaklarda karşılıklı konuşma etkinliklerinin yetersizliğini ‘kısmi’ gören katılımcıların sayısı 13’tür. Oranı ise 20’dir.

Bu gruptan bir katılımcı; ‘Öğrenciler, Türkçeyi karşılıklı konuşmada az da olsa zorlanıyorlar... Bu yüzden etkinlikler fazlalaştırılmalıdır.’ (K15) diyerek görüşünü ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek Kaynaklarda karşılıklı konuşma etkinliklerinin yetersiz olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 35’tir. Oranı ise %53,85’tir.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 48, oranının ise %73,85 olduğu görülmektedir.

Tablo 37

Öğretim Materyalleri Dil Bilgisi Ağırlıklı mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	9	13,85	Dil bilgisi konuları ağırlıklı olarak hazırlanıyor kitaplar. Günlük konuşmalara daha çok yer verilebilir. (K60)
K	21	32,31	Öğretim materyalleri çok da yeterli görülmediği için öğrencilere ayrıca çalışma kâğıtları hazırlanıp dağıtılmaktadır. (K13), Bir Türk çocuğunun bile bu kuralı anlayıp uygulaması zor olan dil bilgisi kurallarının hemen A1 seviyesinde ezberletilip anlamlandıramadan öğrenilmesinin istenmesi ağırdır. (Ağırdan kastım örnek olarak çözdüğü kısımda çok basit örnek verip, alıştırmada kurala dâhil olmayan örnekleri yerleştirmesi ve çocuktan bunu çözmesini istemesi; ardından gelen kurala ilişkin kafa karışıklığı oluşturuyor.) (K38), Sezdirme yönteminin tartışılıyor olması aslında seviye grupları yapılarak aşılabılır.(K45)
H	35	53,85	Kullandığım materyal 4 beceriyi geliştirmeye yönelik: okuma -yazma dinleme- konuşmadır.(K32), Dil bilgisini de içine alarak okumaya, yazmaya, uygulamaya yönelik etkinlikler iç içe geçirilmiş olarak değerlendirebilirim. (K40)

“Öğretim materyalleri dil bilgisi ağırlıklı mıdır?” sorusuna verilen cevaplar tablo 37’de gösterilmiştir. 9 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %13,85’tir.

Öğretim materyalleri dil bilgisi ağırlıklı olduğunu düşünen, ‘evet’ grubu katılımcılarından biri; “Basit birinci ağızdan konuşma metni şeklinde değildir.”(K48) diyerek görüşünü dile getirmiştir.

Öğretim materyalleri dil bilgisi ağırlıklı olduğunu 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 21'dir. Oranı ise %32,31'dir. *Bu grup katılımcılar ise;* 'Tamamen dil bilgisi ağırlıklı olduğunu düşünmüyorum. Dil bilgisi açık bir şekilde verilmiyor sezdiriliyor. Olması gereken de budur.' (K7); 'Ders süresini göz önüne alınca bazı gramer konuları fazla gelmektedir.'(K16) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

'Hayır' cevabını vererek *öğretim materyalleri dil bilgisi ağırlıklı olmadığı düşüncesinde olan* katılımcı sayısı 35'tir. Oranı ise %53,85'tir.

'Hayır' grubu *katılımcıları ise;* 'Her kitabın sonunda dilbilgisi konuları yardımcı bilgi olarak verilmektedir.' (K29); 'Materyaller iyi ekler zamanlar zamirler güzel ve anlamlı sıralı gündelik yaşama uygun verilmiştir.'(K34) direk görüşlerini belirtmiştir.

'Kısmen ve hayır' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 57, oranının ise %86,16 olduğu görülmektedir.

Tablo 38

Materyaller Hazırlanırken Öğrenenlerin Temel (Alt) Kültürü ve Türk Kültürünün Ortak Özellikleri Dikkate Alınmamış mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	26	40	Materyallerde sadece Türk kültürüne ait olan şeyler kullanılmıştır, Yabancılar bunu anlamakta sıkıntı yaşamaktadır. Özellikle küçük yaş gruplarında bu sıkıntı daha da artmaktadır. (K20), Türk yaşam tarzına ait metinlerin seçilmesi öğrenme süreçlerini öğrenmede avantajlar sağlayacaktır. (K28), Her kaynakta kültürel öğelerin farklılığı yanlıştır. Sıklık tablosu gibi öğretilmesi amaçlanan kültürel öğelerin saptanması ve bu doğrultuda ortak bir kültürel değerler tablosu hazırlanması dil öğretiminde kültürel aktarımı da daha işlevsel kılacaktır. (K45), Kültürlerin ortak özellikleriyle ilgili bir anlatım çalışma yoktur.

			Öğrenciler genellikle bizim ülkemizde de bu böyledir deyip yorumda bulunuyorlar. (K55)
			Bu durum hitap edilen kesime göre değişiyor. Bazen kitapta yer alan bize göre gayet normal olan bir şeyi açıklar iken zorlanabiliyoruz. (K7), Daha çok Türk kültürüne yer verilmiştir Türk- Arap kültürü kaynaşıklığına çok fazla yer verilmemiştir. Daha çok farklı kültürleri içeriyor.(K24), Daha çok Türk kültürünü yansıtsa bile diğer ülkelerin ve temel kültürün özellikleri de bulunmaktadır.(K47), Bakanlığımızın
K	21	32,31	yeni hazırladığı kaynak kitaplar yeni eğitim-öğretim sezonunda uygulanmaya başlayacağı için henüz elimize ulaşmadı, iki buçuk yıl boyunca uygulanan Yunus Emre Enstitüsü kitapları ise genel İngilizce dil eğitimi kitaplarının Türkçe versiyonları gibi olduğu için daha genel kültürel özellikleri taşımaktadır.(K53), Kitapların genel olarak Türk kültür yapısına göre hazırlandığını düşünüyorum. (K 60)
			Ders Kitabı bu konuda duyarlı bir yaklaşım içindedir. Kursiyerlere ait kültürel değerlere saygı gösterilmiş aynı zamanda dilin temel bir
H	18	27,69	kültürel değer olduğu gerçeği de göz önüne alınmıştır. Bu nedenle okuma metinlerinde genellikle Türkiye ve toplumumuzun kültürü tanıtılmaktadır. (K29)

“*Materyaller hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınmamış mıdır?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 38’de verilmiştir. 26 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %40’tır.

‘*Kısmen*’ diyen katılımcı oranı ise %32,31’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 21’dir.

'Evet ve kısmen' sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 46, oranının ise %72,31 olduğu görülmektedir.

Suriyeli, Iraklı, Türkmen, Afganistanlı, Pakistanlı, Somalili, Nijeryalı... öğrenciler aynı sınıflarda bulunmaktadır. Hazırlanan materyaller bu kültürler dikkate alınarak hazırlanmamıştır. Kullanılan kaynaklarda önceden hazırlanan kaynaklardır. Bu hedef kitleye yabancı dil olarak Türkçe öğretmek için hazırlanmamıştır.

Materyaller hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınmadığını düşünen, 'evet' grubu katılımcıları; 'Türkçeyi öğrenen öğrencilerin kökenleri birbirinden farklı olduğu için kendi kültürleri ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınamaz. Kitaplarda da tüm kültürler için ortak özelliklere yer verilmemiştir. Ancak öğretici, öğrenenlerin kültürel öğelerinden yola çıkarak bu ilişkiyi kurabilir.' (K13); 'Yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene kavramına göre kitapların hazırlanması gerekiyor bence. Şöyle açıklayayım: Türk kültürü dediğimizde bilindik kavramlar, mekânlar, şahsiyetler gelir. Çocuğun yakınında çevresinde olan mekânlar kişiler kavramlar yerine çok çok uzağında örnekler veriliyor. Yunus Emre Enstitüsünün hazırladığı yabancılara Türkçe öğretimi serisinde bunun çokça örneği mevcuttur.' (K38), 'Öğrenciler farklı ülke ve kültürlerden geldiği için olarak tam olarak yansıtmaması normaldir.' (K41)

'Kısmen' grubu katılımcıları; 'Yeni yeni farkındalığı olan bir proje olması itibari ile tam anlamı ile yeterli kaynaklara sahip değiliz.' (K18); 'Metinler öğrenci seviyelerinin çok üzerinde ve sürekli öğrencilerden yapmaları isteniyor. Öğretici değil hep beklenti şeklinde hazırlanmıştır.'(K33); gibi ifadelerle *materyaller hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınmadığını düşünen 'evet ve kısmen' cevaplarıyla* açıklamışlardır.

'Hayır' cevabını vererek materyaller hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alındığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 18'dir. Oranı ise %27,69'dur.

'Hayır' grubundan bir katılımcı, 'Öğrencilerin farklı kültürlerden geldiği burada düşünülmalıdır ve Türk kültüründen hareketle ülkelerinin kültürüne gidilmelidir.' (K8) diyerek görüşünü dile getirmiştir.

Tablo 39

Kaynaklarda Alıştırma Sayısı Yetersiz midir?

K F	O/Y	Örnek Cümleler
E 19	29,23	Aslında yetersizlikten ziyade hep birbirinin aynısı alıştırmaları yapar iken öğrenci sıkılabiliyor. Sınıfı canlı tutabilecek alıştırmalara (şarkı ve oyunlara) daha fazla yer verilebilir. (K7), Bazı konularda yetersiz kalıyor ben bunun farklı kaynaklardan çoğaltarak düzenli olarak ödev olarak dağıtıyorum (K8), Örnek sınav sorusu eklenebilirdi. (K19), Kitaplarda tekrara düşmeden farklı alıştırmalara yer verilmelidir. (K25), Öğrenci çalışma kitabı olmadığı için hazırlanan kitap öğretmen ders kitabı odaklıdır.(K46), Ödev vermek için alıştırma sayısı azdır.(K49)
K 22	33,85	Her konuyla ilgili yeterli sayıda alıştırma bulunmamaktadır. (K20) Alıştırma sayısı artırılmalıdır. (K28), Gerçekten alıştırma ile pekişecek konularda çok basit ve az örnek veriliyorken hemen anlaşılacak ve uygulaması basit konularda çok örnek veriliyor. Benzer mantık dairesi içerisinde hazırlanmış etkinlikler dil öğrencisi bireylerin hedef dile ulaşmasında motivasyon eksikliği yarattığı gibi dilin işlevsel boyutuna ulaşmalarını da engelleyecek bir faktördür. (K45), Bu eksikliği ekstra

etkinlikler yaparak kapatmaya çalışıyorum. (K47), Kitaplara çok fazla konu eklendiği için her konu ile ilgili ancak bir etkinliğe yer veriliyor bu da konunun alıştırmalarının yapılmasını ve anlaşılmasını zorlaştırıyor.(K60)

H 24 36,92

“*Kaynaklarda alıştırma sayısı yetersiz midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 39’da gösterilmiştir. 19 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %29,23’tür.

Kaynaklarda alıştırma sayısının yetersiz olduğunu düşünen, ‘Evet’ grubundan bir katılımcı; ‘Bazı konularda yetersiz kalıyor ben bunun farklı kaynaklardan çoğaltarak düzenli olarak ödev olarak dağıtıyorum.’ (K8) diyerek görüşünü dile getirmiştir.

Kaynaklarda alıştırma sayısının yetersiz olduğunu ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 22’dir. Oranı ise 33,85’dir.

Bu grup katılımcıları ise; ‘Her beceri için 1 örnek verilmiş, örnekten hareketle etkinlikler hazırlanmıştır. Bence konuyla ilgili verilen etkinlik sayısı çoğaltılabilir.’(K13); ‘Gerçekten alıştırma ile pekişecek konularda az örnek veriliyorken hemen anlaşılacak ve uygulaması basit konularda çok örnek veriliyor. Buna şu örneği verebilirim ‘-lar -ler çoğul eki anlatımı basit bir dil bilgisi kuralı ve hemen kavratabiliyoruz. Ama sayfalarca örnek veriliyor. Ama tanışma konusunda çok basit iki cümle karşılıklı konuşma metni veriliyor. Çoğunu da zaten kendi doldurmuş bir şekilde. Kime sen diyecek kime siz diyecek çocuk bunu kafasında tam oturtmadan bu konu geçilmek zorunda kalınıyor.’(K38) diyerek görüşlerini ifade etmiştir

‘Hayır’ cevabını vererek kaynaklarda alıştırma sayısının yetersiz olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 24’tür. Oranı ise %36,92’dir

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 46, oranının ise %70,77 olduğu görülmektedir.

Tablo 40

Öğretim Materyallerinde Konuşmayı Teşvik Edici Etkinlikler Yetersiz midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	17	26,15	Diyaloğa çok yer verilmelidir. (K22), En basit örnek tanışma konusundaki örneklerin yetersizliğini verebilirim. (K38)
K	22	33,85	Kitaplar daha çok yazma ve okuma ağırlıklıdır. (K47), Kitaplarda daha çok teorik dil bilgisi kurallarına yer verilmiştir. (K54)
H	26	40	Ayrıca ders kitabı ve çalışma kitabı telaffuzu güçlendirmek için CD'lerle desteklenmiştir. (K29)

“*Öğretim materyallerinde konuşmayı teşvik edici etkinlikler yetersiz midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 40’ta gösterilmiştir. 17 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %26,15’tür.

Öğretim materyallerinde konuşmayı teşvik edici etkinlikler yetersiz olduğunu düşünen, ‘evet’ grubundan bir katılımcı; ‘Daha çok okuma ve yazma etkinlikleri çoktur. Konuşmayı geliştirici etkinlikler azdır.’ (K7) diyerek görüşünü dile getirmiştir.

Öğretim materyallerinde konuşmayı teşvik edici etkinliklerin yetersiz olduğunu ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 22’dir. Oranı ise 33,85’tir. Bu grup katılımcılar ise; ‘Konuların kavranması noktasında daha fazla örneklere ihtiyacımız olmaktadır.’(K18); ‘Karşılıklı konuşma metinleri dışında konuşmaya teşvik edici nitelikte etkinlikler bulunmuyor.’(K53) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek öğretim materyallerinde konuşmayı teşvik edici etkinliklerin yetersiz olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 26’dır. Oranı ise %40’tır.

'Kısmen ve hayır' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 48, oranının ise %73,85 olduğu görülmektedir.

Tablo 41

Kitaplarda Öğrenci Seviyesi Gözetilmemiş midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	28	43,08	Sınıflar karmadır. Arapçanın alfabesinin kökeni farklı olduğu için Arap öğrencilerde öğrenme sıkıntıları oluşturuyor. (K7), Öğrencilerin yaşları ve bilişsel özellikleri dikkate alınmalıdır. (K20), Geçici eğitim merkezlerinde öğrencilerin yaşları çok farklılık göstermekte. Buna bağlı olarak kitaplar seviyenin altında ya da üstünde kalmaktadır. (K49), Kitaplar Türkçe bilen çocuklara göre hazırlanmış gibi ama çocuklardan Türkçe bilmeyen de çok fazladır. (K52), 6-12 yaş kitlesine değil yetişkinlere yönelik dil öğretimini esas alan kitaplardan şu vakte kadar faydalanmak zorunda kaldık. (K53), Öğrenci seviyelerinin çok üstünde hazırlanmış kitaplar.(K60)
K	17	26,15	Sadece yaş seviyesi dikkate alınmamalıdır. Özellikle ortaöğretim seviyesindeki öğrencileri kitap alıştırmalarında zorlanmaktadır. (K16), Bazı öğrencilerin yaşam ortamları kısıtlı olduğu için seviye düşük olarak gözlemlenmiştir. Ailenin dünya ile iletişimi, internet olmayışı, entelektüel bilgi eksikliğine yol açmasıyla bu durum gözlenmiştir. (K37)
H	20	30,77	Yabancılara Türkçe öğretimi sıfırdan yeni bir dili kapsamakta ve bu yüzden aslında öğrenci seviyesi gözetilmiştir. (K40)

"Kitaplarda öğrenci seviyesi gözetilmemiş midir?" sorusuna verilen cevaplar tablo 41'de gösterilmiştir. 28 katılımcı 'evet' demiştir. Oranı ise %43.08'dir.

'Kısmen' diyen katılımcı oranı ise %26,15'tir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 17'dir.

'Evet ve kısmen' sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 45, oranının ise %69,23 olduğu görülmektedir.

Hiç eğitim almamış veya ilkokul, ortaokul, lise seviyesi eğitim çağında olan öğrenciler için 6-12 yaş 13-17 yaş aralığı yabancı dil olarak Türkçe öğretmek için fazladır. Bu durum okuma yazma bilmeyen öğrenci ile ortaokula başlayacak olan öğrencinin aynı sınıfta olmasına neden olmaktadır. Bu durum bilişsel ve fiziksel gelişimleri farklı olan öğrenci gruplarının bir araya gelmesine sebep olmaktadır.

Öğretmenlerimiz tarafından kullanılan materyaller, üniversiteler ve Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmış üniversite öğrencileri ve yetişkinlere yönelik kaynaklardır. Oysa araştırmaya konu olan hedef kitlenin çoğunluğu ilkokul ortaokul ve lise kademlerinde öğrenim gören öğrencilerdir. Hatta okumayı bilmeyen öğrenciler de mevcuttur.

Kitaplarda öğrenci seviyesinin gözetenmediğini düşünen, 'evet' grubu katılımcıları; 'Sınıflar karmadır. Arapçanın alfabesinin kökeni farklı olduğu için Arap öğrencilerde öğrenme sıkıntıları oluşturuyor.' (K7); 'Öğrenci düzeyine hitap etmiyor daha çok okuma yazma bilen büyük yaş seviyelerine uygun olarak hazırlanmış 6-12 yaş için ağır kitaplardan oluşuyor.' (K24); 'Okuma yazma bilmeyen çocuğa dil bilgisi vermemiz isteniyor. Öğrenci seviyesi gözetenmiyor.' (K25); 'Ülkemizde meydana gelen göçler neticesinde Suriyeli bireylerle sürdürülen dil öğretim süreci içerisinde temel seviye dil öğrencisi bireylerin hazır bulunuşluk düzeyleri saptanmalı dil pasaportları belirlenmeli ve dil dosyaları hazırlanmalıdır. Bu hususta diller için Avrupa ortak çerçeve metni yeterlilikleri baz alınmalı ve bireylerin dil dosyaları ölçme işlemi neticesinde oluşturulmalıdır. Geçmişinde herhangi bir dil becerisi edinmemiş hedef dilden ziyade kendi dilinde 4 temel beceriye ulaşamamış alfabe dahi bilmeyen dil öğrencisi bireyle kelime öğretiminden gitmeyen bir kitaptan başlayarak devam etmek bireyin

hedef dile ulaşma süresine ve aşamasına ciddi anlamda sekte vuracaktır.’ (K45), ‘Kitaplar okuma yazma bilen öğrencilere uygundur. Bilmeyenler için hiçbir şekilde kullanışlılığı yoktur.’(K47); ‘En büyük problem de bu zaten. Her kitap sanki okuma yazma bilen ve 18 yaş üstü kişilere yönelik hazırlanmış gibi. Okuma yazma bilmeyen çocuklarla kitaplardaki etkinlikler yapılamıyor.’(K55)

‘*Kısmen*’ grubundan bir katılımcı ise; ‘Öğrencinin yaşı ve eğitim seviyesinin gözetilmesi öğrenmeyi kolaylaştıracaktır.’ (K28) gibi ifadelerle *Kitaplarda öğrenci seviyesinin gözetilmediğini* evet ve kısmen cevaplarıyla açıklamışlardır.

‘*Hayır*’ cevabını vererek *kitaplarda öğrenci seviyesinin gözetildiği* düşüncesinde olan katılımcı sayısı 20’dir. Oranı ise %30,77’dir.

Tablo 42

Materyallerde Güncel Konulara Yeterince Yer Verilmemiş midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	24	36,92	Kullandığım kaynaklarda güncel eksiklikler vardır. (K4), Daha çok genel yazma okuma üzerine metinler yemek kültürleri ülkelerin özellikleri gibi konular vardır. (K47) Kültürler de içine girdiği için bazen eski konular bazen de güncel konular yer almaktadır. (K18), Materyal seçimlerinde güncel konular daha fazla kullanılabilir.
K	23	35,38	Öğrencilerin farkındalık düzeylerinin artırılması bu yöntemle sağlanabilir. (K28), Yaşadıkları bölge tamamen anlatılmamış Türkiye’nin kültürünün tanıtılması öncelik olmalıdır. (K46)

H	18	27,69	Kitap konuları günlük yaşam ve güncel konuları içermektedir. (K32), Olabildiğince öğrenci seviyesinde güncel konular ele alınmaya çalışılmıştır. (K40)
---	----	-------	--

“*Materyallerde güncel konulara yeterince yer verilmemiş midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 42’de gösterilmiştir. 24 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %36,92’dir.

‘*Kısmen*’ diyen katılımcı oranı ise %35,38’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 23’tür.

‘*Evet ve kısmen*’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 47, oranının ise %72,30 olduğu görülmektedir.

Hayat Boyu Türkçe (6-12 Yaş) setinde güncel konular yoktur. Hayat Boyu Türkçe (13-17 Yaş) 1.2.3. seviye ve 17 yaş ve üstü için A1, A2, B1 seviyesindeki materyaller henüz hazırlanmamıştır. Diğer kaynakların ise baskılarının güncel olmaması veya güncel olan baskılarının öğrencilerde olmaması nedeniyle evet ve kısmen cevabı %72,30’a çıkmıştır.

Materyallerde güncel konulara yeterince yer verilmediğini düşünen, ‘evet’ grubundaki katılımcılar; ‘Kitaplarda yenileme çalışmaları yapılmamaktadır.’ (K8); ‘Materyallerde güncel konular yer almamaktadır. Okuma metinleri genellikle öğretici ve olay çevresinde gelişen metinlerdir.’(K53)

‘*Kısmen*’ grubu katılımcıları ise; ‘Güncel konular daha dikkat çekici olduğundan kaynaklarda daha fazla yer verilmelidir.’ (K22); ‘Günümüz dünyasında gündem çok hızlı değişiyor toplum hayatının güncelliği ise kitaplara yansıtılmamıştır.’ (K41); ‘Güncel konulara çok fazla yer verilmiyor. Kitaplarda güncellemelerin sık aralıklarla yapılmadığını düşünmüyorum. (K60)’ gibi ifadelerle *materyallerde güncel konulara yeterince yer verilmediğini* evet ve kısmen cevaplarıyla açıklamışlardır.

‘*Hayır*’ cevabını vererek *materyallerde güncel konulara yeterince yer verildiği düşüncesinde olan* katılımcı sayısı 18’dir. Oranı ise %27,69’dur.

Tablo 43

Kitaplarda Yazım ve Dilbilgisi Yanlışları Var mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	3	4,62	Yazım yanlışları var ve düzeltilmiyor. (K8), Kitaplarda dilbilgisi yanlışları ve yazım yanlışları çok fazladır. (K24)
K	17	26,15	Kitapların basım yılları eskidir. (K29), Yanlışlık değil ama bazen eksiklikler olabiliyor. Türkçe olmayan kurallara uymayan kelimeler kullanılınca A1 seviyede bile seviyeye uymayan dilbilgisi konularının içerisinde kendimizi bulabiliyoruz. (K7)
H	45	69,23	

“*Kitaplarda yazım ve dilbilgisi yanlışları var mıdır?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 43’te gösterilmiştir. 3 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %4,62’dir.

Kitaplarda yazım ve dilbilgisi yanlışlarının olduğunu ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 17’dir. Oranı ise 26,15’tir.

Bu grup katılımcıları ise; ‘Bazı sayfalarda bu yanlışlıkları tespit ettim.’ (K25); ‘Sözcüklerin yanlış yazıldığı bölümler var.’(K41) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek kitaplarda yazım ve dilbilgisi yanlışlarının olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 45’tir. Oranı ise %69,23’tür.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 62, oranının ise %95,38 olduğu görülmektedir.

Tablo 44

Kaynaklarda Görseller Yetersiz ve Konuyla Uyumlu Değil midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	5	7,69	Kitaplar komisyonlar tarafından sadece tekrarlı kullanılan resimler farklı metinler kullanılarak hazırlanıyor. (K48), Bol resimli görsel kaynak düşünülmelidir.(K54)
K	18	27,69	Görseller kullanılmıştır. Ancak bunların sayısı kitabın geneline oranla yetersiz kalmıştır. (K47) Çoğu görseli kendimiz hazırlıyoruz.(K52), Bazı görseller içerikle uyumlu olamayabiliyor.(K60)
H	42	64,62	Görsellerin daha güzel ve güncel olabileceğini düşünüyorum yetersiz değildir. (K8)

“*Kaynaklarda görseller yetersizdir ve konuyla uyumlu değil midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 44’te gösterilmiştir. 5 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %7,69’dur.

Kaynaklarda görseller yetersiz ve konuyla uyumlu olmadığını ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 18’dir. Oranı ise %27,69’dur.

Bu grup katılımcıları ise; ‘Kaynaklardaki görseller öğrencilerimizin yaş grubuna hitap etmiyor. Dolayısı ile görseller öğrenmeyi destekleme konusunda yetersiz kalıyor.’ (K1); ‘Bazı okuma metinleri resimle uyumluyken bazıları çok alakasız olabiliyor.’ (K24); ‘Görsel seçimlerinde konuyu ve Türk yaşam tarzını yansıtan resimlerin kullanılması öğrenme süreçlerini hızlandıracaktır.’ (K28) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek kaynaklarda görseller yeterli ve konuyla uyumlu olduğu düşüncesinde olan katılımcı sayısı 42’dir. Oranı ise %64,62’dir.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 60, oranının ise %92,31 olduğu görülmektedir.

Tablo 45

Kitapların Baskı Kalitesi ve Görsellerin Renk Kalitesi Düşük müdür?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	-	-	
K	13	20	Görsellerin renk kalitesi düşüktür biraz daha iyi olabilirdi. (K32), Ciltleme ile ilgili problemler var kitap sayfaları çok çabuk dağılıyor. (K41) Kitaplar öğrencinin okurken sıkıntı yaşamayacağı kalitededir. (K28),
H	52	80	Orijinaller kuşe kâğıda basılmıştır. Ancak pahalı olması nedeniyle fotokopileri kullanılmaktadır. (K 29)

“Kitapların baskı kalitesi ve görsellerin renk kalitesi düşük müdür?” sorusuna verilen cevaplar tablo 45’te gösterilmiştir. ‘Evet’ diyet katılımcı olmamıştır.

Kitapların baskı kalitesi ve görsellerin renk kalitesi düşük olduğunu ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 13’ tür. Oranı ise %22’dir.

Bu grup katılımcıları; ‘Baskı kalitesi ve görsellerdeki renklerin canlılığı artırılabilir.’ (K13); ‘Çizimler yerine gerçek fotoğraflar kullanılmalıdır.’(K20) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek kitapların baskı kalitesinin ve görsellerin renk kalitesinin düşük olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 52’dir. Oranı ise %80’dir.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 65, oranının ise %100 olduğu görülmektedir.

Tablo 46

Program, Öğretmen Kılavuz Kitapları, Ders Kitapları, Alıştırma Kitapları, CD ve Video Bir Bütün Olarak Ele Alınmamış mıdır? (Materyal Zincirinde Eksiklikler Vardır.)

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	16	24,62	Sadece ders kitapları vardır Akıllı tahtaya uyumlu kaynaklar olabilir. (K54), Kullanılan materyallerde birbiriyle uyum ve birbirini tamamlamama sorunu var. (K60)
K	15	23,08	Öğretmen kılavuz kitabında sadece öğrenci ders kitabı ile ilgili yönlendirmeler bulunuyor. Alıştırma kitabı yönlendirmeleri de olsa iyi olurdu. (K 32)
H	34	52,3	En azından benim elimdeki kaynaklar bir bütün olarak ele alınmış diyebilirim ama benim elimde materyal zincirinde eksiklikler olduğu için illaki kopukluklar olmakta me mecburen destekleyici başka kaynak kullanılmaktadır. (K40)

Program, öğretmen kılavuz kitapları, ders kitapları, alıştırma kitapları, CD ve video bir bütün olarak ele alınmamış mıdır? (materyal zincirinde eksiklikler vardır.) Sorusuna verilen cevaplar tablo 46’da gösterilmiştir. 16 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %24,62’dir.

Program, öğretmen kılavuz kitapları, ders kitapları, alıştırma kitapları, CD ve video bir bütün olarak ele alınmadığını (materyal zincirinde eksiklikler vardır.) düşünen, ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Sadece yazılı materyal verildi.’ (K20); ‘Sadece ders kitapları vardır.’ (K49) diyerek görüşlerini ifade etmişlerdir.

Program, öğretmen kılavuz kitapları, ders kitapları, alıştırma kitapları, CD ve video bir bütün olarak ele alınmadığını (materyal zincirinde eksiklikler vardır.) ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 15’tir. Oranı ise 23,08’dir.

Bu grup katılımcıları ise; ‘CD ve video konularında yetersiz kalmaktadır.’ (K18); ‘Kılavuz kitabı yoktur. Materyal zinciri tek taraflı ve eksiktir.’(K47) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek program, öğretmen kılavuz kitapları, ders kitapları, alıştırma kitapları, CD ve video bir bütün olarak ele alındığı (materyal zincirinde eksiklikler yoktur.) düşüncesinde olan katılımcı sayısı 34’tür. Oranı ise %52,3 ’tür

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 49, oranının ise %75,11 olduğu görülmektedir

Ayrıca bir katılımcımız, ‘Bu şekilde donanımlı setler elime geçmediği için yorum yapamayacağım.’(K7) diyerek aslında set olarak kaynakların kimseye ulaşmadığını, katılımcıların ellerine ulaşan kaynakları değerlendirdiğini belirtmiştir.

Halk eğitimi merkezlerindeki öğrenme (bina, sınıf, sosyal alanlar) ortamı ve idari anlayıştan kaynaklı problemler

Tablo 47

Müdür, Müdür Yardımcısı (Sorumlu Kişi) Yeterince İlgilenmiyor mu?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	10	15,38	Halk eğitim kitap vermedi (K6), Her okul için aynı şeyi söylemem mümkün değil ama 6-12 yaş çocuklar için gittiğim okulda akıl almayacak muamelelerle karşılaştık. Okul müdürü ayrı öğretmenler ayrı bir sorundu. Burada bu konunun detayına inmenin çok doğru olmadığı kanaatindeyim. Sadece belirtmek isterim ki okul idaresi çok ciddi sorunlar yaşatabiliyor. (K14), Şu anki bulunduğum okulumda ilk başladığımda bir sınıfım olmasını geçtim sınıf olarak bana tahsis edilen depoda ders anlatacağım tahtayı geçin sıra bile yoktu. Kendi imkânlarımla bunu tamamlayarak bir şekilde ders işlenecek ortam oluşturdum. Bu konuda idarecilerim yeterli

ilgiyi göstermediklerini söyleyebilirim. (K38), Türk öğrenciler öncelikli olduğu için Suriyeli öğrencilerle ilgilenmek bize düşüyor. (K46)

K 6 9,23 Okullarda yabancılara Türkçe öğretimi konusunun özellikle Suriyeli öğrencilerin için yeni olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden idarecilerin bu alanda yeterince bilgi sahibi olmadığı için konuya hâkimiyetlerinin zayıf olduğunu düşünüyorum. (K60)

H 49 75,38 Herkes elinden geldiği kadar anlayışlı olmaya ve yardım etmeye çalıştılar. (K18)

“Müdür, müdür yardımcısı (sorumlu kişi) yeterince ilgilenmiyor mu?” sorusuna verilen cevaplar tablo 47’de gösterilmiştir. 10 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %15,38’dir.

Müdür, müdür yardımcısı (sorumlu kişi) yeterince ilgilenmediğini düşünen, ‘evet’ grubu; ‘Bunun Kuruma bir yük olduğu düşüncesinde olan idareciler var. Bu yüzden sorunlarımızla yeterince ilgilenilmedi.’ (K20); ‘Sınıfım yeterince donanımlı değildi. Araç gerece ve materyallere ulaşmamız zaman alıyor bazen hiç bulamıyoruz. Derslik olmadığı gerekçesiyle sağlığımızı tehdit eden (havasız penceresiz soğuk kirli rutubetli) ortamlarda eğitim öğretimi gerçekleştirmek durumunda kaldığım oldu. Bu durum idarenin pek umurunda olmadı.’(K25) ‘Suriyeli öğrencilerin okullarında olabildiğince az bulunması için sarf edilen çaba, okullardaki fiziksel yetersizlik ve devletin bütçesinden verildiğine inanılan yardımlardan duyulan rahatsızlık.’(K53) diyerek görüşlerini dile getirmişlerdir.

Müdür, müdür yardımcısı (sorumlu kişi) yeterince ilgilenmediğini ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 6’dır. Oranı ise %9,23’tür.

‘Hayır’ cevabını vererek *müdür, müdür yardımcısı (sorumlu kişi) yeterince ilgilendiği düşüncesinde olan katılımcı sayısı 49’dur. Oranı ise %75,38’dir*

Bu gruptaki katılımcılar ise; ‘Gayet sevgi dolu sıcak yaklaşıyor.’ (K34); ‘Yeterince ilgili ve anlayışlı bir müdür yardımcısı ile çalışmalarımızı yürüttük.’ (K40); ‘İdare öğrencilerle ve onlara materyal ulaştırmayla yeterince ilgilidir.’(K47) diyerek görüşlerini ifade etmişlerdir. ‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 55, oranının ise %84,61 olduğu görülmektedir.

Tablo 48

Bina, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Uygun Şekilde Donatılmamış mıdır? (Koridor, Kantin, Teneffüs Alanları ve Sosyal Alanlar)

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	32	49,23	Bina fiziksel olarak yetersizdir. (K4), Evet, zaten okullarda yabancılara Türkçe öğretimine ait bir sınıf oluşturulmamıştır. Neresi müsait ve uygunsa orada ders işlenebilir prensibiyle işler ilerliyor. Bu bir sınıf olabileceği gibi konferans salonu olabilir (masasız), kütüphane olabilir, bilgisayar odası olabilir. Yani kısaca müsait olan her yer olabiliyor.(K14), Böyle bir ortam hiç olmadı. Bunun için özel bir derslik ayrılmadığıdır. (K20), Evet, bu alanda eksiklikler olduğu yadsınamaz zira çalıştığım okul zaten küçük ve başka branşlarda da ek-ders, kurs açmakta ve açılan her bir kurs için sınıf ayarlamak zorunda kalmaktadır. (K40), Fiziki şartlardan dolayı problem yaşıyoruz. (K41), Bilimsel olarak bir dil öğretim sınıfı maksimum 16 kişi olmalıdır. Bunun haricinde teknolojik imkânlar sağlanmalıdır. Dil dosyaları saptanmış aynı seviye de bulunan bireylerle ders yapılmalıdır. (K45), Halk eğitim kurumu olduğu için ister istemez sadece bir alan için eğitim verilmiyor bu yüzden uygun değildir. (MEB’e bağlı bir okul olduğu ve normal eğitim verildiği için Türk Okulu ve sınıflarına uygun şekilde

donatılmıştır. (K47) Okullardaki düzenlemeler bu alan için yetersizdir.

(K60)

Öğrencilerin ilgisini daha fazla çekecek materyallere sosyal alanlarda

K 14 21,54

yer verilebilir. (K16)

H 19 29,23

“Bina, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatılmamış mıdır? (Koridor, kantin, teneffüs alanları ve sosyal alanlar)” sorusuna verilen cevaplar tablo 48’de gösterilmiştir. 32 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %49,23’tür.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %21,54’tür. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 14’tür.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 46, oranının ise %70,77 olduğu görülmektedir.

Bina, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatılmadığını (Koridor, kantin, teneffüs alanları ve sosyal alanlar) düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Ortak alanlar ve sınıfımız görsel açıdan alana uygun düzenlenmemiştir. Hatta alana yönelik görseller hiç yoktur.’ (K1); ‘Okulumuzda kantin dahi bulunmamaktadır ki diğer alanlarda yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dair donanım olsun.’ (K7); ‘Halk eğitim kurumu olduğu için ister istemez sadece bir alan için eğitim verilmiyor bu yüzden uygun değildir.’ (K18); ‘Bizim binanın fiziki şartları bu tür donanıma uygun değildir. Aynı dersliği diğer kurslar da kullanıyor.’ (K22) ‘Okulda kantin yoktur. Olsa da çok fazla kullanılamıyor.’ (K49) diyerek düşüncelerini açıklamışlardır.

Suriye’den Irak’tan Pakistan’dan Afganistan’dan Somali’den gelen göçmenler kiralının ve hayat şartlarının ucuz olduğu bölgelerde yaşamayı tercih etmektedir. Bu bölgeler kısmen dezavantajlı bölgelerdir. Burada bulunan halk eğitimi merkezlerinin, ilkokul ve ortaokul binalarının yeterli; sosyal donatım alanlarının tam olduğu söylenemez. Bir katılımcımız ise

‘Suriyeli nüfusunun yoğun yaşadığı bölgelerin genellikle kentsel dönüşüm ve gecekondular bölge olması nedeniyle bu bölgelerin çoğu okulu fiziksel olarak yetersiz olmakla birlikte birçok bölgede yeni okul binalarının inşaatı PIKTES kaynaklı bütçelerle yapılmaya başlanmıştır. Böylece yakın gelecekte bu sorun kısmen ortadan kalkabilir.’ (K53) ifadesiyle durumu net bir şekilde ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını vererek *Bina, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatıldığını. (Koridor, kantin, tenefüs alanları ve sosyal alanlar) düşünülen katılımcı sayısı 19’dur. Oranı ise %29,23’tür.*

Tablo 49

Sınıflar; Görseller, İletişim Teknolojileri, Elektronik Ders Araç ve Gereçleri Bakımından Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi İçin Yeterli Donanıma Sahip Değil midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
			Ben sadece kendi tecrübelerimden yola çıkarak olaylara bakıyorum onu zaten en baştan belirttim. Sınıflarda elektronik adına hiçbir şey mevcut değildi ki zaten normal bir sınıfta ders işleme fırsatı yakalayamadım.
E	35	53,85	İhtiyaç duyduğumuz herhangi bir şey olduğu zaman kendi cep telefonumu kullanıyordum. (K14), Bilgisayarımız yok ve projektörümüz çalışmıyor.(K51)
K	18	27,69	Elektronik araçlar yeterli ancak görsel araçlar panolar yetersizdir. (K46), Sınıf duvarlarına Türkçe kavramlar görsellerle zenginleştirilip asılmıştır. (K47), Sınıfımızda bilgisayar mevcut fakat, projeksiyon aletimiz yok. Yansıtarak ders işleyemiyoruz. (K55), Hazır materyal okullara dağıtılmadığı için her öğretmen kendi materyalini yapmaya çalışıyor bu da sınıf içi veya okul içi yetersizliklere neden oluyor. (K 60)
H	12	18,46	

“Sınıflar; görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip değil midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 49’da gösterilmiştir. 35 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı %53,85’tir.’

‘*Kısmen*’ diyen katılımcı oranı %27,69’dur. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 18’dir.

‘*Evet ve kısmen*’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 53, oranının ise %71,56 olduğu görülmektedir.

Bu konu Tablo 58’de işlenen konu ile eşdeğerdir, sayısal veriler de aynı doğrultudadır.

Sınıf; görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip olmadığını düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Donanım yoktur. Sınıflarda bilgisayar dahi kullanamadığımız okullarda çalışıyoruz. Genellikle kullanılmayan sınıflar ve üst katlar verildiği için çok soğuk sınıflarda eğitim veriyoruz.’ (K7); ‘Sınıfta görsel öge olarak nitelendirebileceğimiz tek şey dünya haritasıdır. Projeksiyon aleti sınıfta mevcut olmasına karşın kullanılamamaktadır. Yeri geldiğinde öğrencilere kelimeyi daha kolay anlamalarını sağlamak için görsellere ihtiyaç duymaktayız fakat sınıf bu konuda yeterli donanıma sahip değildir.’(K13); ‘Teknolojik donanıma sahip olmayan derslikler yüzünden dersler yeterince verimli geçmemektedir.’(K20); ‘Sınıfımda teknolojik aletler yetersizdir. Akıllı tahta projeksiyon internet yoktur. Bu sebepten derslerden verim almak zorlaşıyor.’ (K25); ‘Teknolojik aletler yoktur. Panolar bu amaçla kullanılmamaktadır.’ (K49) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Ayrıca bir başka katılımcımız bu konuda yaşanan genel sıkıntılara ışık tutmuştur. ‘Okullardaki fiziksel yetersizliklerden ötürü genellikle binaların bodrum katlarındaki rutubetli, eğitim materyal ve teknolojilerinden uzak bölmelerin sınıf olarak tahsis edilmesi.’ (K53)

Sınıf; görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip olmadığını 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 18 oranı ise %27,69'dur.

Bu gruptaki katılımcılar; 'Başka çalıştığım okullarda sınıf yetersizliği ve akıllı tahta ya da projeksiyon olmadığı için öğretim yapmakta zorluk çekiyoruz.' (K24); 'Sınıflarda akıllı tahta veya projeksiyon mevcut değil ihtiyaç duyulduğunda Laptop temin ediliyor. Fakat kalabalık sınıflarda verim alınabiliyor.' (K32); 'Her ne kadar özellikle görseller açısından sadece yabancı öğrencilere Türkçe alanında kesinlikle eksiklikler olsa da iletişim teknolojileri, elektronik ders araç gereçleri konusunda çok büyük eksiklikler yoktur. Evet tabletler yok belki ama hem öğretmenin hem öğrencinin yararlanabilmesi için elimizin altında hazır bir akıllı tahta mevcuttur. Ayrıca kendi akıllı telefonlarımızdan da yararlanabilmekteydik.' (K40); diyerek görüşlerini açıklamışlardır.

'Hayır' cevabını vererek Sınıf; görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip olduğu düşüncesinde olan katılımcı sayısı 12'dir. Oranı ise %18,46'dır.

Tablo 50

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Yapılan Bina, Kültürel Özellikler Bakımından Dezavantajlı Bir Bölgede midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	14	21,54	Okulun etrafı Suriyeli aileler ile doludur. Entegrasyon için Türk ve Suriyeli ailelerin bir arada yaşaması gerekmektedir. (K2), K49)
K	18	27,69	
H	33	50,77	Binamız, Demeteler bölgesinde yaşayan yabacılardan ulaşımı açısından ideal bir konumdadır. (K28)

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılan bina, kültürel özellikler bakımından dezavantajlı bir bölgede midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 50’de gösterilmiştir. 14 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %21,54’tür.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı %27,69’dur. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 18’dir.

Dezavantajlı bir bölgede olduğunu düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Gecekondu bölgesi olduğu için sıkıntılara yol açıyor.’ (K7); ‘Bina Ostim sanayi merkezinde bulunuyor.’ (K32); Bulduğum mevki Şentepe/Yenimahalle. Kozmopolit bir bölge ve burada yaşayan insanlardan mutlaka kültürel bakımdan etkilendiklerini düşünüyorum.’(K38); ‘Gecekondu ve kentsel dönüşüm bölgesidir.’ (K53) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Bina, kültürel özellikler bakımından dezavantajlı bir bölgede olmadığını ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 18’dir. Oranı ise 27,69’dur.

‘Hayır’ cevabını vererek bina, kültürel özellikler bakımından dezavantajlı bir bölgede olmadığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 33’tür. Oranı ise %50,77’dir.

Bu gruptaki katılımcılar; ‘Okul binaları herkesin yaşayabileceği, kültürden uzak olmayan yerleşim yerlerinde kurulmuştur.’ (K14); ‘Ankara’da Mamak gibi merkezi bir yerde ve genellikle iç Anadolu bölgesinden gelen ve yerleşen insanların yaşadığı bir semt. O yüzden dezavantajlı bir bölge olarak görmüyorum.’ (K40) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

‘Hayır ve kısmen’ diyen katılımcılarının sayısı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 51 oranının ise %71,56 olduğu görülmektedir.

Tablo 51

Sınıflar Fiziki Açıdan Yetersiz midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	29	44,62	Okulumuz çok eski bir binadır. (K2), Daha önce açıkladığım gibi sabit bir yerde, normal bir sınıf ortamında ders işleme şansı yakalayamadık. Okul idaresi için uygun olan ortam neresi ise orası bizim dersliğimiz oldu. (K14) Derslikler çok küçüktür. (K22), Araç gereç yetersizdir. Işık yetersiz, oksijen oranı yetersiz, soğuk, kirli sınıflarda Türkçe öğretimi yaptığımız zamanlar oldu. (K38), Suriyeliler için bize verilen sınıflar küçük ve donanım olarak eksiktir. (K46)
K	11	16,92	Sadece yabancılara Türkçe öğretimi’ olarak incelendiğinde evet alana özel hazırlanmış bir sınıf değil. Ama bizi zor durumda bırakan olumsuz fiziki şartlara da sahip değildir. (K40)
H	25	38,46	

“*Sınıfların fiziki açıdan yetersiz midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 51’de gösterilmiştir. 29 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %44,62’dir.

‘*Kısmen*’ diyen katılımcı oranı ise %16,92’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 11’dir.

'Evet ve kısmen' sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 40, oranının ise %61,64 olduğu görülmektedir.

Bu konu Tablo 42 ve 44'de işlenen konu ile eşdeğerdir. Sayısal veriler de aynı doğrultudadır.

Sınıflar fiziki açıdan yetersiz olduğunu düşünen 'evet' grubu katılımcıları: 'Hiçbir imkânın olmadığı sınıflarımız vardır. O kadar tebeşirli ve tahtalı sınıfları kullanıyorduk kendi imkânlarımız ile beyaz tahta temin ettik.'(K7); 'Isı, ışık gibi koşullar fazla ya da yetersizdir. (K20) Öğrenci sayılarımız fazla olduğu için problem yaşıyoruz.' (K41); 'Işık, temizlik, havadardık ve eğitim teknolojilerinden uzak, depo niteliğinde yerlerdir.'(K53) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Ayrıca başka bir katılımcımız; 'Araç gereç yetersizdir. Işık yetersiz, oksijen oranı yetersiz, soğuk, kirli sınıflarda Türkçe öğretimi yaptığımız zamanlar oldu Gerekli görsel materyaller ve teknolojik donanım (Projeksiyonum bile yoktur.) eksiktir.'(K38) bu konudaki yaşanan sıkıntılara ışık tutmuştur.

Sınıfların fiziki açıdan yetersiz olduğunu 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 18'dir. Oranı ise 27,69'dur.

'Hayır' cevabını vererek sınıflar fiziki açıdan yeterli olduğu düşüncesinde olan katılımcı sayısı 25'tir. Oranı ise %38,46'dır.

Tablo 52

Sınıflar Oluşturulurken Yaş Seviyesi Dikkate Alınmamış mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
			6-11 yaş öğrenci grubu ile ders işlemekteyim. (K1), Aynı sınıfta 23 yaşında öğrenci de var 60 yaşında öğrenci de var. (K7), Geçici eğitim merkezlerinin genel sorunudur. (K49), 10 yaşında olup Türkçeden hiçbir bilgisi olmayan okuma yazma bilmeyen çocuklar 1.sınıfa verilebiliyor.(K63)
29		44,62	Öğrencilerin birçoğu birbiriyle yakın yaş grubu içerisindedir. (19-23) bunun dışında yaşça büyük olan birkaç öğrenci de vardır. (30+) (K13),
K	14	21,54	Bazı öğrencilerimiz seviyelerine göre sınıflara dağıtıldıkları için yaş farkı oluşabiliyor. (K24), Çocukların seviyelerini de dikkate almamız gerektiğinden aynı sınıfta farklı yaşlarda öğrenciler olabiliyor. (K25)
H	22	33,85	Sınıfımda yaş seviyesi ile ilgili problem yoktur. (K8)

“*Sınıflar oluşturulurken yaş seviyesi dikkate alınmamış mıdır?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 52’de gösterilmiştir. 29 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %44,62’dir.

‘*Kısmen*’ diyen katılımcı oranı ise %21,54’tür. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 14’tür.

‘*Evet ve kısmen*’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 43, oranının ise %66,26 olduğu görülmektedir.

Sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alınmadığını düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları ise; ‘Çünkü 16 yaşında ve 65-70 yaşlarında öğrencilerim var. Bazen derslerde konu anlatırken bir kısmı çok çabuk anlıyor bir kısmı birkaç defa tekrar etmekle anlıyor bu yüzden genç olan öğrencilerim konu tekrarı yaparken sıkılıyorlar.’ (K10); ‘Yaş gruplarının alt

ve üst sınırları arasında çok büyük farklar vardır. Sınırlar biraz daraltılmalı.’ (K20) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alınmadığını ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 14’tür. Oranı ise 21,54’tür.

Bu gruptaki katılımcılar; ‘Yaşı sınıfa göre çok küçük veya çok büyük öğrencilere olabiliyor.’ (K4); ‘Aynı sınıf seviyesindeki öğrenciler bir arada oluyor. Fakat okula kayıt ettirme durumlarından dolayı yaş seviyeleri farklılaşabiliyor.’ (K55) diyerek görüşlerini açıklamışlardır. .

‘Hayır’ cevabını vererek sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alındığı düşüncesinde olan katılımcı sayısı 22’dir. Oranı ise %33,85’tir.

Tablo 53

Sınıftaki Öğrenci Sayısı Fazla mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	34	52,31	Şu andaki sınıf kapasitesi öğrenme süreçlerini olumsuz etkileyen bir sayıya genellikle ulaşmamaktadır. Suriye’deki savaşın başladığı dönemlerde sınıfta öğrenci sayıları daha fazlaydı ve öğrenme süreçlerini olumsuz etkiliyordu. (K28), Onar kişi olsa daha iyi olur.(K34), Kesinlikle. Özellikle bu alanda hangi seviye olursa olsun sınıf mevcudunun fazla olması kat edilecek yol için geçen zamanı da uzatmaktadır. Çünkü bu alan en başta bir açıdan sıfırdan yeni bir dil öğrenmeyi ve de hazır öğrenilenlerdeki yanlışları gidermeyi kapsıyor. Daha ilerisi için hem onlar hem de bizler için bir yol belirlenebilsin-yaşam standartları açısından. (K40), Dil öğretimi için çok çok fazladır. (K52)

K	5	7,69	Normalde sadece kendi öğrencilerimle ders işlediğimiz zaman öğrenci sayısı 12-13 (6-12 yaş grubu) civarında oluyordu. Fakat bazı sebeplerden dolayı okul idaresi başka bir grupta bizim öğrencileri birleştirdince bu sayı iki katından fazlasına çıktı. Doğal olarak da öğrenci sayısı fazlaydı diyebilirim. (K14), Öğrencileri gruplara ayırarak alıyorum sayıya göre bazen 2 grup bazen 3 grup oluyorlar. Her grupta ortalama 12 öğrenci oluyor. (K25)
H	26	40	Başladığımız sayı devam etmiyor. (K8)

“Sınıftaki öğrenci sayısı fazla mıdır?” sorusuna verilen cevaplar tablo 53’te gösterilmiştir. 34 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %52,31’dir.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı %7,69’dur. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 5’tir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 39, oranının ise %60 olduğu görülmektedir.

Sınıftaki öğrenci sayısının fazla olduğunu düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları ise; ‘Ev kiralılarının az olduğu mahallelerde özellikle Suriye ve Irak uyruklu aileler yaşadıklarından dolayı burada bulunan okullarda ve sınıflarda öğrenci sayıları da fazladır.’ (K37); ‘Yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye çok fazla talep olduğu için sınıftaki öğrenci sayılarımız oldukça fazladır.’ (K41); ‘Bazı sınıflarda 50 öğrenciye yaklaşmaktadır. (K49); ‘TÖMER den aldığımız kursta sınıfların maksimum 15’i geçmemesi söylenmesine rağmen öğrenci çokluğundan bir sınıfa 20-30 kişi aldığımız oluyor.’(K63) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

Ayrıca iki ayrı katılımcı da ‘Bazı sınıflardaki öğrenci sayısı 50 yaklaşmaktadır.’ (K2); ‘Dil öğretiminde en fazla 15 öğrenci olması gerekiyorken bazen 30 öğrenci ve üstü ile bile ders işliyor olabiliyoruz’ (K24) diyerek yabancı dil olarak Türkçe öğretilen sınıflardaki öğrenci sayılarının fazlalığını ve olması gereken mevcudu ifade etmişlerdir.

Sınıftaki öğrenci sayısı fazla olduğunu 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 5'tir.

Oranı ise %7,69'dur.

'Hayır' cevabını vererek sınıftaki öğrenci sayısı fazla olmadığı düşünen katılımcı sayısı 26'dır. Oranı ise %40'tır.

Öğretmenden kaynaklı problemler

Tablo 54

Lisans Eğitiminizde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Eğitim (Ders) Aldınız mı?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	(9)	(13,85)	Bu alana ilgi duyduğum için özellikle lisans eğitimimde yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi derslerini almaya gayret gösterdim. Lisans eğitimi haricinde kendimi geliştirmek istediğim için bu alana yönelik sertifika programına katıldım. (K13)
K	(5)	(7,69)	Kurs verme süreçlerinde, deneme-yanılma yöntemleriyle sistemimi oluşturmaya çalıştım. (K28)
H	(51)	(78,46)	

"Lisans eğitiminizde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik eğitim(ders) aldınız mı?" sorusuna verilen cevaplar tablo 54'te gösterilmiştir. 9 katılımcı 'evet' demiştir. Oranı ise %13,85'tir.

'Evet' grubundaki az sayıdaki katılımcı; 'Bir yıl yabancılara Türkçe öğretimi dersi aldım.' (K16); 'Üçüncü sınıfta yabancılara Türkçe öğretimi dersi aldım.'(K47), lisans döneminde ders aldığını belirtmiştir.

Lisans eğitimi ve sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik eğitim(ders) almadığını belirten katılımcı sayısı 51'dir. Oranı ise %78,46'dır.

'Kısmen' cevabını veren katılımcıların sayısı 5'tir. Oranı ise %7,69'dur.

‘*Kısmen ve hayır*’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 56, oranının ise % 86,15 olduğu görülmektedir.

Bu oranlar öğretmenlerin lisans eğitimleri sırasında yabancı dil olarak Türkçe eğitimlerine tabi olmadıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 55

Lisans Eğitimi Dışında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Almış Olduğunuz Eğitim Türü ve Süresi Nedir?

K	F	O/Y
Kurs	19	29,23
Seminer	8	12,31
Konferans	-	-
Diğer	-	-
Hiç eğitim almadım	38	58,46

“*Lisans eğitimi dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik almış olduğunuz eğitim türü nedir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 55’te gösterilmiştir. 19 katılımcı ‘*kurs*’ aldığını belirtmiştir. Oranı ise %29,23’tür. Bu gruptaki katılımcılar, ‘Gaziantep TÖMER Kurs’ (K50); ‘TÖMER 1ay, MEB 2 hafta (Oryantasyon Eğitimi)’ (K53); ‘Türkçe’nin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum Kursu (90 saat) Sertifika, TÖMER Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sertifika Programı (60 saat teorik 1 saat uygulama)’ (K55); ‘Ankara TÖMER (1 ay) (K62) Ankara TÖMER (1 ay)’ (K63) kursu nereden aldıklarını ve sürelerini belirtmişlerdir.

8 katılımcı ‘*seminer*’ aldığını belirtmiş olup oranı 12,31’dir. ‘*Konferans ve diğer*’ seçeneğini hiçbir katılımcı seçmemiştir. Hiç eğitim almadığını beyan eden katılımcı sayısı 38’dir oranı ise %58,46’dır.

Öğretmenlerin gerek lisans eğitiminde gerek ise lisans sonrası eğitimlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında eğitim almadıkları görülmektedir.

Tablo 56

Sizce Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Yabancı Dil Bilmek Gerekli midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	23	35,38	<p>Bence kesinlikle dil bilmek gerekiyor. Bazı kavramları anlatmak o kadar soyut kalıyor ki bir türlü bunu Türkçe kelimelerle ifade edemiyorsunuz. Ben bu durumda nasıl bir yol izledim onu açıklamak istiyorum: Benim yetişkin olan öğrencilerim Türkçeyi neredeyse hiç bilmiyorlar. Arapçanın yanında bazıları İngilizce de biliyor. Benim biraz Arapça ve kendimi ifade edebilecek kadar da İngilizce bilgim var. Türkçe bir kelimeyi öğretebilmek için ikisinden birden yararlanmak zorunda kalıyorum. Bunlarda yetmezse sözlüğe başvuruyorum. Sözlük de eğer tam olarak anlamı karşılamıyorsa Türkçeyi daha iyi bilen öğrencilerimden yardım alıyorum. Bu işi yapan bütün öğretmenlerin bu kadar bilgiye de sahip olmadığını düşünürsek gerçekten çok zor bir durumla karşı karşıya kaldıklarını söyleyebilirim. (K14), Kesinlikle bilmek gerekiyor özellikle Türkmenler ve Iraklılar dışındaki yabancılar ile anlaşmak çok güç oluyor. (K18), Öğrenciyle iletişim kurmak için gereklidir. (K20), Dile hâkim olunmalı ama ders anlatırken kullanılmamalıdır. (K25), Yabancı dil bilmek öğrencilerle iletişim kurabilmekte kolaylık sağlar. (K51), Küçük belli başlı kelimelerin bilinmesi iyi olur. Hem öğrenciler de öyle durumda mutlu oluyor. (K55), Kendi kültürünü ne kadar iyi bilirse karşı kültürle ortak yönlerini daha çok bulup öğrencilerinin öğrenmelerini hızlandırabilir. (K60), Mesela ben Suriyeli öğrencilere eğitim veriyorum</p>

ama Arapça bilmediğimden tam olarak ne anlatmak istediklerini anlayamıyorum nadir de olsa iletişimsizlik ortaya çıkabiliyor.(K63)

Bir dili öğretmek için kişiyi o dile maruz bırakmak gerektiği görüşündeyim. Eğer kişiyi o dile maruz bırakmak yerine sürekli başka bir dille açıklama yaparsak o kişi öğrenmek istediği dili kolaylıkla öğrenemeyecektir. Mesela hepimiz ilkokuldan liseye hatta üniversiteye kadar İngilizce öğreniyoruz. Peki, neden hiçbirimiz bu dili akıcı bir şekilde konuşup anlayamıyoruz? Çünkü biz o dili öğrenirken o dile maruz kalmıyoruz. Öğretmenlerimiz sürekli Türkçe açıklamalar yapıyor, bize konuşma anlamında pratik kazandırmıyor. Biz sadece o dili teoride öğrenmeye çalışıyoruz. Bu sebeple Türkçe öğretmeye çalışırken de çok zorda kaldığımızda başka bir dil vasıtasıyla açıklama yapmalıyız. (K13), İletişimi kolaylaştırdığı için dersi işlemeyi de kolaylaştırıyor. (K17), Aracı dili normal şartta kullanmamak gerekir. Karmaşık durumu anlatmak için ortak dil oluşturulmalıdır. (K19), Derslerde İngilizceyi kullanmanın avantajları olabilir. Çünkü pek çok kursiyer İngilizce alt yapısına sahiptir. Ancak Türkçedeki Arapça ve Farsça sözcüklerin fazlalığı ortak kelimelerin sayısını artırıyor. Bu durum iletişim süreçlerini olumlu etkiliyor. (K28), Kursiyerin yaşına ve eğitim durumuna bağlı değişkenler olabilir. (K31), Türkiye de genel olarak yabancı olarak Suriye ya da Irak tan gelen kişiler olduğu için Arapça ya da yine onların da çok uzak olmadığı İngilizce bilinmesi fayda sağlar diye düşünüyorum. (K40), Anlaşılamayan konularda işe yarayabilir. (K49), Amaç Türkçeye öğretirken dile maruz bırakmak ama öğretim yapılırken mutlaka görsel materyal kullanılmalıdır eğer dil bilinmiyorsa.(K55)

K 25 38,46

H 17 26,15 Ne kadar zorlansak da bilmeye gerek olmadığını düşünüyorum çünkü biz onların dilini konuşursak bu sefer onlar Türkçe konuşmak yerine Arapça konuşmayı tercih edecek ve uyum sağlamaları zaman alabilir. Muhatap olarak karşımıza aldığımız kişiler farklı dilleri biliyor. Evrensel dil olarak görülen İngilizce bile bazen yetersiz kalıyor. Hangi birinin dilini öğrenebiliriz ki? (K38), Çünkü hedef dili öğretirken ortak bir yabancı dil yahut öğrenenin dilini konuşmak eğitimin süresini uzatır ve öğrenmeyi güçleştirir. (K53), Ortak dil olarak İngilizce olabilir fakat çok da gerekli değildir.(K59)

“Sizce yabancı dil olarak Türkçe öğretirken yabancı dil bilmek gerekli midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 56’da gösterilmiştir. 23 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %35,38’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 48, oranının ise %73,85 olduğu görülmektedir.

Sınıftaki öğrenci sayısı fazla olduğunu düşünen ‘evet’ grubundaki katılımcılar ise; ‘Çocuklar ile iletişim kurabilecek ve onları anlayabilecek kadar öğrencilerinin ana dilini veya ortak dili (İngilizce ...) bilmelidir öğretmen.’(K4); ‘Evrensel dil İngilizce olduğu için bazen anlamadıkları kelimeleri telaffuz etmeye yardımcı olmak için bu dile başvuruyoruz.’ (K16); ‘Ancak bu dil öğrencisi bireyle anlaşmak için değil yabancı dil öğrenmek maksatlı dil öğretim sürecine hâkim olmak açısından kazanç sağlayacaktır. Yoksa dil öğrencisi birey sadece ve sadece hedef dile maruz bırakılmalıdır.’ (K45) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

“Sizce yabancı dil olarak Türkçe öğretirken yabancı dil bilmek gerekli midir?” sorusuna ‘kısmen’ diyen katılımcı oranı ise %38,46’dır. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 25’tir.

'Kısmen' grubu katılımcıları ise; 'Sınıfımızda beş farklı dil olabiliyor. Ortak ilkemiz 'Türkçedir.' (K8); 'Dersimiz Türkçe olsa da konuyu anlatırken zorluk yaşanmaması için kısmen de olsa bilgi birikimine sahip olması gerekir.' (K15); 'Hiç Türkçe bilmeyen öğrencilerle iletişim sağlamak için bilinmesi gereklidir.'(K47)'Çocukları anlamak için yabancı dili anlayacak kadar bilmek gerektiğini düşünüyorum. Ancak onların dilini bilmemenin de büyük avantajları var. Çocuk dili öğrenmeye maruz kalıyor ve en başarısız, ilgisiz öğrenci de bile basit cümleleri öğreniyor, anlıyor. (K50) diyerek kısmen yönündeki görüşlerini ifade etmişlerdir.

'Hayır' cevabını vererek yabancı dil olarak Türkçe öğretirken yabancı dil bilmenin gerekli olmadığını düşünen katılımcı sayısı 17'dir. Oranı ise %26,15'tir.

Tablo 57

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmenlerinin Bilgi Sahibi Olması Gereken Alanlar Sizce Nelerdir?

K	F	O/Y
a) Genel Kültür	58	Katılımcılar birden fazla seçeneğe
b) Alan Bilgisi	59	cevap verdikleri için oran ve yüzde
c) Pedagojik Formasyon Bilgisi	60	değerlendirilmeye alınmamıştır.
d) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Bilgisi	64	

"Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin bilgi sahibi olması gereken alanlar sizce nelerdir?" sorusuna verilen cevaplar tablo 57'de gösterilmiştir. 64 katılımcı yabancı dil olarak Türkçe öğretim bilgisine sahip olunması gerektiği kanaatindedir. 60 katılımcı 'Pedagojik formasyon bilgisine, 59 katılımcı 'Alan bilgisine', 58 katılımcı 'Genel kültüre' sahip olunması gerektiği görüşündedir.

Bir katılımcı ise; hiçbir seçeneği işaretlemeyerek öğretmenliği sırasında problem yaşamadığını belirtmiştir. 'Ben Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik bir eğitim almadım fakat bundan kaynaklı bir problem yaşamadım.' (K32).

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin bilgi sahibi olması gereken alanlar sizce nelerdir?” sorusu ile Tablo 71’deki “Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendinizi geliştirme ihtiyacı duyuyor musunuz?” sorusu konu ve ortaya çıkan sayı ve oranlar bakımından aynı doğrultudadır.

Katılımcılar bir öğretmenin genel kültüre, alan bilgisine, pedagojik formasyon bilgisine, yabancı dil olarak Türkçe öğretim bilgisine sahip olması ve öğretmenin kendisini geliştirmesi kanaatindedir.

Tablo 58

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmenlerinin Türk Kültür Bilgisine ve Kültürel Temsil Yeteneğine Sahip Olması Gerekir mi?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	59	90,77	<p>Örneklendirmeler yaparak somutlaştırmayı kolaylaştırır. (K2), Bir Türk öğretmenin bu özellikleri taşıdığını düşünüyorum.(K8), Türk kültürünü ve kültürel özelliklerimizi bilmeden başka insanlara faydalı olabileceğini düşünmüyorum. Bu yüzden bilmemiz gerekiyor. (K10), Kesinlikle bilmesi gerekir. Çünkü dil sadece harflerden ve kelimelerden oluşmuyor. Dil bir milletin kültürünü de içinde barındıran bir araçtır. Öğretmenler Türk dilini öğretirken bir taraftan da Türk kültürünü başka milletlere aktarmalıdır. Zira sadece dili öğretmek öğrenen için çok da bir şey ifade etmez. Onlarda bunun bilincindedir zaten siz bu kültürel bilgileri vermiyor olsanız bile onlar merak edip soruyorlar ve ben de Arapçayı öğrenmeye çalıştığım şu sıralar onların kültürünü de merak edip sorular soruyorum. Bence dil ve kültür birbirinden ayrı düşünülemez. (K14), Türkçeyi anlatıyorsak Türkiye Cumhuriyetinde yaşıyorsak yabancı insanların bu bilgilere sahip olması, öğretmenlerin de temsil yeteneğine</p>

sahip olması gerekir.(K15), Kesinlikle hâkim olmalı aksi takdirde bir dil öğretilirken sadece gramer olarak öğretilmiyor. Özellikle diyaloglarda kültürel öğelerimiz fazlasıyla yer alıyor. (K18), Etkili eğitim öğretim için hem kendi diline ve kültürüne hem yabancı dile ve kültüre hâkim olmaktır.(K25), Dilimizi öğrenirken kültürümüzü de öğretmemiz gerektiğini düşünüyorum. Kendi kültürüne yabancı bir öğretmen başkasına bu değerleri aktaramaz. (K28), Dil kültürle birlikte vardır ve kültürün aynasıdır. Bu anlamda öğretici Türk kültürünü ve edebiyatını bilmelidir. (K29), Bilmediğin bir şeyi öğretmek imkânsızdır. Dil-kültür ilişkisi bu bağlamda önemlidir. (K31), Tüm bunlara sahip olmayan bir öğretmen Türkçeyi öğretirken nasıl Türk kültür bilgisinden yararlanmadan o dersi verebilir? Hem örnek teşkil etmesi gerekir hem de Türk kültürüyle kıyaslamalar yapması gerekebilir. (K40), Kültürü aktarmak öğretmek ve örnek vermek için bilmek temsil etmek gereklidir.(K47), Örnekler verip somutlaştırmayı kolaylaştırır.(K49), Çünkü hedef dili öğretirken ortak bir yabancı dil yahut öğrenenin dilini konuşmak eğitimin süresini uzatır ve öğrenmeyi güçleştirir.(K53), Tabii ki, kendi kültürünü bilmeden ne kadar öğretim yaparsan yap bazı şeyler boş ve havada kalabilir.

Kendi kültürünü ne kadar iyi bilirse karşı kültürle ortak yönlerini daha çok bulup öğrencilerinin öğrenmelerini hızlandırabilir. (K 60),

Sadece dil öğretmek yetmiyor. Daha iyi anlamak için kültürel bağ kurmak gereklidir. (K63)

Konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik derslerde iki ülke kültürlerini karşılaştırabiliyoruz. (Bizde böyledir. Sizde nasıldır?) (K32)

H 1 1,54

“*Halk Eğitimi Merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin Türk kültür bilgisine ve kültürel temsil yeteneğine sahip olması gerekir mi?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 58’de gösterilmiştir. 59 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %90,77’dir.

‘*Kısmen*’ diyen katılımcı oranı %7,69’dur. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 5’tir.

‘*Evet ve kısmen*’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 64, oranının ise %98,46 olduğu görülmektedir.

‘*Evet*’ grubu katılımcıları; ‘Öğretmen, rol model olduğu için gereklidir.’ (K4); ‘Biz sadece dilimizi değil beraberinde kültürümüz de öğretiyoruz.’ (K6) Neticede dil ve kültür ikiz kardeş gibidir. Dil bir kültürdür. Türk kültür bilgisine sahip olmayan bir insan Türkçe öğretmiş sayılamaz.’ (K7); ‘Hedef dili öğretirken öğretmenin donanımı ve mevcut kültürle olan ilişkisi oldukça önem arz etmektedir.’ (K23) ‘Kültürü bilinmeyen dilin öğretiminin çok başarılı olacağına inanmıyorum.’(K51), diyerek görüşlerini ifade etmişlerdir.

Ayrıca iki ayrı katılımcı da ‘Dil, kültürün taşıyıcısıdır. Dil öğrenmek demek o dilin kültürünü de öğrenmek demektir. Eğer kültürünü bilmiyorsan o dili öğretmekte zorluk yaşarsın. (K13); ‘Konuyu aktarırken buna uygun rol model olabilmek öğrenci açısından çok önemlidir.’ (K16) diyerek öğretmenin Türk kültür donanımına ve temsil kabiliyetine sahip olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sizce yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin Türk kültür bilgisine ve kültürel temsil yeteneğine sahip olması gerekir mi? Sorusuna ‘*kısmen*’ olarak cevabı veren katılımcıların sayısı 5’tir. Oranı ise %7,69’dur.

'Hayır' cevabı vererek yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin Türk kültür bilgisine ve kültürel temsil yeteneğine sahip olması gerekmediği düşünen katılımcı sayısı 1'dir Oranı ise %1.54'tür.

Tablo 59

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Görsel ve İşitsel Araçları Kullanıyor musunuz?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E 40	61,54		Evet, resimler internet ve müziklerden yararlanıyoruz. (K7), İşitsel ve görsel materyallerini kullanmaktaki amacım, öğrenmeyi somutlaştırmak öğrencilerimin ilgisini artırmak. İşitsel araçlarımı dikte çalışması yapmak için ve duyduğunu anlamak yararlandığım ders kitabımın CD var onu kullanıyorum. Görsel olarak ise kendim kaynak kitaplarımdan bazı konuları daha kolay anlamalarını sağlamak için kullanıyorum. (K10), Önceliğimi yazılı kelimelere ve kendi sesli cümlelerime veriyorum ama deyim yerindeyse kelimelerin kifayetsiz kaldığı durumlarda görsellere başvurmazsanız zaten işin içinden çıkamıyorsunuz. Daha sık görsele başvurmak isterdim tabii ki ama kaynak yetersizliği nedeniyle öncelikle sözlerimle ve yazdıklarımla ifade etmeyi tercih ediyorum. Bunlar yeterli gelmezse telefonumdan konuyla ilgili görseller açıyorum. (K14), Elimden geldiğince kullanmaya çalışıyorum. Fakat bu konuda yeterince materyal bulamıyorum. (K32), Daha çok kelime kartlarını kullanıyorum böylelikle daha akılda kalıcı oluyor.(K63)
K 17	26,15		Fotokopi ve projeksiyon cihazı (K1), Projeksiyon makinesi ve resimler...(K19), Eski çalıştığım okulda teknolojik donanım olmadığı için kullanamıyordum ama şu anda akıllı tahtayı kullanıyoruz. (K24), Araç

gereç eşya meyve tanıtımı öğretimi yaparken resimlerden faydalanıyoruz.(K34), Okul imkânlarının yetersizliği sebebiyle tam yararlanamıyoruz.(K53),

H 8 12,31 Araç gereç yetersizliği yüzünden öğretmen merkezli eğitim vermek zorunda kalıyorum. (K41), İmkânlar yoktur.(K49)

“Halk Eğitimi Merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçları kullanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar tablo 59’da gösterilmiştir. 40 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %61,54’tür.

‘Kısmen’ diyen katılımcı oranı %26,15’tir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 17’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 57, oranının ise %87,69 olduğu görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçların kullanılması gerektiğini düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Öğrenmenin doğasında bu vardır zaten. Ne kadar duyu organına hitap eder isek öğrenme o kadar kalıcı olur’. (K4), ‘Çünkü her öğrenci farklı zekâ türlerine sahiptir. Her kesime hitap edebilmek adına görsel ve işitsel araçlardan yararlanıyorum. Sonuçta insanlar, duyduklarının %20’sini, gördüklerinin %30’unu, hem görüp hem duyduklarının %50’sini hatırlar.’ (K13); ‘Dil öğretiminde okuma yazma çalışmalarının yanında görsel işitsel malzemeler olmazsa olmazımız. Görsel işitsel malzemelerin eksik olduğu dil öğretimi de eksik ve soyut kalıyor.’ (K23), ‘Genel olarak akıllı tahta ve renkli resimli kartları kullanıyorum.’(K47); ‘Daha çok dikkatlerini çekiyor. Proje kapsamında gönderilen kartlar yetersizdir. Farklı kaynaklardan da yararlanma ihtiyacı hissediyorum.’(K54); Kavram öğretiminde kavramların resimlerini gösteriyorum. Şarkılarla öğretim yapıyorum. (K55) diyerek konuya dair kanaatlerini belirtmişlerdir.

Ayrıca iki ayrı katılımcı da ‘Video ve resimler kullanıyorum sınıf içinde ders anlatırken bu da öğrenmeleri hızlandırıyor.’(K60); ‘Projeksiyon, bilgisayar, telefon kullanıyorum. (K61) diyerek yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçları kullanmanın gerekliliğini ifade etmişlerdir.

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçları kullanıyor musunuz?” sorusuna ‘kısmen’ cevabını veren katılımcıların sayısı 17’dir. Oranı ise %26,15’tir.

Kısmen grubundaki katılımcılar ise; ‘Resimler, cep telefonu ve bilgisayar...’ (K22); ‘Eski çalıştığım okulda teknolojik donanım olmadığı için kullanamıyordum ama şuanda akıllı tahtayı kullanıyoruz’ (K24); ‘Görsel ve işitsel desteklerin yanında, bahçeye çıkarak çevredeki ağaç, çiçek, yol gibi sözcükleri de uygulamalı olarak öğretiyorum. Kursiyerleri alışverişe ve kısa gezilere götürüyorum.’ (K28) diyerek yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçları kullandıklarını belirtmişlerdir.

‘Hayır’ cevabını veren 8 katılımcı yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçları kullanılmaması gerektiği düşüncesindedir. Oranı ise %12,31’dir.

Tablo 60

Sahne Oyunları ya da Diğer Oyun Türlerinden Yararlanıyor Musunuz?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	26	40	Dil öğreticisi birey derste her daim aktif olmalıdır. Ancak öğrenci temelli bir ders işlemelidir. Canlandırma ve rol oynama yöntemleri yaparak yaşayarak öğrenme sağlayacaktır. Bilimsel olarak bu öğrenme yaklaşımı kalıcılığı en yüksek olan öğrenme biçimidir.(K45), Devamlı kullanıyorum. Öğrenci kendini Türkçeyi kullanarak ifade edebilmelidir. (K59)
K	27	41,54	Drama ile anlatmak dersi eğlenceli hale getiriyor.(K1), Akılda kalıcılığı artırıyor.(K20), Sınıfın durumuna ve uygunluğuna göre drama ve

canlandırma etkinlikleri uygun olursa yararlanıyorum.(K24), Sınıf içi drama etkinlikleri canlandırma rol yapma etkinlikleri yapıyoruz.(K25), Programın süresi elverdiğince kelime bilgisini geliştiren oyunlar oynuyoruz.(K41), Serbest etkinlik saatlerine öğrenciler ya kendileri oyun üretiyor ya da birlikte üretip rol oynama çalışmaları yapıyoruz.(K47), Sınıf içinde bazı konularda drama ve rol yapma tekniğini kullanıyorum. Yaparak yaşayarak öğrenmeler, bilgilerin kalıcılığını artırıyor. (K60)

H 12 18,46

“*Sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlanıyor musunuz?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 60’ta gösterilmiştir. 26 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %40’ tır.

‘*Evet ve kısmen*’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 53, oranının ise %81,54 olduğu görülmektedir.

Sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlanılması gerektiğini düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Ders zaten drama şeklinde geçiyor sürekli tiyatrocı gibiyiz sonra kelime ve farklı oyunlar sürece destek oluyor.’(K7); ‘Hitap ettiğim kesim ilkokul olduğu için daha çok kutu oyunları ile bunu yapmaya çalışıyorum. Tiyatro sahnesi aldım ve çocuklarımın kendisini ifade etmesini sağlamak için sınıfımda bunu aktif olarak kullanıyorum.’ (K38); ‘Drama, açık hava grup oyunları yarışmalar vs.’ (K54) diyerek sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir.

“*Sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlanıyor musunuz?*” sorusuna ‘*kısmen*’ olarak cevabı veren katılımcıların sayısı 27’dir. Oranı ise %41,54’tür.

Kısmen grubundaki katılımcılar ise; ‘Canlandırmalar yapıyoruz.’ (K8); ‘Ders kitabımızda bazen eğlenceli etkinleri sınıfta öğrencilerimi derse daha çok aktif etmek ve onlara cesaret vermek için canlandırma yapıyorum ve diyalogları canlandırıyoruz yani belli yaş grubu olduğu için yaparak öğrenme daha etkilidir.’ (K10); Çok sık öğrendiğimiz konulardan tahtaya

birkaç öğrenci çıkarıyorum ve konuyu verip dramalar yaptırıyorum. Örneğin alış-veriş konusu biri satıcı biri alıcı oluyor.’(K32); Anlattığım konuyla ilgili drama yapıyoruz öğrencilerimle, kukla gösterisi yapıyoruz’(K61) diyerek sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir.

‘Hayır’ cevabı veren 12 katılımcı sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlanmak gerekmediği düşüncesindedir. Oranı ise %18,46’dır.

Tablo 61

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Kendinizi Geliştirme İhtiyacı Duyuyor musunuz?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	53	81,54	Çok kültürlülüğe dayalı eksiklikler. (K2), Gelişim her zaman şarttır bana göre. (K4), Bir öğretmen kendini sürekli güncellemelidir. Yerinde saymaya devam ederse öğretmenin çok da başarılı olacağını sanmıyorum. (K13), Sonuçta onların kültürüne de dokunuyorsunuz bu da kendinizi geliştirme noktasında ilgi uyandırıyor. (K18), Yabancı bir dil öğrenmek farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmak gereklidir. Aynı zamanda akademik anlamda bu alanda çalışma yapmak isterim.(K47), Çok kültürlülüğe dayalı eksiklikler vardır.(K49), Öğrettiğim alanda ne kadar fazla donanıma sahip olursam öğrencilerime o kadar fazla bilgi akışını sağlayacağımı ve öğrenmelerin hızlı olacağını düşünüyorum.(K 60), Bin bilsen de bir bilene danış demiş atalarımız. Her gün araştırıyorum anlatacaklarımla ilgili materyalleri, görselleri. (K61) Tatbiki belki öğretmen olabiliriz. Ama kendim için söylüyorum. Bazı konularda kendimi geliştirme ihtiyacı duyabiliyorum. Bu daha çok şu an
K	11	16,92	ki yetişkin eğitimimde bir eğitimci olarak sürekli kendimizi yenilememiz gerektiğini, öğrenenleri iyi tanımalıyız. Amacımızı kazanımlarımızı iyi

belirlemeliyiz. Yöntem teknikleri iyi kullanmalıyız, ders araç gereçlerimizi iyi seçmeliyiz. Çünkü her yaş grubunun yetişkin, genç, çocuk vs. ayrı ayrı özellikleri var bu yüzden kendimizi geliştirmemiz gerekiyor. (K10), Dil konusunda kendimi geliştirme ihtiyacı duyuyorum. (K17)

H 1 1,54

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendinizi geliştirme ihtiyacı duyuyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar tablo 61’de gösterilmiştir. 53 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %81,54’tür.

‘Kısmen’ cevabını veren katılımcı oranı %16,92’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 11’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 64, oranının ise %98,46 olduğu görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendini geliştirmeyi düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Bu konuda tecrübeli insanlardan fikir alıyorum. Bu alanda yüksek lisans yapmak istiyorum’. (K7); ‘Buna kesinlikle ihtiyaç duyuyorum. Özellikle yabancı dilim üzerinde yoğunlaşıyorum. Hatta kendim için Arapça öğretim seti aldım. Bu onlar için de benim için de daha iyi oluyor. Bir nevi kültürleşme yaşıyorsunuz onlarla. Siz onlara verdikçe onlar da size bir şeyler katıyorlar.’ (K14) ‘Sürekli olarak nasıl daha iyi öğretim araştırıp en etkili kaynak kitaplar bulma ve sınıf içi etkinlikleri çeşitlendirme cabasında oluyoruz.’(K25); ‘Yayınlanan yeni kaynakları takip ediyorum farklı öğretim tekniklerini inceliyorum.’(K41); ‘Türkçe eğitiminde yüksek lisansım olmakla birlikte yabancılara Türkçe eğitiminde doktora yapmak gibi bir idealim var. Doktora için gereken yabancı dil puanını almak için işimden ve küçük çocuğumdan arta kalan vakitlerde yabancı dil seviyemi yükseltmeye çalışıyorum.’(K53) diyerek öğretmenin kendisini geliştirmesinin zorunluluğu ortaya koymuşlardır.

Ayrıca bir katılımcı da ‘Kesinlikle duyuyorum. Fakat gerekli imkân (hizmet içi kurs) sağlanmıyor bizim için’(K59) diyerek öğretmenin kendini geliştirmesi hususunda kurumsal desteği işaret etmiştir.

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendinizi geliştirme ihtiyacı duyuyor musunuz?” sorusuna ‘kısmen’ cevabını veren katılımcıların oranı %16,92’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 11’dir.

‘Hayır’ cevabını veren 1 katılımcı yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendini geliştirme ihtiyacı duymadığı düşüncesindedir. Oranı ise %1.54’tür.

Tablo 62

Ana Dili Öğretimi ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Birbirinden Farklı mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	55	84,62	<p>Dilin yapısından dolayı ana dili gibi öğrenme hiçbir şekilde gerçekleşmiyor. (K4), Kesinlikle bir dil hakkında hiçbir fikri olmayan insanlara yeni bir dünyanın kapılarını açmaktır bu. (K7)</p> <p>Yabancılara Türkçe öğretirken bizlerin bunca yıl niçin Türkçe öğrenemediğini anladım söyleyiş farklılıklarını ve dilin bazı inceliklerini yabancılara kavratmak daha zordur. (K8) Yabancı dil öğretiminde farklı kültürler arası bilgi aktarımı yapılmaktadır. (K16),</p> <p>Ana dilde eğitim daha kolaydır. (K22), Biz daha çok gramer bilgisi öğrenirken yabancı dille konuşma, okuma, yazma ve dinleme çalışmasını aynı anda yürütmek gerekiyor. (K24), Yabancılara Türkçe öğretimi, okuma-yazma kursları gibi düşünülmemelidir. (K29), Ana dili öğretirken daha kolaydır sonuçta karşınızdakiler Türkçe biliyor anlattıklarınızı anlıyor daha hızlı bir öğrenme gerçekleşir. Ama yabancılara Türkçe öğretirken yeni bir dil</p>

öğreniyorlar her söylediğini anlamıyorlar kaçırdıkları konular olabiliyor ve öğretmede öğrenmede Ana dile göre daha yavaş oluyor. (K32), Çünkü ana dili öğretiminde aslında muhatabına kendi diliyle ve o dili kullanımıyla ilgili farkındalık yaratılıyor. Kullandığı 'şey' in aslında ne olarak geçtiği yani adlandırması öğretiliyor da diyebiliriz. Ama yabancı dil olarak Türkçe öğretimi aslında çok daha farklıdır. Burada ise sıfırdan dil öğretimi ve o dili konuşanlara ve yaşadığı yere adapte olabilmek söz konusudur. (K40), Ana dili öğretimi daha çok doğal kendiliğinden oluşurken ikinci bir dil öğretmek kuralların telaffuzun farklı olması nedeniyle daha zordur.(K47), Ana dilde öğretim yaparken bir temel var. Çocuk bir kelime dağarcığına sahiptir. Ancak dil öğretiminde öğretim temeli atmakla başlıyor. (K50), Ana dilini öğrenen birey daha kolay ilerleme gösterir. (K51), Ana dil öğretiminde çocuk bazı temel kuralları zaten biliyor. Fakat yabancı bir dil öğreniminde bilinmeyen çok şey var. Alfabe, gramer birbirinden farklı olabiliyor. Çocuktaki belli başlı yerleşmiş kalıpları değiştirmek zordur. (K55), Birbirinden oldukça farklı en basitinden Arapça sağdan sola yazılıp okunurken; Türkçe soldan sağa yazılıp okunmaktadır. Alfabelerdeki bazı harfler de farklılık göstermektedir. (K63)

Ortak yönleri var. Tamamen aynı olamaz. İkinci dil öğrenmek farklı bir alandır. (K59),Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ana dil üzerinden yürütülen bir çalışma olarak düşünüyorum.(K60)

H - -

“*Ana dili öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi birbirinden farklı mıdır?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 62’de gösterilmiştir. 53 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %81,54’tür.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 65, oranının ise %100 olduğu görülmektedir.

Ana dili öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin birbirinden farklı olduğunu düşünen ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Bence ana dil; insanın doğup büyüdüğü aile ya da toplum çerçevesinde öğrendiği ve insan ilişkilerinde en güçlü bağı oluşturduğu ilk dildir. Bu konuda iki düşüncem var. Yeni doğmuş bir bebek düşünelim Ana dilleri Arapça olan bir ülkede yaşıyorsa konuşma aşamasına geldiğinde çevresindeki insanlara Arapça konuştukları için bu çocuk da Arapça konuşur. 2. Aynı çocuk Arapça konuşan bir ülkede yaşayıp ailesi ona Arapça konuşmayı değil de Türkçe konuşmayı da öğretebilir. Bu tabii ki yetişkinlerde aynı şey olmayabilir çocuk daha çabuk öğrenir. İlk konuşmaya başladığı için, ama yetişkin zorlanır bu konuda.’ (K10); ‘Ana dil, ana dili konuşanlara öğretilir. Adı üstünde yabancı dil ise o milletten olmayan kişilere istekleri doğrultusunda öğretilir. Bu yönden birbirinden farklıdır.’(K13); İkisi arasında bence büyük bir fark var. Ana dili demek doğduğunuz andan itibaren belli bir çevrede, belli bir kültür ve dil kalıbında yetişmek demektir. Sonradan yeni bir dil öğrenmek ise çok farklı bir durumdur. Çünkü zaten sizin bir diliniz oluyor bu zamana kadar içinde yaşadığınız, o dille belli bir yaşa kadar geldiğiniz. Üstüne bildiğiniz dilden çok farklı yeni bir dil eklemeye çalışıyorsunuz. Harfler farklı, dilin yapısı, seslerin çıkışı... Bu elbette ana dili gibi olmayacaktır. Ayrıca dilde sadece kelimeler sesler de yok bu dilin içinde bir kültür var; atasözleri, deyimleri, argosu, kalıplaşmış ifadeleri gibi. Kısacası ikisi çok farklı şeyler.’(K14); ‘Ana dil, öncelikle duyarak çevreden öğrenilir. Eğitimine ise sonradan başlanır. Yabancı dil olarak Türkçe ise ana dil üzerine en azından ikinci dil olarak öğrenilir. Bu öğrenme Türkiye’de ise çevreden pekiştirici olarak yararlanır.’(K45); Ana dil olarak Türkçe öğretiminde o dilin kültürel ve

mecazi niteliklerinin çoğuna sahip olan bireylerin belirli bir hazır bulunuşluk ile ortak ve bilinen söz dağarcığını kullanarak eğitim verilebilirken; yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tüm bu avantajlardan yoksun olarak, öğrencilerin çağrışım dünyalarında olmayan sözcüklerle, öncelikle bu sözcüklerin kendi ana dillerindeki kodlamalarıyla eşleşmelerini sağlamak daha sonra ise bambaşka bir kültürel ve mecazi dünyanın yavaş yavaş kapılarını aralamak gerekir. (K53) diyerek Ana dili öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi birbirinden farklı olduğunu oraya koymuşlardır.

“*Ana dili öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi birbirinden farklı mıdır?*” sorusuna ‘kısmen’ olarak cevap veren katılımcıların oranı %15,38’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 10’dur.

Katılımcılardan hiçbiri ‘hayır’ cevabı vermemiştir.

Tablo 63

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Öğrenenlerin Temel (Alt) Kültür Özelliklerini Dikkate Alır mısınız?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	55	84,62	Kesinlikle çünkü dil kültür ile yoğrulmuştur. Atasözlerimiz deyimlerimiz masallarımız... (K7), Eğer kendi kültürümüze yakın bir kültüre sahipse onların kültürel özelliklerini de dikkate almaya özen gösteririm. (K13), İnsanı insan yapan onun yaşadığı yer ve kültürel birikimidir. Bu alt kültürü göz ardı etmek imkânsızdır. (K16), Sınıf ortamında verilen örneklerin iyi seçilmesine özen gösteriyorum. Yanlış anlayabilecekleri örnekleri tercih etmiyorum. (K28), En basit örnek olarak Arap uyruklu öğrenciler defteri kullanırken deftere sağdan sola yazıyorlar. Biz yazarken soldan sağa doğru yazıyoruz. Bunu dikkate almadan öğrencilere yazı düzenini öğretmek büyük sıkıntıları da beraberinde getirmesi demektir.

(K38), Tabii ki öğrenenin var olan değerlerini yok sayamayız.(K50), Kültürel farklılıklar ve buna bağlı alışkanlıkları bizim kültürümüze entegre edebilmek için.(K54)

Suriyeli öğrenciler kendi ülkelerinde kendi cinsleriyle eğitim görüyorlar.

Fakat onları cinsiyete göre ayırma gibi bir durum yapamam. Fakat bazen
K 8 12,31 çok sorun olduğunda kız ve erkek öğrenciyi aynı sırada oturtmuyorum.
(K55)

Farklı kültürde insanlar olduğu için dersimiz de Türkçe olduğu için

H 2 30,08 dikkate almam. (K15)

“Halk Eğitimi Merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken öğrenenlerin temel (alt) kültür özelliklerini dikkate alır mısınız?” sorusuna verilen cevaplar tablo 63’te gösterilmiştir. 55 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %82,62’dir.

‘Evet ve kısmen’ sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 63, oranının ise %96,93 olduğu görülmektedir.

Halk Eğitimi Merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken öğrenenlerin temel (alt) kültür özelliklerini dikkate alan ‘evet’ grubu katılımcıları; ‘Sınıfımdaki hiçbir öğrenciyi rencide etmeden konuşmaya çalışırım. Bayramlarını özel günlerini kutlarız bizim için önemli günleri de onlara anlatırım. Bu kültür alışverişini karşılıklı etkileşimlerle gerçekleştiririz’ (K8); ‘Genel olarak almaya çalışıyorum. Çünkü onların kültürüne tamamen ters şeyleri anlatıp durmak onları bu dili öğrenmekten soğutabilir diye düşünüyorum. Onlardan biri olmaya çalışıyorum. Kendilerini sınıf ortamında rahat hissetmeleri benim için çok önemlidir. Ortam da samimi bir atmosfer oluyor. Onların kültürünü önemsemiğimi görmeleri onları gerçekten çok mutlu ediyor. Kısacası beni hem bir öğretmen hem de aileden biri olarak görüyorlar ve bu beni çok mutlu ediyor.’ (K14) ‘Onların kültüründe kız erkek yan yana oturmuyor bu yüzden oturmak

istemeyenlerin yerlerini değiştirmiyorum.’ (K24); ‘Konu anlatırken verdiğim örnekleri görselleri onların kültüründen seçmeye çalışıyorum.’ (K25); ‘Hem benim kültürel özelliklerime ne kadar hâkim hem de kendi kültürel özelliklerine ne kadar hâkim ve ne kadarını yansıtabiliyor olması öğretimin gidişatı, izlenecek yol ve yöntemler açısından yol gösterici bir etken durumunda diye düşünüyorum.’(K40); ‘Bu konuda çok dikkatli olmak karşınızdakilerin kişiliklerinin kendi kültürlerinin bir parçası olduğunu unutmamak gerekir. Bu konuda kişilere ve kültürlerine saygı gösterilmelidir.’(K41); ‘Dil öğretirken öğrencilerin kendi kültürlerinden örnekler vermek ve şu an bulunduğu kültürle karşılaştırmak daha kalıcı öğrenmeler sağlamaktadır.’(K47); ‘Öğrenene karşı adım atıp onun kendine ve kültürüne değer verdiğimi ve onu önemsemediğimi hissettirmek için, onların derse karşı güdülenme düzeyini yükseltmek amacıyla’. (K53); ‘Tabii ki de ortak kültürel özelliklerden yola çıkarak. Türkçeye ve Türk kültürüne karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlayarak öğrenmelerini kolaylaştırmak adına dikkate alıyorum’(K56) diyerek yabancı dil olarak Türkçe öğretirken öğrenenlerin temel (alt) kültür özelliklerini dikkate aldıklarını ve bunu gerekliliğini oraya koymuşlardır.

“Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken öğrenenlerin temel (alt) kültür özelliklerini dikkate alır mısınız?” sorusuna ‘kısmen’ olarak cevabı veren katılımcıların oranı %12,31’dir. Bu orana tekabül eden katılımcı sayısı ise 8’dir.

‘Hayır’ cevabı veren 2 katılımcı yabancı dil olarak Türkçe öğretirken öğrenenlerin temel (alt) kültür özelliklerinin dikkate alınmaması gerektiği düşüncesindedir. Oranı ise %3.08’dir.

Halk eğitimi merkezlerinde materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının (etkinliklerinin) amaca hizmet yetersizliğinden kaynaklı problemler.

Tablo 64

Materyalde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarında Öğrencilerin Kendi Kendini Değerlendireceği Etkinlikler Yok mudur?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	20	30,77	Materyaller ve içindeki öğrencilerin kendilerini değerlendirme etkinlikleri yetersizdir. (K25) Öz değerlendirme formu yoktur. (K47)
K	20	30,77	Öğrencilerin kendi kendini değerlendireceği etkinlikler kısmen de olsa vardır. (K13) Kısmen yeterliliklerini sorgulayan değerlendirme soruları vardır.
H	25	38,46	

“Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, öğrencilerin kendi kendini değerlendireceği etkinlikler yok mudur?” sorusuna verilen cevaplar tablo 64’te gösterilmiştir. 20 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %30,77’dir.

Materyalde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, öğrencilerin kendi kendini değerlendireceği etkinliklerin olmadığını ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 2’dir. Oranı ise %32,31’dir.

‘Hayır’ cevabını veren 25 katılımcı materyalde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, öğrencilerin kendi kendini değerlendireceği etkinliklerin olduğu düşüncesindedir. Oranı ise %38,46’dir.

‘Hayır’ grubundaki katılımcıları; ‘Bu konuda aslında güzel bir çalışma yapılmış ancak öğrenci seviyesinden kaynaklı yetersizlikler ortaya çıkabilmektedir.’(K40); ‘Değerlendirme etkinlikleri vardır. Öğretmen rehberliğinde uygulanıyor.’ (K51) diyerek görüşlerini belirtmiştir.

'Kısmen ve hayır' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısı 45'tir. Oranı ise % 69,23'tür.

Tablo 65

Materyalde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarında Soru Sayısı ve Soru Çeşidi Yetersiz midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	15	23,08	Derste kullanacağım alıştırmaları kendim hazırlıyorum. (K59)
K	30	46,15	Soru sayıları biraz daha fazla olmalı diye düşünüyorum. (K15) Daha çok metin sonlarında ortalama beş adet soruya yer verilmiştir. (K47)
H	20	30,77	

"Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, soru sayısı ve soru çeşidi yetersiz midir?" sorusuna verilen cevaplar tablo 65'te gösterilmiştir. 15 katılımcı 'evet' demiştir. Oranı ise %23,28'dir.

Materyalde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, soru sayısı ve soru çeşidinin yetersiz olduğunu 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 30'dur. Oranı ise 46,15'tir.

Bu gruptaki katılımcılar; Okuma sonlarında biraz daha soru sayılarını artırabilirler.'(K32); 'Çünkü ne kadar çok örnek olursa kavrama da o kadar iyi olur ve bu sorularla pekiştirmeyi sağlamak daha rahatlatıcı olur.' (K40); 'Dört temel beceriyi ölçmeye yönelik yetersiz soru çeşidi bulunmaktadır. Dil öğretimi test yöntemiyle ölçülmektedir. Bu da tüm becerilerin görülmesine yardımcı olamamaktadır.'(K53) diyerek görüşlerini ifade etmişlerdir.

'Hayır' cevabını veren 20 katılımcı materyalde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, soru sayısı ve soru çeşidinin yeterli olduğu düşüncesindedir. Oranı ise %30,77'dir.

'Kısmen ve hayır' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 50, oranının ise %76,92 olduğu görülmektedir.

Tablo 66

Materyallerdeki Ölçme Araçları, Çoklu Zekâ Kuramına Göre Düzenlenmemiş midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	23	35,38	Sözel ve dilsel zekâ ile kısmî sayısal zekâ dışında diğer zekâ türlerine başvurulmamıştır. (K53)
K	21	32,31	Öğrenen özelliklerini önceden belirleme gibi bir imkân olmadığı için ölçme araçları kısmen çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmiştir. (K13)
H	21	32,31	

"*Materyallerdeki ölçme araçları çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmemiş midir?*" sorusuna verilen cevaplar tablo 66'da gösterilmiştir. 23 katılımcı 'evet' demiştir. Oranı ise %35,38'dir.

'Evet' grubundaki katılımcıları; 'Genel olarak okuma anlama ağırlıklıdır.'(K47); 'Genellikle sözel zekâyâ yöneliktir.'(K49) diyerek görüşlerini belirtmişlerdir.

'Evet ve kısmen' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısı 44'tür. Oranı ise % 67,69'dur.

Materyallerdeki ölçme araçlarının çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmediğini 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 2'dir. Oranı ise %32,31'dir.

Bu gruptaki bir katılımcı; 'Genel olarak sözel zekâ düşünülerek hazırlanmış kaynaklardır.' (K 60) diyerek doğru bir tespit ortaya koymuştur.

'Hayır' cevabını veren 21 katılımcı materyallerdeki ölçme araçlarının çoklu zekâ kuramına göre düzenlendiği düşüncesindedir. Oranı ise %32,31'dir.

Tablo 67

Materyallerde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Araçlarında Zorlayıcı Soru Sayısı Fazla mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	6	9,23	Seviye farkı dikkate alınmamıştır. (K59) Bazı sorular seviye üstüdür. (K28) Etkinliklerin çoğunda yer verilen
K	25	38,46	soruların verilen seviyeye göre zor olduğunu düşünüyorum.(K60)
H	34	52,31	

"Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, zorlayıcı soru sayısı fazla mıdır?" sorusuna verilen cevaplar tablo 67'de gösterilmiştir. 6 katılımcı 'evet' demiştir. Oranı ise %9,23'tür.

Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında, zorlayıcı soru sayısını fazla olduğunu 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 25'tir. Oranı ise %38,46'dır.

Bu gruptaki bir katılımcı; 'Ölçme ve değerlendirmede test sistemi kullanıldığından soru sayısı fazladır. Hedef dili yeni öğrenen öğrenciler için bu durum zorlaşmaktadır, bazı sorular da seviye üstündedir.' (K53); diyerek görüşünü ifade etmişlerdir.

'Hayır' cevabını veren 34 katılımcı Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında zorlayıcı soru sayısının fazla olmadığı düşüncesindedir. Oranı ise %52,51'dir.

'Hayır' diyen bir katılımcı, 'Özellikle başlangıç seviyesi ve bu doğrultuda öğrencilerimin seviyesi-hazır bulunuşlukları göz önüne alındığında onları çok zorlayan fazla soru ile karşılaşmadık.' (K40) diyerek düşüncesini belirtmiştir.

'Kısmen ve hayır' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 59, oranının ise %90,77 olduğu görülmektedir.

Tablo 68

Materyaldeki Etkinlikler Becerilerin Öğrenilip Öğrenilmediğini Ölçmede Yetersiz midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	13	20.00	Bazı becerilere yönelik çok sayıda etkinlik varken bazı becerilere yönelik etkinlikler yetersiz kalmıştır. Dinleme ve konuşma gibi (K53)
K	20	30,77	Tam anlamıyla verilen beceriyi ölçmeye yönelik değildir. (K60)
H	32	49.23	

"Materyallerdeki etkinlikler becerilerin öğrenilip öğrenilmediğini ölçmede yetersiz midir?" sorusuna verilen cevaplar tablo 68'de gösterilmiştir. 13 katılımcı 'evet' demiştir. Oranı ise %20'dir.

Materyaldeki etkinlikler becerilerin öğrenilip öğrenilmediğini ölçmede yetersiz olduğunu 'kısmi' olarak düşünen katılımcıların sayısı 20'dir. Oranı ise %30,77'dir.

Bu gruptaki bir katılımcı; 'Etkinliklerden sonra ekstra kendi hazırladığımız ölçeklere ihtiyaç duyuyoruz. Ölçmeye biraz daha yer verilebilir. (K63) diyerek görüşünü ifade etmiştir.

'Hayır' cevabını veren 32 katılımcı materyaldeki etkinliklerin becerilerin öğrenilip öğrenilmediğini ölçmede yeterli olduğu düşüncesindedir. Oranı ise %49,23'tür.

Bu gruptaki bir katılımcı; 'Öğrencilerimin öğrendiklerini ya da pekiştirdiklerini günlük hayatta kullandıklarını görünce yeterli olduğu düşünülebilir.' (K40) diyerek görüşünü ifade etmiştir.

'Kısmen ve hayır' cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 52, oranının ise %80 olduğu görülmektedir.

Tablo 69

Ölçme ve Değerlendirme, İçeriği Kapsayacak Şekilde Hazırlanmamış mıdır?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	12	18,46	
K	20	30,77	Ölçme düzeylerinden bazıları yüzeysel ele alınmıştır. (K16)
H	33	50,77	

“*Ölçme ve değerlendirme, içeriği kapsayacak şekilde hazırlanmamış mıdır?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 69’da gösterilmiştir. 12 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %18,46’dır.

Ölçme ve değerlendirme, içeriği kapsayacak şekilde hazırlanmadığını ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 20’dir.Oranı ise %30,77’dir.

Bu gruptaki bir katılımcı; ‘Etkinliklerden sonra ekstra kendi hazırladığımız ölçeklere ihtiyaç duyuyoruz. Ölçmeye biraz daha yer verilebilir. (K63) diyerek görüşünü ifade etmiştir.

‘*Hayır*’ cevabını veren 33 katılımcı *etkinliklerin ölçme ve değerlendirme, içeriğini kapsayacak şekilde hazırlandığı düşüncesindedir.* Oranı ise %50,77’dir.

Bu gruptaki bir katılımcımız; ‘Soru sayısı artırılarak bütün içeriği kapsayacak şekilde düzenleme yapılabilir.’(K60) ‘diyerek görüşünü ifade etmiştir.

‘*Kısmen ve hayır*’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 53, oranının ise %81,44 olduğu görülmektedir.

Tablo 70

Ölçme ve Değerlendirme, Farklı Etkinliklerle Desteklenmemiş midir?

K	F	O/Y	Örnek Cümleler
E	18	27,69	Kendini tekrarlayan etkinlikler mevcuttur. (K25) Daha çok neyi ne kadar öğrendiği yazılı değerlendirme ile belirlenmeye çalışılmış ama kaynak kitaptan ve internetten de yararlanarak derste yapılan etkinliklerle öğretmen öğrencisini çoklu değerlendirmeye alabiliyor. (K40) Dinleme becerisi yetersizdir. (K47) Ölçme değerlendirme kapsamındaki etkinlikler genellikle kelime öğretimi ve dil bilgisi üzerinde yoğunlaşırken okuma, yazma ve dinleme etkinliklerine bu derecede önem verilmemiştir. (K53)
K	15	23,08	
H	32	49,23	

“*Ölçme ve değerlendirme, farklı etkinliklerle desteklenmemiş midir?*” sorusuna verilen cevaplar tablo 70’te gösterilmiştir. 18 katılımcı ‘*evet*’ demiştir. Oranı ise %27,69’dur.

‘*Evet*’ grubundaki bir katılımcı; ‘Sadece test tekniği becerisi ölçülüyor yapılan sınavlarda okuma yazma becerisi ikinci planda kalıyor.’ (K46) diyerek düşüncesini belirtmiştir.

Ölçme değerlendirmenin, farklı etkinliklerle desteklenmediğini ‘*kısmi*’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 15’tir. Oranı ise %23,08’dir.

Bu gruptaki bir katılımcı; ‘Etkinliklerden sonra ekstra kendi hazırladığımız ölçeklere ihtiyaç duyuyoruz. Ölçmeye biraz daha yer verilebilir. (K63) diyerek görüşünü ifade etmiştir.

‘*Hayır*’ cevabını veren 32 katılımcı etkinlikler ölçme değerlendirmenin, farklı etkinliklerle desteklendiği düşüncesindedir. Oranı ise %29,23’tür.

Bu gruptaki katılımcılar; ‘Dinleme becerisi yetersizdir.’ (K47); ‘Ölçme değerlendirmede kapsamındaki etkinlikler genellikle kelime öğretimi ve dil bilgisi üzerinde

yoğunlaşırken okuma, yazma ve dinleme etkinliklerine bu derecede önem verilmemiştir.’ (K53) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 47, oranının ise %72,31 olduğu görülmektedir.

Tablo 71

Ölçme ve Değerlendirme Etkinlikleri Süre Açısından Uygun Değil midir?

K	F	Oran/Yüzde	Örnek Cümleler
E	15	23,08	Buluş yöntemi, gösterip yaptırma gibi eksiklikler vardır. (K48)
K	16	24,62	Programın daha iyi uygulanması için zamanın uzatılması gerektiğini düşünüyorum. (K51)
H	34	52,31	Sorular için verilen süreler yeterlidir. (K53)

“Ölçme ve değerlendirme etkinlikleri süre açısından uygun değil midir?” sorusuna verilen cevaplar tablo 71’de gösterilmiştir. 15 katılımcı ‘evet’ demiştir. Oranı ise %23,08’dir.

Ölçme ve değerlendirme etkinliklerinin süre açısından uygun olmadığını ‘kısmi’ olarak düşünen katılımcıların sayısı 16’dır. Oranı ise %24,62’dir.

Bu gruptaki katılımcılar; ‘Bunun sebebi ders saatleri ve zamanın kısıtlı olmasıdır.’ (K10); ‘Henüz Türkiye’ye yeni taşınmış ya da Türkçeyi öğrenmeye yeni başlamış öğrenciler için yetersizdir.’ (K40) diyerek görüşlerini ifade etmiştir.

‘Hayır’ cevabını veren 34 katılımcı ölçme değerlendirme etkinliklerinin süre açısından uygun olduğu düşüncesindedir. Oranı ise %52,31’dir’.

‘Kısmen ve hayır’ cevapları sayı ve oranları birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının 50, oranının ise %76,94 olduğu görülmektedir

Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlere dair çözüm önerileri nelerdir?

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretirken Karşılaşılan Problemlere Dair Çözüm Önerileriniz Nelerdir?” sorusuna katılımcılardan gelen öneriler anketteki ana başlıklara ve sıralamasına uygun olarak öğrenciler, materyaller, eğitim ortamları, öğretmenler ve aileler olarak gruplandırılarak aşağıdaki başlıklarda verilmiştir.

- Öğrencilerin kimlik gelişimi sağlanmalı ve motivasyon eksikliği giderilmelidir.

Konuya dair katılımcı görüşleri: Sınıfta konuşmaktan çekinen, korkan, öz güven eksikliği olan öğrencileri rol yaparak, drama, canlandırma öğretim teknikleri ile cesaretlendirmek gerekir. Yaptığı olumlu bir şeyde tebrik etmek, onaylamak gerekir. (K10), Öğrenciler dil bilmedikleri için çekimser oluyorlar. Onları cesaretlendiren ek uygulamalar yapılabilir. Örneğin bir topluluk önünde sunuculuk yaptırılabilir. Şiir okutulabilir. (K18), Kaynaştırma aktivitelerinin sayıları artırılabilir. Çocukların grup çalışmaları yapmasına olanak sağlanabilir. (K18), En çok karşılaştığımız sorunlardan bir tanesi öğrenci motivasyonu ve yaşanan çevreden kaynaklanan sorunlardır. Ders esnasında kendi aralarında Arapça konuşan öğrencilerin dersi ciddi bir şekilde aksatmaya yol açıyor. Öğrenci motivasyonunu daha çok güçlendirmek için çalışmalar yapmak gerekir. Öğrencileri daha çok Türkçe konuşmaya teşvik edecek programlar düzenlemelidir. (K10)

- Öğrencilere yönelik sosyal kültürel faaliyetler düzenlenmelidir.

Konuya dair katılımcı görüşleri: Türkiye’de tarihi ve turistik yerler kültürel faaliyet kapsamında öğrenenlere gezdirilmelidir. Böylece hem kültür tanıtımı yapılmış olur hem de öğrenenlerin bulunduğu şehri sevmesi, çabuk alışması sağlanabilir. (K13), Bulunduğu şehri tanıtmak için kültürel faaliyetler kapsamında geziler düzenlenebilir. (K54), Çocuklara yapılabilecek daha fazla sosyal aktivite, çocukların insanlarla daha çok içli dışlı olması, çocukların Türkçe öğrenimini kolaylaştırabilir. Bir Türk çocuğuyla bir Suriyeli çocuk

eşleştirilebilir okullarda. Okul ödevlerinde, sunum ödevlerinde, etkinliklerde Suriyeli çocukların Türkçeyi geliştirmeleri sağlanabilir. (K61), Öğrencilerle bire bir uygulama yapılmalı ve geziler düzenlenmelidir. (K28), Ders sonrası öğrenciler için sosyal kültürel kurslar olmalıdır. (K47), Kültür aktarımı için proje tarafından okul dışı geziler düzenlenebilir. (K50)

- *Materyaller öğrenci seviyesine uygun olmalıdır.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Materyaller öğrenci yaşına ve seviyesine uygun olarak hazırlanmalıdır. (K24), Öğretim materyalleri kullanılırken öğrencilerin seviyesine uygun olup olmadığı dikkate alınmalıdır. (K15), Kitaplar seviyelere göre hazırlanmalıdır. Seviye grupları oluşturulmalıdır. (K26)

- *Materyallerdeki 4 beceri alanındaki (Dinleme, Konuşma, Okuma, Yazma) ve gramerdeki eksiklikler giderilmelidir. Program ve öğretim yaklaşımları yeniden değerlendirilmelidir.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Türkçenin gramer yapısından yazmadan okumadan kaynaklanan sorunlar var. Türkçedeki ünlü harfler, ad durum ekleri, iyelik ekleri, bunun için bu konuları ele alan nerelerde nasıl kullanmamız gerektiğini anlatan listeler hazırlanmalıdır. (K10), Özellikle kelimelerin anlamları konusunda yetersiz kalıyorlar bunun için kelime çarkları yapılabilir. Öğrenciler halk ile diyaloglar kurup videoya alınabilir. Bunun üzerinden her öğrenciye düzeltme etkinliği yaptırılabilir. Yıl sonunda da aynı uygulama yapıp neleri kazanıp kazanamadığı ölçülebilir. (K18), Yaş seviyelerine uygun güzel hazırlanmış kelimelerin temel anlamlarına uygun resimler konularak kitaplar hazırlanmalıdır. (K38)

Öğrencilerle yapılan dinleme etkinliklerinde evrensel çevre konuları ele almak yerine Türkçe şarkı ve türküler, fıkra, şiirler vs. kültürel etkinlikleri anlatan metinlerin kullanılması hem dersin işlenişinde daha etkili olacak hem de öğrencilerimin Türk kültürü hakkında daha çok bilgileri olacaktır ve dersten zevk alacaklardır. (K11), Öğretimlerimizi şarkılarımızla, türkülerimizle zenginleştirebiliriz. Bu sayede kültürel tanıtım da yapmış oluruz. (K13), Konu anlatırken veya örnekler verilir iken bütünden parçaya değil de konu olarak parçadan bütüne

gidilmelidir tabî ki bunlar mantık çerçevesinde gelişmelidir Öğrenci, öğrendiği kelimeleri dil bilgisi kurallarını kullanarak anlamlı bir bütün halinde sunmayı becerebilmelidir. (K11), Öğrencilerin dört temel dil becerisi değerlendirilirken belli bir değerlendirme sistemi takip edilmelidir. (K15)

- *Öğrenci ve öğretmenlerin materyal eksiklikleri giderilmelidir.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Kalem silgi dâhil olmak üzere tüm eğitim, öğretim araçları ve kaynakları öğrencilere ücretsiz olarak sağlanmalıdır. (K1), Öğretmenlere farklı kaynaklar ücretsiz olarak verilmelidir. (K8), Daha çok materyal desteği sağlanmalıdır.(K4), MEB ders araç, gereçleri yetersizliği gidermelidir. (K29), MEB'e ait yabancılara Türkçe dersinin bütün düzeylerine ait ders programı ve ders araç ve gereçleri hazırlanmalıdır. (K29), Özellikle 17 yaş ve üstü kişilere yönelik belli ders programları, belirli ders araç ve gereçleri bir an önce hazırlanmalıdır. (K29), Çocuklara evde öğrenmeleri için yardımcı olacak kimse yoktur. Bunun için destek alacakları ve tekrar yapacakları eğitici bir site kurulabilir. (K50), Sahadaki öğretmenlerden bilgi alarak daha kullanışlı kitaplar yazılmalıdır.(K52)

- *Sınıflar teknolojik olarak donatılmalıdır.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Sınıflar teknolojik donanım açısından yetersizdir. Akıllı tahta bulunmamaktadır. (K8), Sınıflarda akıllı tahta olmalıdır. (K4), Sınıflarda görsel anlamda destekleyici akıllı tahta, projeksiyon cihazı vb. teknolojik araç gereçler bulunmalıdır. (K17), Görsel materyaller ve teknolojik donanım (Projeksiyonum bile yoktur.) eksiktir. (K38), Teknolojinin eksikliği. Sınıflarda akıllı tahta ve projeksiyon olmadığından yeterince dinleme ve video izlenmesi yapılamıyor. Bilgisayar ekranından yapılan derste kalabalık sınıflarda arkada oturan ekranı göremiyor ya da ses yeterli seviyede ulaşmıyor. Çocuklara evde öğrenmeleri için yardımcı olacak kimse yoktur. Bunun için destek alacakları ve tekrar yapacakları eğitici bir site kurulabilir. (K50), Okul içi düzenlemeler, panolar yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için uygun hale getirilebilir.(K60),

- *Sınıfların fiziki ortamları iyileştirilmelidir.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Öncelikle ders ortamının biraz daha özenle seçilmesi gerekiyor. Alameda herhangi bir ortamda ders işlemek hem öğrenen hem de öğretene için zorluk teşkil ediyor. (K14), Türkçe öğretimine uygun donanımlı sınıflar oluşturulmalıdır. Sınıf ortamları temiz ferah aydınlık ve uygun sıcaklıkta olmalıdır. (K25), Halk eğitimi merkezlerinde bu alanla ilgili sınıf ve alt yapının yetersizliği giderilmelidir. Diğer kurslarda olduğu gibi oturmuş ve kabul edilmiş bir Türkçe öğretimi atölye sistemi oluşturulmalıdır. (K29), Eğitim ortamının fiziksel koşulları iyileştirilerek dil öğretimine uygun hale getirilmesi gerekir. (K53)

- *Öğrenciler yaş grupları ve seviyelerine göre sınıflandırılmalıdır.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Öğrenciler yaş gruplarına göre sınıflandırılmalı ve seviyesine göre eğitim verilmelidir. (K1), Öğretimde kursiyerlerin seviyelerinin tespit edilip ona göre bir program hazırlanması gerekir. Çünkü her grubun seviyesi birbirinden farklıdır. (K17), Sınıf oluşturulurken yaş grupları pedagojik değerlere göre serbestçe yapılmalıdır. Hazır bulunuşluk düzeylerine göre sınıflar oluşturulabilmelidir. (K28), Sadece Türkçe öğretimine yönelik ayrı sınıflar oluşturulabilir. (K60), Öğrenciler yaş ve seviyelerine göre gruplandırılmalı ve sınıflar bu kıstaslara göre oluşturulmalıdır. (K62), Öğrencilerin okuma yazma bilmeden, herhangi bir hazırlık sınıfı okumadan, Türkçe Öğretimi sınıflarına alınması çok büyük bir problemdir. Hazırlık sınıfı oluşturulup öğrenciler Türkçe okuma yazma öğrenmeli, daha sonra Türk dilini öğrenmelidir. (K62)

- *Sınıflardaki öğrenci sayısı azaltılmalıdır.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Sınıfların aşırı kalabalık olması öğrenmeyi olumsuz yönde etkilemektedir. Dil öğretiminde sınıftaki öğrenci sayıları makul düzeye çekilirse öğrenmenin verimini artıracaktır. (K3), Sınıflardaki öğrenci sayısı azaltılmalıdır. Kalabalık sınıflarda dil öğretimi zorlaşıyor. (K4)

- *Öğretmenlere yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında eğitim verilmelidir.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Bu eğitimi verecek öğretmenler eğitici seminerler almalıdır. (K7), Öğretmenler, daha donanımlı kişiler arasından seçilmelidir. Gerekirse bu alanda öğretmenler için kurslar açılıp yetiştirilmeleri sağlanmalıdır. Yabancılara Türkçe öğretimi adı altında öğretmenler için kurslar açılmıştı ücretli idi. Ben de dâhil olmak üzere bu kurslardan kimse istifade edemedi. Bu kursların halk eğitimi merkezlerinde ücretsiz olarak açılması herkesin istifade edebilmesi adına yararlı olacaktır. (K14), Öğretmenlerin alan konularına ve formasyon bilgilerine layıkıyla sahip olmaları gerekmektedir. Ayrıca kendi kültürünü de yakından tanımalı, sevmeli ve başka milletlere aktarabilecek güce sahip olmalıdır. (K14), Öğretmenlere yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında kurs verilmelidir. (K24), Lisans eğitiminin dışında yabancılara Türkçe öğretimi konusunda eğitim alınması zorunludur. (K36) Programa başlamadan önce okullarda ve öğretmenlerle iyi bir ön hazırlık yapılmalıdır. Programda yer alan yöntem ve tekniklerle ilgili ücretli öğretmenler de dâhil hizmet içi eğitim verilmelidir. (K51)

- *Halk eğitim merkezlerinde ailelere de Türkçeye yönelik eğitim, seminer veya kurs verilmelidir. Aileler eğitilmeli, bilinçlendirilmelidir.*

Konuya dair katılımcı görüşleri: Ailelere de Türkçe eğitimi verilerek çocuğun evde de Türkçe konuşmasına katkı sağlanmalıdır. (K24) Aileler eğitilmeli, bilinçlendirilmelidir. (K26), Türkçe öğretiminin sadece çocuklara değil ailelere de uygulanması yaygınlaştırılmalıdır. Halk eğitim merkezlerinde ebeveynlerin de katılacağı kurslar düzenlenebilir. (K46), Ailesel faktörler de çok önemlidir. Öğrenciler aile içinde ve hatta arkadaşlarıyla kendi aralarında ana dilleriyle konuşuyor. Zorunlu olmadıkça Türkçeyi tercih etmiyorlar. Okul aile iş birliği sağlanabilir. Veli desteği bu süreçte çok önemli olmakla beraber Türk-yabancı uyruklu öğrencilerin kaynaşmasını sağlayan etkinlikler yapılabilir. (K59) Çocuk okulda Türkçe öğrense bile eve gidince evde

konusulan farklı bir dil çocukların Türkçe öğrenimini kısıtlayacaktır. Bunun için anne-babalara yönelik bir program yapılabilir. (K61),

Bölüm V: Tartışma Sonuç ve Öneriler

Tartışma

MEB HBÖGM ve Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı 2016 ve Yabancı Diller Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı 2017 yılında yayınlamış olup bu programlar doğrultusunda hazırlanan materyaller henüz yoktur.

MEB HBÖGM Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı 2016 yılında yayınlamıştır. Hayat Boyu Türkçe (6-12 yaş) öğrenci kitabını, öğrenci çalışma kitabını, öğretmen kılavuz kitabını, dinleme metnini (CD) ve on kitaptan oluşan ‘Salih Hikâye Serisi’ni Temmuz/2019’ dan itibaren halk eğitimi merkezlerine göndermiştir. Kaynaklar öğretmen ve öğrencilere dağıtmaya başlanmıştır. Oysa halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yakın coğrafyamızda başlayan hadiselerle ilgili olarak 2016 yılında yoğun olarak başlamıştır.

Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı ve Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı çerçevesinde hazırlanan materyallerin yapılan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin başarılı olması beklenemez.

Programlara göre hedef kitle yaş aralıkları beş yıldır. Beş yıl yaş, eğitim seviyesi, hazır bulunuşluk ve motivasyonu farkı olan ilkokul ve ortaokul seviyesindeki öğrencileri aynı sınıfta toplayıp yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında verim alınmasının beklenmesi bilimsel kurallara ve öğretim ilke ve yöntemlerine aykırıdır.

Öğrenciye Görelik (Çocuğa uygunluk) İlkesi: Öğretmenlerin öğrenme-öğretme sürecini düzenlerken öğrencilerin gelişim düzeyi, hazır bulunurluğu, ihtiyaç, ilgi, yetenek, beklenti ve bireysel farklılıklarını dikkate alması, öğrenciye görelik ilkesidir. Bu yüzden farklı eğitim düzeylerinde farklı süreçler düzenlenir. Çağdaş eğitim kuramlarına ve programlarına göre öğrenci öğrenme-öğretme sürecinin merkezinde yer almalı, öğretmen öğrencilere rehberlik etmelidir.

Hedefe Görelilik (Amaca uygunluk): Eğitimin temel gayesi bireyde istendik davranış değişiklikleri oluşturarak hedeflere ulaşmaktır. Hedeflere ulaşmak için amaca hizmet eden ve hedefe ulaşmayı kolaylaştıran uygulamalar düzenlenmelidir. Derste ulaşılabilecek kazanımlar doğrultusunda öğrenme-öğretme sürecinin yapılandırılmasına hedefe görelilik denir. Bu yüzden hedefe uygun düzenlemeler yapmak için öğretmenler öncelikle hedefin hangi alanda olduğunu (bilişsel, duyuşsal, devinişsel) belirlemeli sonrasında ise hedefin hangi düzeyde olduğunu saptamalı ve buna uygun yöntem/teknikler seçmelidir. (2019). <https://www.pegem.net> › UserFiles › File

Kaldı ki hedef kitlede aynı yaş seviyesinde ana dili eğitimi almamış, okuma yazma bilmeyen öğrenciler de mevcuttur.

Türkiye Maarif Vakfı, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programını <https://www.turkiyemaarif.org> › uploads › yabancidilolarakturkceogretimi internet sitesi üzerinden Ağustos/2019 yılında yayınlamıştır.

Bu çerçevede programın kademelere göre yapılandırılmasında öğrenenin gelişimsel özellikleri dikkate alınarak yaş seviyeleriyle (Okul Öncesi, İlköğretim I. Kademe ve II. Kademe, Ortaöğretim) uyumlu temalar belirlenmiş ve beceri boyutunda tema içeriklerine uygun kazanımlar oluşturulmuştur. Böylelikle öğrenenin dil girdilerini kazanmasında tematik yaklaşım benimsenirken aynı zamanda onların kültürlerarası farkındalık kazanmaları göz önünde bulundurulmuştur.

Program, öğrenenlerin gelişimsel özellikleri ve okul sistemleri dikkate alınarak dil yeterlik düzeyleri temelinde Okul Öncesi, İlköğretim I. Kademe, İlköğretim II. Kademe ve Ortaöğretimi kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Tabloda kademelere ve yaş gruplarına göre dil yeterlikleri gösterilmektedir.

Tablo 72

Programın Kademelere Göre Yapılandırılması (Türkçe Öğretimi Müfredatı)

1	Okul Öncesi Dönemi	36-48 Ay	Başlangıç I	72 Saat
		49-60 Ay	Başlangıç II	72 Saat
		61-72 Ay	Başlangıç III	72 Saat
2	İlköğretim I. Kademe (İlkokul)	7 Yaş	A1.1	72+72 Saat
		8 Yaş	A1.2	72+72 Saat
		9 Yaş	A1.3	72+72 Saat
		10 Yaş	A1.4	72+72 Saat
3	İlköğretim II. Kademe (Ortaokul)	11 Yaş	A1	144 Saat
		12 Yaş	A2.1	144 Saat
		13 Yaş	A2.2	144 Saat
		14 Yaş	A2.3	144 Saat
		15 Yaş	A1	144 Saat
4	Ortaöğretim (Lise)	-	A2	144 Saat
		-	B1(B1, B1+)	144+ 144 Saat
		-	B2	144 Saat
		-	C1	144 Saat

(2019). <https://www.turkiyemaarif.org> > uploads > yabancidilolarakturkceogretimi

Programda her yaş seviyesi ve eğitim kademesi esas alınmıştır. Hatta okul öncesi eğitiminde ise aylar esas alınmıştır. Program bilimsel kurallara, pedagojik esaslara ve öğretim ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.

MEB HBÖGM Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programlarını ve öğretim yaklaşımları yeniden değerlendirilmelidir.

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerindeki ve merkezlerin eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan materyallerde hedef kitlenin alt kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınarak materyallerde yer verilmelidir. Materyallerde de Türk kültürüne yer verilirken yakından uzağa ve somuttan soyuta ilkeleri dikkate alınmalıdır. Tümevarım yöntemi benimsenmelidir. Öncelikle yaşanan ilin coğrafi tarihi ve kültürel özellikleri yansıtılmalıdır. İkinci aşamada ise ilin içerisinde yer aldığı bölgenin, sonrasında bölgeye yakın bölgelerin coğrafi tarihi ve kültürel özellikleri verilerek Türkiye'ye ulaşılmalıdır.

Yakından Uzağa İlkesi: Yakından uzağa ilkesi, öğrenme-öğretme sürecini yakın tarihten uzak tarihe veya yakın çevreden uzak çevreye doğru düzenlenmek için kullanılır. Bu nedenle öğretme-öğrenme süreci düzenlenirken, örnekler verilirken öğrencinin yakın çevresinden, yakın ilgilerinden başlanmalıdır. Bu yakınlık hem mekân hem de zaman açısından dikkate alınmalıdır. Çünkü öğrencilerin yakın çevre ve yakın zamanla ilgili daha fazla yaşamışlıkları vardır ve çocuğun içinde bulunduğu çevre onun öğrenme süreçlerini etkiler.

Hazırlanan materyallerde güncel konulara yer verilmesi eğitimin dikkat çekiciliğini sağlayarak, eğitimi verimli kılacaktır.

Aktüalite (güncellik) İlkesi: Güncel olayların sınıf ortamına taşınmasıdır. Bunun en iyi yolu konuya uygun medya haberlerinin ele alınmasıdır. Bununla birlikte derste belirli gün ve haftalara yönelik olarak yapılan etkinlikler de aktüalite ilkesi ile ilgilidir. Güncellik ilkesi sayesinde öğrenciler yakın ve uzak çevrede olup bitenlerin farkında olmaktadır. (2019).
<https://www.pegem.net> › UserFiles › File

Program ve kaynak birliğinin sağlanmasının öğretmen ve öğrencilerin kaynak eksikliğinin giderilmesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkısı büyük olacaktır.

Halk eğitim merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kimlik gelişimi yetersizlikleri, aynı sınıfta bulunan öğrenciler arasındaki hazır bulunuşluk

düzeylerindeki farklılıklar, öğrencilerdeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye karşı motivasyon eksiklikleri, öğrencilerde devamsızlığı neden olmaktadır.

Aynı yaşta aynı eğitim seviyesine ve eşdeğer hazır bulunuşluk düzeylerinde olan öğrenciler aynı sınıfta olması sağlanmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe eğitimi alan öğrencileri sınıf dışı eğitim teknikleri (gezi, gözlem, görüşme, sergi, ev ödevi) ile tanıştırılmalıdır. Yapılacak sosyal etkinliklerle sınıf içi yabancı dil olarak Türkçe öğretimi hayatın içine taşınmalıdır.

Sınıf dışı öğrenmeler ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yaşamın bir parçası haline getirilmelidir.

Hedef kitleye Türkçe öğretmeden, anlama ve algılama durumlarını geliştirmeden, fen, Türkçe, matematik ve sosyal bilimler alanında ve çeşitli kademelerde Türkçe eğitime tabi tutmak bilim ve eğitim ilkelerine aykırıdır.

Hedef kitlenin aynı anda çeşitli kademelerde Türk eğitim sistemine tabi tutulurken ilave olarak ders sonrası yabancı dil olarak Türkçe öğretime tabi tutulmaktadır. Bu durum öğrenenlerin yaş ve gelişim düzeyleri açısından kaldırabileceği bir yük değildir. Yabancı dil olarak Türkçe eğitime yönelik devamsızlığı da artıran bir faktördür.

Hedef kitle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında her seviyede ve yaş grubunda hazırlık sınıfı eğitimine tabi tutulmalıdır. Başarılı olan öğrencilere yaşına ve eğitim durumuna göre eğitim kademelerine yönlendirilmelidir.

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerindeki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanlarının (bina, sınıf kantin koridor...) fiziki eksikleri giderilmeli, yabancı dil olarak Türkçe öğretime uygun şekilde donatılmalıdır. Sınıflar ısı ışık ve fiziki açıdan öğretime uygun olan katlardan seçilmelidir. Sınıflar, etkileşimli tahta, projeksiyon, bilgisayar, görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına uygun olarak donatılmalıdır. Bina, sınıf, koridor, sosyal alanlar ve panolar yabancı dil

olarak Türkçe öğretimine uygun donatılmalı ve güncellenmelidir. Birden fazla duyu organının işe koşulması kelime ve kavramları somutlaştıracaktır.

Somuttan Soyuta ilkesi: bilgilerin öncelikle çok sayıda (özellikle de dokunma duyusu) duyu organını harekete geçirecek şekilde somut, sonrasında soyut olarak öğretilmesidir. Piaget'in zihinsel gelişim dönemleri dikkate alındığında işlem öncesi dönem (okul öncesi) ve somut işlemler dönemi (ilkokul) öğrencileri için soyut kavramlar çok anlamlı değildir. Yine Edgar Dale'nin yaşantı konisi dikkate alındığında çok sayıda duyu organına hitap eden somut öğrenmeler daha kalıcıdır. Dale'ye göre öğrenme somuttan soyuta ve basitten karmaşığa doğru düzenlenmelidir. Öğrenme-öğretme sürecini somutlaştırmak için gerçek nesnelere, numunelere, modeller, maketler, eşyalar ve nesnelere kullanılabilir. (2019). <https://www.pegem.net> › UserFiles › File

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerinde ve eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sınıfları oluşturulurken öğrencilerin yaşı, gelişim düzeyleri, ana dili eğitim seviyesi, hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak belirlenmesi öğretim ilkelerinin ve pedagojik esaslarının bir gereğidir.

Sınıftaki öğrenci sayıları yabancı dil olarak Türkçe öğretimine ve bilim esaslarına uygun olmalıdır. Halk eğitimi merkezlerindeki yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında bir standart ve uygulama birliği getirilmesi gerekir.

Halk eğitim merkezleri ve halk eğitim merkezlerinin eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin lisans eğitimi sırasında ve sonrasında alana yönelik eğitim almadığı ve öğretmenlerimizin kendini geliştirme ihtiyacı duyduğu tespit edilmiştir.

Alan eğitimi almayan ve kendini geliştirme ihtiyacı duyan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerden bu alanda başarılı olmaları beklenemez.

Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi alanında Sınıf öğretmenliği Türkçe öğretmenliği Türk dili ve edebiyatı/öğretmenliği, İngiliz dili ve edebiyatı/öğretmenliği ve diğer alanlardan öğretmenler görevlendirilmektedir.

Ana dili eğitimi alanında eğitim gören sınıf öğretmenliği mezunu öğretmenleri yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında görevlendirilmelerinin ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanlarında hangi branş öğretmenlerinin görev almasının daha verimli olacağı hususunun da tartışılması gerekmektedir.

Sonuç

“*Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Problemlere Dair Öğretmen Görüşleri: Ankara Örneği*” isimli çalışmada tespit edilen problemler ana başlıklar esas alınarak sıralanmıştır.

Halk Eğitimi Merkezlerinde Kullanılan Kaynaklar, Program, Dil Seviyeleri ve Öğrencilere Dair Bilgiler ve Yaşanan Problemler Nelerdir?

- *Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kullanılan kaynaklarda kaynak birliği olmadığı, görülmüştür.*

Halk eğitimi merkezlerinde Hayat Boyu Türkçe 1.2.3 Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Öğretmen Kitabı CD, Salih serisi Hikâye Kitapları Yedi İklim Türkçe Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD (YEE Türkçe Öğretim Seti); Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders kitabı, Çalışma Kitabı, CD (AÜ TÖMER); İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı, Çalışma Kitabı Öğretmen Kitabı (İÜ Dil Merkezi) gibi birçok kaynak kullanılmıştır. Bu kaynaklarda Halk eğitim merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında program ve kaynak birliği olmadığını göstermiştir.

- *Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında öğrenci ve öğretmenlerin kaynaklarının eksik olduğu tespit edilmiştir.*

Katılımcıların yarıya yakını kaynak eksikliğini net bir şekilde ifade etmiştir. Katılımcılar kaynak eksikliğini fotokopi çekip öğrencilere dağıtarak gidermektedir.

MEB HBÖGM Hayat Boyu Türkçe 1.2.3 (6-12 Yaş) materyallerini Temmuz/2019'dan itibaren halk eğitimi merkezlerine ulaştırmıştır. Öğretmen ve öğrencilere dağıtılmaya başlanmıştır.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün Halk Eğitimi merkezlerinde Yabancı dil olarak Türkçe öğretim faaliyetlerinin başlaması ile birlikte halk eğitimi merkezlerine Yedi İklim Türkçe setini göndermiştir ancak yeterli gelmediği tespit edilmiştir.

Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçeyi Öğretirken Karşılaşılan Problemler

Öğrenciden kaynaklı problemler

- *Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerde devamsızlık sorunu olduğu görülmüştür.*

Katılımcıların yarısından fazlası sınıfta hiç devam etmeyen öğrencisi olduğunu ifade etmiştir.

35 sınıfta hiç devam etmeyen öğrenciler bulunmaktadır. Sınıflarda ara sıra devam eden öğrenciler bulunduğu görülmektedir.

“Öğrencileriniz devamsızlık yapıyor mu?” sorusuna nerede ise katılımcıların tamamı evet ve kısmen cevabını vermiştir. Hayır, cevabını veren katılımcı yok denecek kadar azdır.

- *Halk eğitimi merkezlerindeki öğrencilerde yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye karşı motivasyon sorunu olduğu görülmüştür.*

Öğrencilerinizde öğrenmeye karşı motivasyon eksikliği olduğunu düşünen katılımcıların yarısından fazlası evet ve kısmen cevabını vermiştir.

- *Öğrencilerin ailevi problem yaşadığı tespit edilmiştir.*

Öğrencilerini ailevi problemler yaşadığını düşünen katılımcıların nerede ise tamamı evet ve kısmen cevabını vermiştir. Hayır cevabını veren katılımcı sayısı oldukça düşük kalmıştır.

- *Öğrencilerin ekonomik yetersizlikleri olduğu tespit edilmiştir.*

Öğrencilerinin ekonomik yetersizlikleri olduğunu düşünen yarıdan fazla katılımcı evet cevabını vermiştir.

Evet ve kısmen cevapları birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların tamamına yakını öğrencilerin ekonomik yetersizliklerini doğrulamaktadır.

- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir.*

Öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık olduğunu düşünerek evet diyen katılımcı sayısı yarıdan çok fazladır. Evet ve kısmen cevapları birlikte değerlendirildiğinde katılımcıların nerede ise tamamı öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık olduğunu teyit etmiştir. Hayır, diyen katılımcılar yok denecek kadar azdır.

Öğretim materyallerinden kaynaklı problemler

Halk eğitimi merkezlerinde kullanılan yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyalleri hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınmamıştır.

Türkçe öğretim materyalleri hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özelliklerinin dikkate alınmadığını düşünen katılımcıların yarıya yakını evet cevabını vermiştir.

‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcılar ise yarıdan çok fazladır. Hayır diyen katılımcı sayısı ise çeyrek oranında kalmıştır.

Kullanılan kaynaklar genel olarak ve önceden hazırlanan kaynaklar olduğu için hedef kitlenin alt kültürü de dikkate alınmamıştır.

- Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyallerinde öğrenci seviyesinin gözötilmediği tespit edilmiştir.*

Kitaplarda öğrenci seviyesinin gözötilmediğini düşünen, katılımcı yarıya yakındır. ‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcı sayısı yarıdan fazladır.

Hiç eğitim almamış veya ilkokul, ortaokul, lise seviyesi eğitim çağında olan öğrenciler için 6-12 yaş 13-17 yaş aralığı yabancı dil olarak Türkçe öğretmek oldukça için fazladır. Bu durum okuma yazma bilmeyen öğrenci ile ortaokula başlayacak olan öğrencinin aynı sınıfta olmasına sebep olmaktadır. Bilişsel ve fiziksel gelişimleri çok farklı olan öğrenci grubuna yabancı dil olarak Türkçe öğretmek oldukça zordur.

Öğretmenlerimiz tarafından kullanılan kaynaklar ise üniversiteler veya Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır. Kaynakların hedef kitlesi ise okuma yazma bilen, eğitim çağında birkaç kademe ilerlemiş üniversite öğrencileri veya yetişkinlerdir.

Oysa araştırmaya konu öğrenciler arasında okumayı bilmeyenler, ilkokul ve ortaokulda eğitimine devam eden öğrenciler çoğunluktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında halk eğitimi merkezlerinde kullanılan kaynaklar hedef kitlenin seviyesinin üzerindedir.

- *Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyallerinde güncel konulara yeterince yer verilmediği görülmüştür.*

Materyallerde güncel konulara yeterince yer verilmediğini düşünerek ‘Evet ve kısmen’ diyen katılımcı sayısı yarıdan oldukça fazladır.

Hayat Boyu Türkçe (6-12 Yaş) setinde güncel konu yoktur. Hayat Boyu Türkçe (13-17 Yaş) 1.2.3. ve Hayat Boyu Türkçe (17 yaş ve üstü) A1, A2, B1 seviyesindeki materyaller henüz hazırlanmamıştır.

Diğer kaynakların ise baskıları güncel değildir. Güncel olan baskıları da öğrencilerde yoktur.

Halk eğitimi merkezlerindeki öğrenme (bina, sınıf, sosyal alanlar) ortamından kaynaklı problemler

- *Halk eğitimi merkezlerinde ve eğitim alanlarında binaların yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatılmadığı görülmüştür.*

Binaların, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatılmadığını düşünen katılımcıların sayısı yarıya yakındır.

‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının yarıdan daha fazla olduğu görülmektedir.

Halk eğitim merkezlerinin eğitim alanlarındaki binalar (ilkokul ve ortaokullar...) ana dili eğitimi ve öğrenimine göre düzenlenmiştir. Halk eğitimi merkezlerindeki ise birden fazla

kurs eğitimi verildiği için binaların yabancı dil olarak Türkçe öğretimine göre düzenlenmediği görülmüştür.

- *Sınıfların görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip olmadığı görülmüştür.*

Sınıfların; görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip olmadığını düşünerek ‘evet’ diyen katılımcı oranı yarıyı geçmiştir.

‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcı sayısı ise tamamına yaklaşmıştır. Hayır, cevabını veren katılımcı sayısı ise çeyrekte kalmıştır.

- *Sınıfların fiziki açıdan yetersiz olduğu görülmüştür.*

Sınıflar fiziki açıdan yetersiz olduğunu düşünen, katılımcı sayısı yarıya yakındır. ‘Evet, ve kısmen’ cevabını veren katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının yarıdan çok fazla olduğu görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılan sınıflarda etkileşimli tahtanın, projeksiyon cihazının, bilgisayarın, sınıf ve okul içi düzenlemelerde ise panonun eksik olduğu tespit edilmiştir.

- *Sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alınmadığı görülmüştür.*

Sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alınmadığını düşünen, katılımcı sayısı yarıya yakındır. ‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının yarıyı oldukça aştığı görülecektir.

6-12 yaş ve 13-17 yaş seviyesindeki yaş aralığı oldukça fazladır. Sınıfların bu yaş aralıklarına göre düzenlenmiş olması, sınıflar oluşturulurken yaş seviyesinin dikkate alınmadığının göstergesidir.

- *Sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olduğu tespit edilmiştir.*

Sınıftaki öğrenci sayısının fazla olduğunu düşünen, katılımcı sayısı yarıdan fazladır. ‘Evet ve kısmen’ cevabı veren katılımcı sayısı yarıdan oldukça fazladır.

6-12 ve 13-17 yaş seviyesindeki sınıflarda ortalama 30 ve üstü öğrenci olduğu tespit edilmiştir. Bu rakam yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı için sınıflarda öngörülen sayının iki katı ve üstüdür.

Öğretmenden kaynaklı problemler

- *Halk eğitimi merkezlerinde görev alan öğretmenlerin lisans ve sonrasında yabancı dil olarak Türkçe öğretime yönelik eğitim(ders) almadığı tespit edilmiştir. Lisans eğitimi sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretime yönelik eğitim(ders) almadığını belirten katılımcı sayısı yarıdan fazladır.*

Herhangi bir eğitim almadığını belirten katılımcı sayısı 51’dir. Oranı ise %78,46’dır. ‘Kısmen’ cevabını veren katılımcıların sayısı 5, oranı ise %7,69’dur.

“Lisans eğitimi sırasında yabancı dil olarak Türkçe öğretime yönelik eğitim(ders) almadınız mı?” sorusuna ‘Hayır ve Kısmen’ cevabını veren katılımcı sayısı katılımcıların tamamına yaklaşmaktadır.

“Lisans eğitimi dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretime yönelik almış olduğunuz eğitim türü nedir?” sorusuna hiç eğitim almadım cevabını veren katılımcı sayısı yarıyı geçmiştir.

Diğer katılımcılar ise kurs ve seminer gibi kısa süreli eğitimler aldığını ifade etse de bu eğitimin alan için yeterli olmadığı görülmüştür.

- *Halk eğitimi merkezlerindeki yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin kendilerini bu alanda geliştirme ihtiyacı duydukları tespit edilmiştir.*

Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendilerini geliştirme ihtiyacı duyduğu cevabını veren katılımcı sayısı tamama yaklaşmaktadır. ‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcılar birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının tamamı olduğu görülecektir.

Bu ihtiyaç öğretmenlerimizin lisans eğitimi ve sonrasında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik eğitim(ders) almaması ile doğrudan ilişkilidir.

Halk eğitimi merkezlerindeki materyalde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarının (etkinliklerinin) amaca hizmet yetersizliğinden kaynaklı problemler

- *Ölçme araçlarının çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmediği görülmüştür.*

Ölçme araçları çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmediğini düşünerek evet cevabını veren katılımcı sayısı yarıya yaklaşmaktadır. ‘Evet ve kısmen’ cevabını veren katılımcı sayısı birlikte değerlendirildiğinde katılımcı sayısının yarıyı aştığı görülmektedir.

Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken karşılaşılan problemlere dair çözüm önerileri:

- **MEB HBÖGM yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kaynak birliğini sağlamalı, öğrenci ve öğretmenlerin kaynak eksikliği gidermelidir.**

MEB HBÖGM Hayat Boyu Türkçe (6-12 yaş) öğrenci kitabını, öğrenci çalışma kitabını, öğretmen kılavuz kitabını, dinleme metnini (CD) ve on kitaptan oluşan ‘Salih Hikâye Serisi’ni Temmuz/2019’ dan itibaren halk eğitimi merkezlerine göndermiştir. Kaynaklar öğretmen ve öğrencilere dağıtılmaya başlanmıştır.

MEB HBÖGM Yabancı Dil Türkçe (6-12 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı her yaş seviyesine uygun hale getirerek Hayat Boyu Türkçe 1.2.3 öğrenci kitabını, öğrenci çalışma kitabını, öğretmen kılavuz kitabını, dinleme metnini (CD) ve hikâye serisi kitaplarını ivedi hazırlamamıştır. Bu materyal zinciri eksiksiz ve set halinde öğretmen ve öğrencilere ulaştırılmalıdır.

MEB HBÖGM tarafından Yabancı Diller Yabancı Dil Türkçe (13-17 yaş) 1.2.3. Seviye Kurs Programı her yaş seviyesine uygun hale getirilerek, öğrenci kitabını, öğrenci çalışma kitabını, öğretmen kılavuz kitabını, dinleme metnini (CD) ve hikâye serisi kitaplarını ivedi hazırlamamıştır. Bu materyal zinciri eksiksiz ve set halinde öğretmen ve öğrencilere ulaştırılmalıdır.

MEB HBÖGM tarafından Yabancı Diller Türkçe Yabancı Dil Türkçe (17 yaş ve üstü) A1, A2, B1 Seviye Kurs Programına göre hazırlanan öğrenci kitabını, öğrenci çalışma kitabını, öğretmen kılavuz kitabını, dinleme metnini (CD) ve hikâye serisi kitaplarını ivedi hazırlamalıdır. Bu materyal zincirini eksiksiz ve set halinde öğretmen ve öğrencilere ulaştırılmalıdır.

Bunun mümkün olmaması halinde ise sadece bu gruba yönelik olarak (17 yaş ve üstü) YEE yabancı dil olarak Türkçe öğretim setini veya üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerince hazırlanan yabancı dil olarak Türkçe öğretim setlerini eksiksiz ve set halinde öğretmen ve öğrencilere ulaştırılmalıdır.

Program ve kaynak birliğinin sağlanmasının öğretmen ve öğrencilerin kaynak eksikliğinin giderilmesinin yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına katkısı büyük olacaktır.

• **MEB HBÖGM Öğrencilerden Kaynaklanan Problemleri Gidermelidir.**

Halk eğitim merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin kimlik gelişimi yetersizlikleri, aynı sınıfta bulunan öğrenciler arasındaki hazır bulunuşluk düzeylerindeki farklılıklar, öğrencilerdeki yabancı dil olarak Türkçe öğrenmeye karşı motivasyon eksiklikleri, öğrencilerde devamsızlığı neden olmaktadır.

Aynı yaşta aynı eğitim seviyesine ve eşdeğer hazır bulunuşluk düzeylerinde olan öğrencilerin aynı sınıfta olması sağlanmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe eğitimi alan öğrencileri sınıf dışı eğitim teknikleri (gezi, gözlem, görüşme, sergi, ev ödevi) ile tanıştırılmalıdır. Sınıf dışı öğrenmeleri öğrenmeyi yaşamın bir parçası haline getirecektir.

Hedef kitleye Türkçe öğretmeden, anlama ve algılama durumlarını geliştirmeden, eğitim ve sosyal bilimler alanında çeşitli kademelerde Türkçe eğitime tabi tutmak bilim ve eğitim kurallarına aykırıdır.

Hedef kitlenin aynı anda çeşitli kademelerde Türk eğitim sistemine tabi tutulurken ilave olarak ders sonrası yabancı dil olarak Türkçe öğretimine tabi tutulmaktadır. Bu durum öğrenenlerin yaş guru ve gelişim düzeyleri açısından kaldırabileceği bir yük değildir. Yabancı dil olarak Türkçe eğitime yönelik devamsızlığı da artıran bir faktördür.

Hedef kitle yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında her seviyede ve yaş grubunda hazırlık sınıfı eğitimine tabi tutulmalıdır. Başarılı olan öğrencilere yaşına ve eğitim durumuna göre eğitim kademelerine yönlendirilmelidir.

Bütün bu faktörler HÖGM tarafından, hazırlık sınıfına dair hususlar ise HÖGM, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Orta Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından bir genelge ile hüküm altına alınmalıdır.

• **MEB HBÖGM Materyallerden Kaynaklanan Problemleri Gidermelidir.**

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerindeki ve merkezlerin eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan materyallerde hedef kitlenin alt kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınmalıdır. Hazırlanan materyallerde güncel konulara yer verilmesi eğitimin dikkat çekiliğini sağlayarak eğitimi verimli kılacaktır.

MEB HBÖGM yabancı dil olarak Türkçe öğretim programlarını 6-12 yaş ve 13-17 yaş olarak hedef kitleyi gruplandırılarak hazırlamıştır. 6-12 yaş öğrencilere yönelik materyalleri hazırlayarak halk eğitimi merkezlerine ulaştırmıştır.

Aralarında beş yaş farkı, eğitim kademesi, farklı hazır bulunuşluk ve motivasyon farkı olan öğrencileri aynı sınıfta toplayıp yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanında verim alınmasının beklenmesi bilimsel kurallara ve öğretim ilke ve yöntemlerine aykırıdır.

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerindeki ve merkezlerin eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için hazırlanan program ve materyallerde öğrencilerin yaşını, eğitim seviyesini, hazır bulunuşluk düzeylerini göz önünde bulundurularak her yaş gurubuna yönelik program ve buna yönelik yabancı dil olarak Türkçe öğretim materyalleri hazırlanmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullanılan materyallerin seviyesi ile öğrenci seviyesi eşdeğer olmalıdır. Program ve öğretim yaklaşımları yeniden değerlendirilmelidir.

• **MEB HBÖGM Öğrenme Ortamlarından Kaynaklanan Problemleri Gidermelidir.**

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerindeki yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanlarını (bina, sınıf, kantin, koridor...) fiziki eksikler giderilmeli, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatılmalıdır. Sınıflar ısı, ışık ve fiziki açıdan öğretime uygun olan katlardan seçilmelidir. Sınıflar etkileşimli tahta, projeksiyon, bilgisayar, görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanına uygun olarak donatılmalıdır. Bina, sınıf, koridor, sosyal alanlar görseller ve panolarla yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun donatılmalı ve güncellenmelidir.

MEB HBÖGM halk eğitimi merkezlerinde ve eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi sınıfları oluşturulurken öğrencilerin yaşı, gelişim düzeyleri, ana dili eğitim seviyesi, hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak belirlemesi gerektiğini bir genelge ile hüküm altına almalıdır. Aynı sınıfta aynı yaşta olan öğrencilerin bulunması sağlanmalıdır. Sınıftaki öğrenci sayıları yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun olarak düzenlenmelidir. Öğrenci sayısı 15'i geçmemelidir. Çıkarılacak genelge ile halk eğitim merkezlerindeki yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanına bir standart ve uygulama birliği getirilecektir.

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü ve Orta Öğretim Genel Müdürlüğü arasında iş birliği sağlanmalıdır. Ortak kararlar(genelge) alınarak, halk eğitimi merkezlerinde ve eğitim alanlarındaki yabancı dil olarak Türkçe öğretimine tabi öğrenciler, üniversitelerde olduğu gibi bir yıl boyunca hazırlık eğitimine tabi tutmalıdır. Başarılı olanların yaşı ve ana dili eğitimi de dikkate alınarak uygun eğitim kademelerine devam etmesi sağlanmalıdır.

• **MEB HBÖGM Öğretmenlerden Kaynaklanan Problemleri Gidermelidir.**

Halk eğitim merkezleri ve halk eğitim merkezlerinin eğitim alanlarında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerin lisans eğitimi sırasında ve sonrasında alana yönelik eğitim almadığı ve öğretmenlerimizin kendini geliştirme ihtiyacı duyduğu tespit edilmiştir. Alan eğitimi almayan ve kendini geliştirme ihtiyacı duyan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev alan öğretmenlerden bu alanda başarılı olmaları beklenemez.

MEB HBÖGM üniversiteler ile iş birliği yaparak öğretmenleri yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik uzun soluklu ve ücretsiz olarak eğitime almalı, öğretmenlere kendini geliştirme seçeneği sunmalıdır.

• **MEB HBÖGM Velilerden Kaynaklanan Problemleri Gidermelidir.**

Halk eğitim merkezlerinde ailelere de Türkçeye yönelik eğitim, seminer veya kurs verilmelidir. Aileler eğitilmeli bilinçlendirilmelidir.

Eğitimin üç sacayağı vardır. Bunlar aile, okul ve çevredir. Eğitimi sadece okulla sınırlı tutarak başarılı olunması beklenemez. Öğrencilerin zamanının büyük bir bölümü paylaştığı yer ise ailedir. Eğitimin önemli bir ayaklarından biri olan ailenin de işe koşulması gerekir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanı yeni bir alan olduğu için ailelere bu alanda halk eğitimi merkezlerinde de eğitim verilmelidir.

Ayrıca ailelerin talepleri doğrultusunda veya tespit edilen ihtiyaçlar dâhilinde rol model anne baba nasıl olunur, çocuk gelişimi, ergen psikoloji gibi konularda eğitim verilmelidir. Böylece veliler ve halk eğitimi merkezlerinde iş birliği sağlanarak öğrencinin eğitimine yönelik destek sağlanmış olur. Ayrıca verilen eğitimler sayesinde öğrencinin yabancı dil olarak Türkçe eğitim alanı aile içerisine de taşınmış olacaktır.

Kaynakça

- Akarsu, B. (1998). Wilhelm von Humboldt'da dil-kültür bağlantısı. İstanbul: İnkılâp Kitapevi.
- Aksan, D. (1979). Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim. Ankara: TDK. Yay.
- Aksan, D. (2000). Her yönüyle dil. Ankara: TDK Yay.
- Aktas, T. (2007). "Yabancı dil öğretiminde kültürlerarası yaklaşım", Türkiye'de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi, Ankara.
- Akyüz, Y. (1989). Türk eğitim tarihi. Ankara:
- Arslan, H., Kabakçı, M. (2019). Hayat boyu Türkçe 3 öğrenci kitabı (6-12 Yaş). Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Lmted Şti.
- Arslan, H., Kabakçı, M. (2019). Hayat boyu Türkçe 3 çalışma kitabı (6-12 Yaş). Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.
- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler, Hacettepe üniversitesi. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Berg, B. L. (1998). Qualitative search method for the social sciences. Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
- Bogdan, R.C., Biklen, S. K. (1998). Qualitative Research for Education: An introduction to theories and methods. Boston: Allyn and Bacon, Inc
- Bölükbaş, F. (2004). Yansıtıcı öğretim ile yabancı dil olarak Türkçe öğretimi. Dil Dergisi, Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Demir, A. ve Açık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürler arası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. TÜBAR XXX
- Demircan, C. (2019). Hayat boyu Türkçe 1 öğrenci kitabı (6-12 Yaş). Ankara:

Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.

Demircan, C. (2019) Hayat boyu Türkçe 2 çalışma kitabı (6-12 yaş). Ankara:

Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.

Demircan, Ö. (1988). Dünden bugüne Türkiye’de yabancı dil. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Demir, N. (2010). Türk ninnileri. Ankara: Sarkaç Yayıncılık.

Erçoban, A. (2019). Hayat boyu Türkçe 1 öğrenci kitabı (6-12 yaş). Ankara:

Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.

Erçoban, A. (2019) Hayat boyu Türkçe 1 çalışma kitabı (6-12 yaş). Ankara:

Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.

Ergin, M. (1989). Türk dil bilgisi. İstanbul: Bayrak Yay.

Ercilasun, A. Bican, (1984). Dilde birlik. İstanbul: Cönk Yay.

Göçer, A., Moğul, S. (2011). Türkçenin Yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. Turkish Studies Volume 6/3 Summer, p. 797-810.

Gökalp, Z. (2003). Türkçülüğün esasları. İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Gülay, N. (1988). "Yabancılara Türkçe öğretiminin politik önemi", Dünyada Türkçe Öğretimi Der. AÜ.TÖMER Yay.

Güngör, N. (1991). Kültür-egitim-dil üzerine görüşleri ile Z. Fahri Fındıkoğlu. Ankara:

Kültür Bakanlığı Yay.

Hayat Boyu Türkçe 1-2-3 Dinleme metinleri-CD. (2019). Ankara: Başak Matbaacılık ve Tan. Hiz. Ltd. Şti.

- Hengirmen, M. (1997). Yabancı dil öğretim yöntemleri ve TÖMER yöntemi. Ankara: Engin Yayınları.
- Kaplan, M. (2002). Kültür ve dil. İstanbul: Dergâh Yay.
- Kılıçaslan, R., Yavuz, A. (2014). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sosyal medya.
- Kocaman, A. (1983). Yabancı dil öğretiminde yeni yönelimler. Türk Dili, Dil Öğretim Özel Sayısı, Ankara: TDK Yay.
- Komisyon, (2018). Öğretim ilke ve yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yay. Erişim <https://www.pegem.net › UserFiles › File>
- Krashen, S., T. Terrell. (1983). The natural approach: Language acquisition in the classroom. Hayward. CA: Alemany Press
- Kuş, E.(2009). Nicel-nitel araştırma teknikleri. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kümbetoğlu, B. (2005). Sosyolojide ve Antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- MEB (2009). Diller için Avrupa ortak başvuru metni. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- MEB (2016). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 yaş) 1. seviye kurs programı. Ankara: Erişim (2019). <https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>
- MEB (2016). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 yaş) 2. seviye kurs programı. Ankara: Erişim (2019). <https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>
- MEB (2016). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller yabancılara Türkçe öğretimi (6-12 yaş) 3. seviye kurs programı. Ankara: Erişim (2019).

<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB (2016). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller yabancılara Türkçe öğretimi (13-17 yaş) 1. seviye kurs programı. Ankara: Erişim (2019).

<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB (2016). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller yabancılara Türkçe öğretimi (13-17 yaş) 2. seviye kurs programı. Ankara: Erişim (2019).

<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB (2016). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller yabancılara Türkçe öğretimi (13-17 yaş) 3. seviye kurs programı. Ankara: Erişim (2019).

<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB (2017). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. Yabancı diller Türkçe A1 seviyesi kurs programı. Ankara: Erişim(2019). Erişim <https://pictes.meb.gov.tr/izleme>
<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB (2017). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı diller Türkçe A2 seviyesi kurs programı. Ankara: Erişim(2019). Erişim <https://pictes.meb.gov.tr/izleme>
<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB (2017). Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü Yabancı diller Türkçe B1 seviyesi kurs programı. Ankara: (2019). Erişim <https://pictes.meb.gov.tr/izleme> Erişim
<https://hbogm.meb.gov.tr/modulerprogramlar/?q=67&alan=Yabancı%20Diller>

MEB-AB (2019). Suriyeli Çocukların Türk Eğitim sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi (PIKTES). Salih hikâye serisi. Ankara:

MEB (2010). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ve bu alan için öğretmen yetiştirmenin önemi ve gereği. Marmaris. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ve

öğretmenliği çalıştay kitabı.

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. PİCTES projesi nedir?

(2019). Erişim (2019). <http://piktes.gov.tr/>

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Projenin hedefleri. (2019). Erişim

<https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Home/ProjeninAmaci>

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Projenin çıktıları. (2019). Erişim

<https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Home/ProjeninCiktisi>

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. PİCTES proje faaliyetleri. (2019). Erişim

<https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler>

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Türkçe dil eğitimi. (2019). Erişim

<https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/TurkceOgretimi>

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Türk dil sınav sistemi. (2019). Erişim

<https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/TDSinavSistemi>

Milli Eğitim Bakanlığı. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi. Haberler. (2019).Erişim <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Haberler>

Özbay, M. (2009). Türkçe özel öğretim yöntemleri I (3.Baskı). Ankara: Öncü Kitap.

Tural, Sadık K. (1991). Zamanın Elinden Tutmak. Ankara: Ecdad Yay.

Türkiye Maarif Vakfı. Haberler. Türkiye Maarif Vakfı. Yabancı dil olarak Türkçe müfredatı geliştiriyor. (2019). Erişim <https://turkiyemaarif.org/post/7-turkiye->

- maarif-vakfi-yabanci-dil-olarak-turkce-ogretimi-mufredati-gelistiriyor-464
- Türkiye Maarif Vakfı. Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi programı. (2019). Erişim
[https://www.turkiyemaarif.org › uploads › yabancidilolarakturkceogretimi](https://www.turkiyemaarif.org/uploads/yabancidilolarakturkceogretimi)
 Ağustos/2019
- Uygur, N. (1996). Kültür kuramı. İstanbul: Yapı Kredi Yay.
- Uygur, N. (2001). Dilin gücü. İstanbul: Yapı Kredi Yay.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara:
 Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5. Baskı).
 Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Yunus Emre Enstitüsü. Türkçe. Türkçe Eğitim Müdürlüğü. (2019). Erişim
<https://www.yee.org.tr/tr/birim/turkce-egitim-mudurlugu>
- Yunus Emre Enstitüsü. Türkçe Öğretim ve Türkoloji Müdürlüğü. (2019). Erişim
<https://www.yee.org.tr/tr/birim/turkce-ogretimi>
- Yunus Emre Enstitüsü. Türkçe Öğretim ve Türkoloji Müdürlüğü. (2019). Erişim
<https://www.yee.org.tr/tr/birim/tercihim-turkce>
- Yunus Emre Enstitüsü. Türkçe Öğretim ve Türkoloji Müdürlüğü. (2019). Erişim
<https://www.yee.org.tr/tr/birim/turkce-yaz-okulu>
- Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı. Suriyeli misafirlere yönelik
 çalışmalar. (2019). Erişim [https://www.ytb.gov.tr/kardes-
 topluluklar/suriyeli-misafirlere-yonelik-calismalar](https://www.ytb.gov.tr/kardes-topluluklar/suriyeli-misafirlere-yonelik-calismalar)
- Warren, C. A. B. (2001). Qualitative interviewing in: Handbook of interview research. Sage

Ekler

Ek A

ANKARA VALİLİĞİ Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.5549785
Konu : Araştırma izni

15.03.2019

..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2017/25 no'lu Genelgesi.
b) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin 06.03.2019 tarihli ve 36876 sayılı yazısı.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Adem GÜL' ün "**Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaşılan problemlere dair öğretmen görüşleri: Ankara örneği**" konulu tezi kapsamında uygulama yapma talebi Araştırma Komisyonumuzca incelenmiş olup ilçenize bağlı Halk Eğitimi Merkezlerinde uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (12 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde, okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Turan AKPINAR
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
Uygulama formu (12 sayfa)

DAĞITIM:
Altındağ-Çankaya-Etimesgut
Mamak-Sincan-Yenimahalle

Ek B

SAYGIDEĞER KATILIMCILARIMIZ!

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalında, Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN danışmanlığında yürüttüğüm “*Halk Eğitimi Merkezlerinde Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Problemlere Dair Öğretmen Görüşleri: Ankara Örneği*” adlı yüksek lisans tezimde kullanılması için siz değerli öğretmenlerimizin görüşlerine ihtiyacımız bulunmaktadır.

Aşağıda yer alan anket sorularına vereceğiniz cevaplar tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Kişisel bilgileriniz doğrudan ya da dolaylı hiçbir şekilde paylaşılmayacaktır.

Gösterdiğiniz hassasiyet ve katkılarınızdan dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Adem GÜL

AÇIKLAMALAR:

- 1- Mailden gelen anketi bilgisayara indirdikten sonra doldurulması (Çıktı almaya gerek kalmayacaktır.) katılımcılarımıza kolaylık sağlayacaktır.
- 2- (...) Alanlarının işaretlenmesi veya doldurulması, ‘Lütfen yazınız’ kısımlarının ise yazarak doldurulması katılımcılarımızın tecrübe ve tespitlerinden yararlanma, yabancı dil olarak Türkçe öğretim alanına ışık tutması açısından son derece önemli olacaktır.

A) YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETEN ÖĞRETMENLERE DAİR BİLGİLER NELERDİR?

1-Cinsiyetiniz nedir?

Kadın () Erkek ()

2-Yaş Aralığınız nedir?

20-25 () 25-30 () 30-35 () 35-40 () 45-50 () 50 + ()

3-Hizmet yılınız nedir?

0-5 () 5-10 () 10-15 () 15-20 () 20-25 () 25+()

4-Eğitim durumunuz nedir?

Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()

5-Mezun olduğunuz bölüm/bölemler nedir?

Türk Dili ve Edebiyatı (...)	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği (...)
İngiliz Dili ve Edebiyatı (...)	İngiliz Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği (...)
Alman Dili ve Edebiyatı (...)	Alman Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği (...)
Fransız Dili ve Edebiyatı(...)	Fransız Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği(...)
Türkçe Öğretmenliği (...)	Sınıf Öğretmenliği (...)
Diğer (Lütfen yazınız.)	

6-Halk eğitimi merkezlerinde mi yoksa halk eğitimi merkezleri eğitim alanlarında(ilkokul, ortaokul...) mı çalışıyorsunuz?

Halk eğitimi merkezleri (....) Halk eğitimi merkezleri eğitim alanları (.....)

7-MEB' de çalışma pozisyonunuz nedir?

Kadrolu () Sözleşmeli () Ücretli ()

8-Varsa yabancı diliniz ve dil seviyeniz nedir?

İngilizce ()	Başlangıç Seviyesi ()	Orta Düzey ()	İleri Düzey ()
Arapça ()	Başlangıç Seviyesi ()	Orta Düzey ()	İleri Düzey ()
Fransızca ()	Başlangıç Seviyesi ()	Orta Düzey ()	İleri Düzey ()
Almanca ()	Başlangıç Seviyesi ()	Orta Düzey ()	İleri Düzey ()

Diğer (Lütfen yazınız.).....

B) HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE KULLANILAN KAYNAKLAR, PROGRAM, DİL SEVİYELERİ VE ÖĞRENCİLERE DAİR BİLGİLER VE YAŞANAN PROBLEMLER NELERDİR?

1- Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken uygulanan günlük, haftalık, aylık, kurs veya program ders saati sayısı nedir?

Günlük Ders Saati Haftalık Ders Saati Aylık Ders Saati Kurs veya Program Ders Saati
(.....) (.....) (.....) (.....)

2-Öğrencilerinizin uyruğu nedir?

Suriyeli (.....) Iraklı(.....) Türkmen(.....) Diğer(.....)

3-Öğrencilerinizin yaş grubu nedir?

6-12 (.....) 13-17 (.....) 18 + (.....)

4-Öğrencilerinizin eğitim seviyesi nedir?

İlkokul (.....) Ortaokul (.....) Lise (.....) Üniversite (.....) Lisansüstü (.....)

5-Halk eğitimi merkezlerinde öğrencilerinize uygulamakta olduğunuz Türkçe dil seviye programı nedir?

A1 (.....) A2 (.....) B1 (.....) B2 (.....) C1 (.....) C2 (.....)

6-Öğrencilerin kursa devam durumu nedir?

Sürekli devam eden öğrenciler var (....)

Ara sıra devam eden öğrenciler var (....)

Hiç devam etmeyen öğrenciler var (....)

7- Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullandığınız kaynakların ve yayın evinin ismi nedir? (Ders kitabı, çalışma kitabı, öğretmen kitabı...)

Lütfen Yazınız

(.....)

8-Sınıfınızda yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullandığınız kaynaklar (ders kitabı alıştırma kitabı) öğrencilerinizde var mıdır?

Evet (.....) Hayır(.....)

Lütfen Yazınız(.....)

9-Sınıfınızda yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kullandığınız kaynaklar (ders kitabı alıştırma kitabı) öğrencilerinizde yok ise öğrencileriniz hangi kaynakları kullanmaktadır?

Lütfen Yazınız(.....)

10-MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 6-12 yaş grubuna yönelik birinci, ikinci ve üçüncü seviyede hazırlamış olduğu yabancı dil olarak Türkçe öğretim programını incelediniz mi?

Evet (.....) Hayır(.....)

Lütfen Yazınız(.....)

11-MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün 13 -17 yaş grubuna yönelik birinci, ikinci ve üçüncü seviyede hazırlamış olduğu yabancı dil olarak Türkçe öğretim programını incelediniz mi?

Evet (.....) Hayır(.....)

Lütfen Yazınız(.....)

12- Halk eğitimi merkezlerinde kullandığınız kaynaklar MEB Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğünün yabancı dil olarak Türkçe öğretim programına göre mi hazırlanmıştır?

Evet (.....) Hayır(.....)

Lütfen Yazınız(.....)

HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇEYİ ÖĞRETİRKEN KARŞILAŞILAN PROBLEMLER

A) ÖĞRENCİDEN KAYNAKLI PROBLEMLER:

1-Öğrencileriniz devamsızlık yapıyor mu?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....)

2-Öğrencilerinizde öğrenmeye karşı motivasyon eksikliği var mı?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....)

3-Öğrencileriniz ailevi problemler yaşıyor mu?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

4-Öğrencilerinizin ekonomik yetersizlikleri var mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

5-Öğrencilerinizin hazır bulunuşluk düzeylerinde farklılık var mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

B) ÖĞRETİM MATERYALLERİNDEN KAYNAKLI PROBLEMLER

1-Kaynaklarda dinleme anlama etkinlikleri yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

2- Kitaplarda okuma anlama etkinlikleri yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

3- Kitaplarda yazılı anlatım etkinlikleri yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

4-Kaynaklarda karşılıklı konuşma etkinlikleri yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

5- Öğretim materyalleri dil bilgisi ağırlıklı mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

6- Materyaller hazırlanırken öğrenenlerin temel (alt) kültürü ve Türk kültürünün ortak özellikleri dikkate alınmamış mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

7- Kaynaklarda alıştırma sayısı yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

8- Öğretim materyallerinde konuşmayı teşvik edici etkinlikler yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

9- Kitaplarda öğrenci seviyesi gözetilmemiş midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

10-Materyallerde güncel konulara yeterince yer verilmemiş midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

11-Kitaplarda yazım ve dil bilgisi yanlışları var mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

12- Kaynaklarda görseller yetersiz ve konuyla uyumlu değil midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

13- Kitapların baskı kalitesi ve görsellerin renk kalitesi düşük müdür?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

14- Program, Öğretmen kılavuz kitapları, ders kitapları, alıştırma kitapları, CD ve video bir bütün olarak ele alınmamış mıdır?(Materyal zincirinde eksiklikler vardır.)

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

C) HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDEKİ ÖĞRENME (BİNA, SINIF, SOSYAL ALANLAR) ORTAMI VE İDARİ ANLAYIŞTAN KAYNAKLI PROBLEMLER

1- Müdür, müdür yardımcısı (sorumlu kişi) yeterince ilgilenmiyor mu?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

2-Bina, yabancı dil olarak Türkçe öğretimine uygun şekilde donatılmamış mıdır? (Koridor, kantin, teneffüs alanları ve sosyal alanlar)

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

3-Sınıf; görseller, iletişim teknolojileri, elektronik ders araç ve gereçleri bakımından yabancı dil olarak Türkçe öğretimi için yeterli donanıma sahip değil midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

4- Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi yapılan bina, kültürel özellikler bakımından dezavantajlı bir bölgede midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

5- Sınıflar fiziki açıdan yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen açıklayınız: (.....
.....)

6- Sınıflar oluşturulurken yaş seviyesi dikkate alınmamış mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

7-Sınıftaki öğrenci sayısı fazla mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

D) ÖĞRETMENDEN KAYNAKLI PROBLEMLER

1- Lisans eğitiminizde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik eğitim(ders) aldınız mı?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

2-Lisans eğitimi dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik almış olduğunuz eğitim türü ve süresi nedir?

Eğitim Türü	Kurs	Seminer	Konferans	Diğer
Adı: (.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Süresi:(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

3-Sizce yabancı dil olarak Türkçe öğretirken yabancı dil bilmek gerekli midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

4-Yabancı dil olarak Türkçe öğretmenlerinin bilgi sahibi olması gereken alanlar sizce nelerdir?

- a) Genel Kültür (.....)
- b) Alan Bilgisi (.....)
- c) Pedagojik Formasyon Bilgisi (.....)
- d) Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretim Bilgisi (.....)

5- Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin Türk kültür bilgisine ve kültürel temsil yeteneğine sahip olması gerekir mi?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

6- Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken görsel ve işitsel araçları kullanıyor musunuz?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

7-Sahne oyunları ya da diğer oyun türlerinden yararlanıyor musunuz?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

8-Yabancı dil olarak Türkçe öğretirken kendinizi geliştirme ihtiyacı duyuyor musunuz?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

9-Ana dili öğretimi ve yabancı dil olarak Türkçe öğretimi birbirinden farklı mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

10- Halk eğitimi merkezlerinde yabancı dil olarak Türkçe öğretirken öğrenenlerin temel (alt) kültür özelliklerini dikkate alır mısınız?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

E) HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDEKİ MATERYALDE KULLANILAN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME ARAÇLARININ(ETKİNLİKLERİNİN) AMACA HİZMET YETERSİZLİĞİNDEN KAYNAKLI PROBLEMLER.

1-) Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında öğrencilerin kendi kendini değerlendireceği etkinlikler yok mudur?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

2 - Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında soru sayısı ve soru çeşidi yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

3- Materyallerdeki ölçme araçları çoklu zekâ kuramına göre düzenlenmemiş midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

4- Materyallerde kullanılan ölçme ve değerlendirme araçlarında zorlayıcı soru sayısı fazla mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

5- Materyallerdeki Etkinlikler becerilerin öğrenilip öğrenilmediğini ölçmede yetersiz midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

6 -Ölçme ve değerlendirme, içeriği kapsayacak bir şekilde hazırlanmamış mıdır?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

7-Ölçme değerlendirme, farklı etkinliklerle desteklenmemiş midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

8- Ölçme değerlendirme etkinlikleri süre açısından uygun değil midir?

Evet (.....) Kısmen (.....) Hayır(.....)

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

F) HALK EĞİTİMİ MERKEZLERİNDE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİRKEN KARŞILAŞILAN PROBLEMLERE DAİR ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
NELERDİR?

Lütfen Açıklayınız: (.....
.....)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Adem GÜL

Doğum Yeri: Develi/Kayseri

Doğum Tarihi: 01.09.1973

EĞİTİM DURUMU

Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Eğitim Fakültesi/Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği-1998

Yüksel Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi- Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı/ Türkçe Eğitimi Bilim Dalı-2019

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İŞ DENEYİMİ

Görev Yaptığı Kurum	Yer	Görevi	Görev Süresi
1 Halit Narin Çok Programlı Lisesi	Çerkezköy- Tekirdağ	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	21.10.1998-28.03.2000
2 Işıklar İlköğretim Okulu	Kızıltepe Mardin	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	10.05.2000-23.07.2001
3 Halit Narin Çok Programlı Lisesi	Çerkezköy- Tekirdağ	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	23.07.2001-17.06.2002
4 Eçialan Yatılı İlköğretim Bölge Okulu	Lapseki - Çanakkale	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	27.06.2002-21.10.2002
5 M. Akif Ersoy Çok Programlı Lisesi	Ayvacık - Çanakkale	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	30.10.2002-15.10.2003
6 İmam Hatip Lisesi	Ayvacık - Çanakkale	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	15.10.2003-16.08.2005

7	MEB Bakü Türk Anadolu Lisesi	Bakü- Azerbaycan	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	25.08.2005- 25.08.2008
8	MEB Bakü TÖMER	Bakü- Azerbaycan	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretmeni	25.08.2008- 03.07.2010
9	İmam Hatip Lisesi	Ayvacık - Çanakkale	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	16.07.2010- 24.06.2011
10	Vahit Tuna Anadolu Lisesi	Çanakkale	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni	24.06.2011- 15.12.2011
11	Anadolu Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi	Çanakkale	Müdür Yardımcısı	15.12-2011- 2.05.2014
12	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yenimahalle/ Ankara	Şube Müdürü	07.05.2014- 07.03.2015
13	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yenimahalle/ Ankara	İlçe Milli Eğitim Müdür Vekili	07.03.2015- 18.09.2015
14	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Yenimahalle/ Ankara	Şube Müdürü	18.09.2015-

İLETİŞİM

0536 373 85 21

ademgull@hotmail.com

ademgulbır@gmail.com